

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาทางอารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต
ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ปริญญาณี ดีพรหม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาทางอารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต
ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ปริญญณี ดีพรหม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาทางอารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต
ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ
ของ
ปริญญาณี ดีพรหม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

ปริญญาณี ดีพรหม. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับการใช้
เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ปริญญาโท กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ,
อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้าน
กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และศึกษาค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของเชาวน์ปัญญาทาง
อารมณ์ในแต่ละด้านที่ส่งผลกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านของนิสิต ระดับปริญญาตรี
ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนิสิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 451 คน โดยวิธีการสุ่ม
แบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์และแบบทดสอบการใช้
เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .938 และ .897 ตามลำดับ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน
ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง
ความเข้าใจผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม กับกลุ่มตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละ
ด้าน คือ การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การปฏิบัติ
ตามคุณธรรมของศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และการมีความรักชาติ ศาสน์
กษัตริย์ มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล .507, .432, .201, .179, .066 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทาง
สถิติในสองชุดแรกที่ระดับ .01 ส่วนในชุดที่สาม สี่ และห้ามีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของกลุ่มตัวแปรอิสระเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ในแต่ละ
ด้าน กับกลุ่มตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้าน พบว่าในชุดแรก ตัวแปรอิสระ
เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านแรงจูงใจในตนเอง ส่งผลซึ่งกันและกันกับชุดตัวแปรตามการใช้เหตุผล
เชิงจริยธรรมในแต่ละด้าน คือ การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัด
และอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และการมี
ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ส่วนในชุดที่สองพบว่าชุดตัวแปรอิสระตัวแปรอิสระเชาวน์ปัญญาทาง
อารมณ์ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านแรงจูงใจในตนเอง ด้านความ
เข้าใจผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม ส่งผลซึ่งกันและกันกับกลุ่มตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิง
จริยธรรมในด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรม
ของศาสนา และด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

STUDY OF RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL QUOTIENT AND MORAL
REASONING OF SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY FRESHMAN

AN ABSTRACT
BY
PARIYANEE DEEPROM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University.

May 2008

Pariyanee Deeprom. (2008). *Study of relationship between Emotional Quotient and Moral reasoning of Srinakharinwirot University freshman*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School. Srinakharinwirot University. Advisor committee : Mr.Chawalit Ruayajin, Dr. Seksan Thongkambanchong.

The purpose of this research was to study the relationship between Emotional Quotient and moral Reasoning and beta weight of Emotional Quotient which related contribute to Moral reasoning. The stratified random sampling was used to selected 451 Srinakharinwirot University freshman 2nd semester , 2007. The testing instruments are Emotional Quotient questionnaire and Moral reasoning questionnaire with statistic reliability at .938 and .897, respectively. The research results were as follows ;

1. The canonical correlation between Emotional Quotient (Self-awareness, Self-regulation, Self-motivation, Empathy, Social Skill) and Moral reasoning (Self-dependence, Diligence and Responsibility; Economy; Religious Morality; Law and Discipline; Patriotism, Religiosity and Loyalty to the monarch) of the 5 functions equal to .507, .432, .201, .179 and .066 respectively. The first and second functions showed significant correlation while the last three functions showed no significant statistical correlation.

2. After studying the canonical weight of each aspect of the Emotional Quotient and the Moral Reasoning in both functions, the first canonical function showed that the Emotional Quotient in the aspect of Self-motivation correlate with the Moral Reasoning in the aspects of Self-dependence, Diligence and Responsibility; Economy; Religious Morality; Law and Discipline; Patriotism, Religiosity and Loyalty to the monarch. Meanwhile, the second function showed that the Emotional Quotient in the aspects of Self-regulation, Self-motivation, Empathy, Social Skill correlate with the Moral Reasoning in the aspects Self-dependence, Diligence and Responsibility; Law and Discipline; Patriotism, Religiosity and Loyalty to the monarch.

ปริญญาานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนัญญาทางอารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต
ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ของ
ปริญญาณี ดีพรหม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มเฮง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์)

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง และรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำสั่งสอนความรู้ต่างๆ จนทำให้ผู้วิจัย ได้เกิดความรู้ ในการทำปริญญานิพนธ์นี้ได้สำเร็จ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอน และขอชื่นชมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้สละเวลาในการพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย และภาควิชาฯ ที่ให้คอยอำนวยความสะดวกในการติดต่อปัญหาทุกด้าน

ขอขอบพระคุณพี่ๆ และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่เป็นคอยกำลังใจ สร้างแรงบันดาลใจ และให้ความอนุเคราะห์เรื่องเวลาในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนๆ ทุกคน เพื่อนๆ สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา รหัส '46 ทุกคน โดยเฉพาะวันندا หมวดเอียด ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จไม่ได้หากปราศจากกำลังใจและการสนับสนุนในทุกๆ ด้านจากคุณพ่อมอ คุณแม่มะลิ และน้องปริญญา ดีพรหม ซึ่งคุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบให้กับบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น

ปริญญณี ดีพรหม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เขาวนับัญญัติทางอาวมณั.....	9
ความหมายของเขาวนับัญญัติทางอาวมณั.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับเขาวนับัญญัติทางอาวมณั.....	10
การวัดเขาวนับัญญัติทางอาวมณั.....	15
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	19
ความหมายของจริยธรรม.....	19
ความสำคัญของจริยธรรม.....	21
องค์ประกอบของจริยธรรม.....	21
ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	24
ความสำคัญของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	24
การวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	26
ลักษณะของจริยธรรมและการเกิดจริยธรรม.....	27
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	31
การพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	38
การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล.....	38
วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์.....	38
ข้อดีของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล.....	38
ประโยชน์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลต่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์.....	39
รูปแบบพื้นฐานของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล.....	39
การคำนวณสหสัมพันธ์คาโนนิกอล.....	41
การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์คาโนนิกอล.....	43
การแปลผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
งานวิจัยต่างประเทศ.....	45
งานวิจัยในประเทศ.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
การกำหนดประชากรและสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก.....	83
ภาคผนวก ก.....	85
ภาคผนวก ก.....	95
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	111

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนกลุ่มประชากร จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล จำแนกเป็นคณะ.....	51
2 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่มีความ เชื่อมั่น 95 % ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม.....	66
3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระ ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลของชุดตัวแปรอิสระกับชุด ตัวแปรตาม และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญ.....	69
5 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ ระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับ ชุดตัวแปรตาม.....	70
6 ค่าความสอดคล้องของแบบทดสอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (IOC)	86
7 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเซวาน์ปัญญาทางอารมณ์.....	88
8 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	93

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลำดับขั้นการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตั้งแต่พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา กระแสเรียกร้องให้ปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาใหม่ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น ดังที่องค์การสหประชาชาติได้แนะนำให้ดำเนินการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งมีสาระสำคัญว่า ให้เป็นการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจก็เจริญได้ และสิ่งแวดล้อมก็อยู่ได้ ซึ่งอาจจะขยายให้มีความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้นว่า ให้เป็นการพัฒนาที่โลกมนุษย์ดำรงอยู่ได้ ท่ามกลางโลกธรรมชาติที่ยังคงอยู่ด้วยดี ในการพัฒนาประเทศตามแนวทางที่ปรับเปลี่ยนใหม่นั้น ได้มีการย้ำกันว่า จะต้องหันมาเน้นการพัฒนาคน โดยให้การพัฒนาคนเป็นแกนกลางของการพัฒนาทุกอย่าง ดังจะเห็นว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 (2540-2544) ของประเทศไทยเรา ก็ยึดถือหลักการสำคัญนี้ ฟังเข้าใจว่า การพัฒนาคนนั้นมีความหมายสำคัญอยู่ 2 ประการคือ การพัฒนาคนในฐานะผู้มีความเป็นมนุษย์ และการพัฒนาคนในฐานะทรัพยากรมนุษย์

ซึ่งพัฒนามาสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในฉบับปัจจุบันคือฉบับที่ 9 (2545-2549) โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพคนและการเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง และ “คน” ยังคงเป็นเป้าหมายสำคัญของแผนฯ ฉบับที่ 10 (2550-2554) ซึ่งมุ่งเน้นให้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย สู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียบพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทนขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น และสังคมที่สงบสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549)

จริยธรรมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสงบสุขของสังคม เพราะหากบุคคลในสังคมขาดสิ่งนี้ก็จะมีความปัญหาทางสังคมรูปแบบต่างๆ มากมาย มีแนวทางหนึ่งที่จะลดปัญหาของสังคมลงได้คือ ต้องมีการพัฒนาทางจริยธรรมให้ฝังลึกเป็นค่านิยมอยู่ในลักษณะนิสัยจิตใจ

ของบุคคล โดยเชื่อว่าการพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลของการฝึกอบรมที่เด็กได้รับจากสังคม โดยเริ่มต้นเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่และก็รับเอามาถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานของตนเอง ต่อมา เด็กจะได้รับการฝึกจากโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เมื่อเด็กมีประสบการณ์เพียงพอ ก็จะเรียนรู้บทบาทสายกลางที่ตนควรปฏิบัติให้เหมือนกับบุคคลอื่นๆ เรียนรู้พฤติกรรมที่สังเกตเห็นว่า ถูกต้องดีงาม เมื่อบุคคลเจริญวัยขึ้นจริยธรรมก็สูงขึ้นด้วย โดยจริยธรรมเจริญขึ้นตามลำดับและมีแบบแผนที่คล้ายคลึงกัน แม้ว่าแต่ละคนจะมีอัตราการเจริญทางด้านนี้ไม่เท่ากันก็ตาม ต้นกำเนิดและแหล่งที่ก่อให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ที่การเรียนรู้ทางสังคมเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2523: 15)

ในชีวิตจริงจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการรับฟังข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆ ในบ้านเมืองเราก็คงจะได้เรียนรู้และประจักษ์ต่อความจริงอย่างหนึ่ง การมีสมองและความคิดอ่านที่ปราดเปรื่องนั้น แม้จะเชื่อได้ว่าคนเก่งเหล่านี้จะเรียนรู้ได้ประสบความสำเร็จ สามารถเข้าทำงานในตำแหน่งที่ดีและมีความสำคัญภายในองค์กรได้ แต่ความเก่งเหล่านี้ก็หาใช่จะเป็นหลักประกันได้ว่า คนเก่งสมอง เก่งคิด จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพหรือความสำเร็จในชีวิตเสมอไป ในทางกลับกันการที่มีเขาว์อารมณ์ที่ดี แม้ไม่เก่งมากมายแต่ก็มีโอกาสได้รับการเลื่อนตำแหน่งสำคัญในองค์กร และประสบความสำเร็จในชีวิตได้ (วิระวัฒน์ บันนิตตามัย. 2542: 13) คนที่มีเขาว์ปัญญาทางอารมณ์สูงมักจะเป็นผู้ที่มีความสามารถแสวงหาความสุขและค้นพบความสุขได้ไม่ยาก มักจะมีทักษะในการเข้าสังคมมนุษย์ว่า บุคคลจะต้องมีความสัมพันธ์กัน ต้องทำงานร่วมกัน คนประเภทนี้จึงมักมีลักษณะชอบสังคม ง่าย เปิดเผย ชอบทำให้คนอื่นมีความสุข ซื่อตรง รักษาคำมั่นสัญญา ตรงไปตรงมา มองโลกในแง่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้างและมีความสุข ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่เข้าใจตนเอง เข้าใจคนอื่น เข้าใจสภาพแวดล้อม เข้าใจโลก มีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ชัดเจน เมื่อมีความขัดแย้งหรือมีความคับข้องใจก็สามารถแก้ไขความขัดแย้งทั้งของตนเองและบุคคลรอบข้างได้อย่างมีสติและเหมาะสม (ทศพร ประเสริฐสุข. 2542: 15-16)

เขาว์ปัญญาทางอารมณ์เป็นทักษะเฉพาะตัวที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จทั้งในการเรียน หน้าที่การงาน ครอบครัว และชีวิตส่วนตัว เพราะเขาว์ปัญญาทางอารมณ์ คือ การเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้จักควบคุมจัดการและแสดงออกทางอารมณ์และชีวิตได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญคือ มองโลกในแง่ดีแก้ไขความขัดแย้ง โดยเฉพาะความเครียดที่เกิดขึ้นในจิตใจได้เป็นอย่างดี (เทอดศักดิ์ เดชคง. 2542: 8) เขาว์ปัญญาทางอารมณ์จึงสามารถช่วยพัฒนาบุคคลให้เป็นทั้งคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นคนที่สังคมต้องการได้ เพราะคุณลักษณะหรือส่วนประกอบของเขาว์ปัญญาทางอารมณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความมีระเบียบวินัยในตนเอง การมองโลกในแง่บวก ความสามารถในการอ่านใจคนอื่น การรู้จักใช้เหตุผล การใส่ใจอารมณ์ผู้อื่น การรู้จักประนีประนอม ความมั่นใจในตนเอง รู้ตัว ประมาณตัว รู้จักควบคุมอารมณ์ การมีความขยันหมั่นเพียร และความกระตือรือร้น ทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนเป็นประโยชน์ของการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม เขาว์ปัญญาทางอารมณ์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและ

จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้เป็นทั้งคนเก่ง ดี และมีความสุขได้อย่างแท้จริง (ทศพร ประเสริฐสุข. 2542: 32)

จากความหมายข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า ชาวนี้อารมณ์ เป็นความสามารถที่ช่วยทำให้ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนไป มีความเข้าใจ รับรู้อารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น ดังนั้น การจัดการการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ซึ่งแสดงถึงความมีคุณค่าของมนุษย์ที่สมบูรณ์อันได้แก่ เป็นผู้ที่มีความดีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม ตลอดจนเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ รู้จักแสวงหาความรู้ไม่มีที่สิ้นสุด โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้น นักการศึกษาจำนวนมากเชื่อว่าไม่มีที่สิ้นสุด

นอกจากนี้โคลเบอร์ก (Kolhberg. 1970: 38) เชื่อว่าการพัฒนาจริยธรรมในผู้เรียนจะบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงนั้น ทำได้โดยการสอนให้ผู้เรียนมีหลักในการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ถูกต้อง ซึ่งความสามารถในการใช้หลักจริยธรรมนี้เรียกว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่ละบุคคลจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลมีพื้นฐานสำคัญมาจากความคิดที่มีเหตุผลและสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรม คือ ความสามารถด้านความรู้ การคิด การวิเคราะห์ด้านเหตุผล ด้วยเหตุนี้เห็นว่าการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าคนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงจะมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีจริยธรรมสูงด้วย และพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถด้านความรู้ ความคิด สติปัญญา และพัฒนาการทางอารมณ์ของบุคคลเป็นสำคัญ

จากเหตุผลดังกล่าว แสดงถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมีพัฒนาการทางอารมณ์เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวนี้อารมณ์ทางอารมณ์ในด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม ว่าด้านใดบ้างที่ส่งผลกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในด้าน การฟังตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และส่งผลมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างพัฒนาชาวนี้อารมณ์ทางอารมณ์ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ให้กับนิสิตผู้ซึ่งเป็นเยาวชนของชาติให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระชาวนี้อารมณ์ทางอารมณ์กับชุดตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของชุดตัวแปรอิสระชาวนี้อารมณ์ทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงเขาวนับัญญัติทางอารมณ์ในแต่ละด้านว่ามี ความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มาก น้อยเพียงใด และเขาวนับัญญัติทางอารมณ์ในแต่ละด้านส่งผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละ ด้านอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์แนะแนว ผู้ปกครอง ตลอดจน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมทางด้านเขาวนับัญญัติทางอารมณ์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมแก่นิสิต เพื่อช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนิสิตให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมาก ขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีแก่การพัฒนาประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 3,154 คน นิสิตคณะสังคมศาสตร์ 497 คน คณะมนุษยศาสตร์ 513 คน คณะพลศึกษา 361 คน คณะศึกษาศาสตร์ 109 คน คณะศิลปกรรมศาสตร์ 327 คน วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน 115 คน คณะวิทยาศาสตร์ 573 คน คณะแพทยศาสตร์ 126 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ 52 คน คณะเภสัชศาสตร์ 80 คน คณะสหเวชศาสตร์ 62 คน คณะ พยาบาลศาสตร์ 89 คน คณะวิศวกรรมศาสตร์ 250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับ ปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 451 คน เป็น นิสิตคณะสังคมศาสตร์ 71 คน คณะ มนุษยศาสตร์ 73 คน คณะพลศึกษา 52 คน คณะศึกษาศาสตร์ 16 คน คณะศิลปกรรมศาสตร์ 47 คน วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน 16 คน คณะวิทยาศาสตร์ 82 คน คณะแพทยศาสตร์ 18 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ 7 คน คณะเภสัชศาสตร์ 11 คน คณะสหเวชศาสตร์ 9 คน คณะ พยาบาลศาสตร์ 13 คน และ คณะวิศวกรรมศาสตร์ 36 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยให้คณะเป็นชั้น (Strata) และมีนิสิตเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เซาว์นปัญญาทางอารมณ์ ตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman: 1998) โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้
 1. การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness)
 2. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation)
 3. แรงจูงใจในตนเอง (Motivation)
 4. ความเข้าใจผู้อื่น (Empathy)
 5. การมีทักษะทางสังคม (Social Skill)
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามหลักค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการวัฒนธรรมแห่งชาติ: 2525) ประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้
 1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
 2. การประหยัดและอดออม
 3. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
 4. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
 5. การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เซาว์นปัญญาทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้ในความคิด ความรู้สึกและภาวะอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นได้ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง มองโลกในแง่ดี และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้แบ่งเซาว์นปัญญาทางอารมณ์ออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวความคิดของโกลแมน (Goleman: 1998) ดังนี้

1.1 การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง ความสามารถในการบอกอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ โดยรู้สาเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกของตน รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง

1.2 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) หมายถึง การจัดการกับความรู้สึก หรือภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสมและชาญฉลาด โดยสร้างเสริมจากภาวะที่ตระหนักรู้ในอารมณ์ของตน เมื่อเศร้า โกรธ ผิดหวังหรือเสียใจก็ควบคุมตนได้ ไม่โมโหร้ายหรือสร้างความทุกข์ให้ตนเองและผู้อื่น นำพาภาวะอารมณ์ของตนให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว คิดไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ

1.3 แรงจูงใจในตนเอง (Motivation) หมายถึง การสร้างความหวังและให้กำลังใจตนเองเพื่อให้ได้รับความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยความพยายาม การมองโลกในแง่ดี และการอดทน

1.4 ความเข้าใจผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยการรู้เท่าทันในความรู้สึก ความต้องการ ข้อวิตกกังวลของผู้อื่น และสามารถแสดงอารมณ์ต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

1.5 การมีทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง ความสามารถที่จะเกี่ยวข้องกับผู้อื่นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในทางบวก โดยการโน้มน้าวที่นุ่มนวลอย่างได้ผล และการสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อที่จะให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล และทีมงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลสามารถอ้างอิงสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำนั้นๆ หรือสามารถอ้างอิงสาเหตุในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่งซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงเหตุตั้งใจ หรือจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ นั้น โดยวัดจากแบบสอบถามสถานการณ์ที่สร้างขึ้นโดยยึดหลักการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก และการวิจัยในครั้งนี้แบ่งการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 5 ด้าน ตามหลักค่านิยมพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ: 2525) ดังนี้

2.1 การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ หมายถึง การมีความเข้มแข็งโดยรู้จักใช้ความรู้ความสามารถของตนเองก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น การศึกษาหาความรู้อยู่เสมอและรวมไปถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเรียบร้อย

2.2 การประหยัดและอดออม หมายถึง การมีความพอดีในการบริโภค การรู้จักใช้เงินและทรัพยากรโดยคำนึงถึงประโยชน์ก่อนใช้จ่ายตามความเหมาะสม และรู้จักการเพิ่มพูนทรัพย์ ที่มีด้วยการเก็บตามวิธีการที่เหมาะสม

2.3 การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หมายถึง การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่พุดจาให้ร้ายคนอื่นหรือพุดให้เกิดการแตกสามัคคีในหมู่คณะ ไม่แย่งคนรักของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่เป็นบุคคลที่เห็นแก่ได้โดยขโมยหรือนำสิ่งของของคนอื่นมาเป็นของตน และการละเว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ

2.4 การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย หมายถึง การรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองตามลำดับก่อนหลัง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การรู้จักปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของสถานที่ต่างๆ เช่น โรงเรียน ที่อยู่อาศัย ที่ทำงาน สถานที่สาธารณสมบัติ และประเทศชาติ

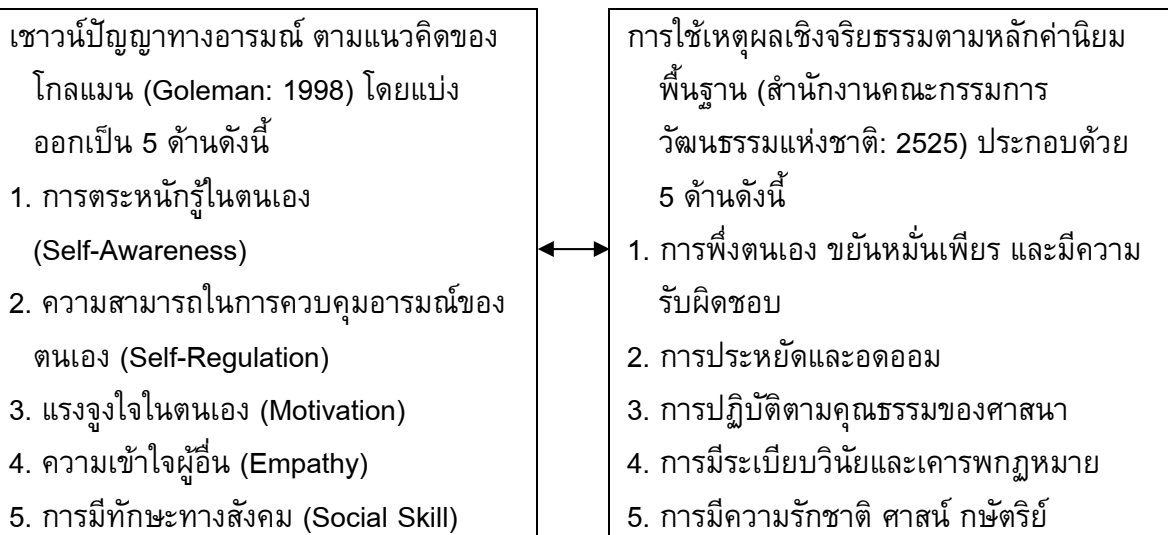
2.5 การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย นิยมไทย ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา มีความจงรักภักดีเทิดทูนพระเกียรติ และพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์

สมมติฐานในการวิจัย

1. ชุดตัวแปรอิสระชาวอเมริกันปัญญาทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ทั้ง 5 ด้านของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1
2. มีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวแปรภายในชุดของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดในการวิจัยและทฤษฎีเรื่องการใช้อุณหภูมิเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525) และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) ประกอบกับการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของชาวอเมริกันปัญญาทางอารมณ์ตามแนวความคิดของโกลแมน (Goleman: 1998) เมเยอร์และสโลเวย์ (Mayer & Salovey, 1997) กับการใช้อุณหภูมิเชิงจริยธรรมตามหลักค่านิยมพื้นฐาน ดังแผนภาพความสัมพันธ์ดังนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาต่างๆ ดังหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์
 - 1.1 ความหมายของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์
 - 1.3 การวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์
2. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.1 ความหมายของจริยธรรม
 - 2.2 ความสำคัญของจริยธรรม
 - 2.3 องค์ประกอบของจริยธรรม
 - 2.4 ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.5 ความสำคัญของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.6 การวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.7 ลักษณะของจริยธรรมและการเกิดจริยธรรม
 - 2.8 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
 - 2.9 การพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา
3. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล
 - 3.1 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์
 - 3.2 ข้อดีของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล
 - 3.3 ประโยชน์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัลต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์
 - 3.4 รูปแบบพื้นฐานของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล
 - 3.5 การคำนวณสหสัมพันธ์คาโนนิคัล
 - 3.6 การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์คาโนนิคัล
 - 3.7 การแปลผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เซวาร์ปัญญาทางอารมณ์

1.1 ความหมายของเซวาร์ปัญญาทางอารมณ์

เซวาร์ปัญญาทางอารมณ์มาจากคำในภาษาอังกฤษ คือ Emotional Intelligence หรือ Emotional Quotient เรียกว่า EQ ส่วนในภาษาไทยยังไม่มีการบัญญัติศัพท์คำนี้อย่างเป็นทางการ มีแต่ผู้แปลมาจาก Emotional Intelligence ใช้คำว่าเซวาร์ปัญญาหรือความฉลาดทางอารมณ์ และสมาคมจิตวิทยาแนะแนวแห่งประเทศไทยใช้คำว่า ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยใช้เรียก Emotional Intelligence ในการวิจัยครั้งนี้ว่า เซวาร์ปัญญาทางอารมณ์ และใช้เรียกว่า EQ ถึงแม้ว่าในภาษาอังกฤษยังมีคำอื่น ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงอีกมากมายและให้นิยามไว้หลายท่านดังนี้

โกลแมน (Goleman. 1998: 317) ได้ให้ความหมายของเซวาร์อารมณ์ไว้ว่า “เซวาร์อารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่นเพื่อการสร้างแรงจูงใจในตัวเอง บริหารจัดการอารมณ์ต่าง ๆ ของตน และอารมณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้”

คูเปอร์ และ ซาวอฟ (Cooper & Sawof.1997: 21) ได้ให้ความหมายของเซวาร์อารมณ์ไว้ว่า เซวาร์อารมณ์ คือ ความสามารถของบุคคลที่จะเข้าใจ และประยุกต์ใช้พลังการรู้จักอารมณ์มาเป็นมาตรฐานของพลังข้อมูล การสร้างสายสัมพันธ์เพื่อนำผู้อื่นได้”

เมเยอร์ และ สโลเวย์ (Mayer & Salovey. 1997: 10) ได้ให้ความหมายของเซวาร์อารมณ์ไว้ว่า เซวาร์อารมณ์ คือ ความสามารถของบุคคลในการที่จะไหวพริบไหวพริบในความคิด ความรู้สึก และภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ นอกเหนือจากการติดตามกำกับควบคุมได้แล้ว บุคคลรู้จักจำแนกแยกแยะและใช้ข้อมูลเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์เพื่อชี้นำความคิดและการกระทำของตนเอง”

บาร์ออน (Bar-on.1997: 25) ให้ความหมายว่า เป็นชุดของขีดความสามารถและสมรรถนะ และทักษะทางจิตพิสัยที่ส่งผลต่อความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการต่อสู้กับข้อเรียกร้องและแรงกดดันต่าง ๆ ที่มาจากภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อการมีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสำเร็จในชีวิต

สุภาพร พิสิฐวิวัฒน์ (2543: 7) ได้ให้ความหมายเซวาร์ปัญญาทางอารมณ์ว่า คือ ความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และมีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น

จากข้างต้น พอสรุปได้ว่า เซวาร์ปัญญาทางอารมณ์ หรือ Emotional Intelligence หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ตระหนักถึงความรู้ ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนสามารถรอคอยการตอบสนอง ความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญข้อขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักขจัดความเครียดที่จะขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

อันมีค่าของตนเองได้ มองโลกในแง่ดี สามารถทำงานกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุขจนประสบความสำเร็จในการเรียน ความสำเร็จในอาชีพ ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์

วากเนอร์และสแตนเบิร์ก (Wagner & Sternberg, 1985: 39) ได้เสนอแนวความคิดไว้ว่า พฤติกรรมของผู้ที่ชาญฉลาดด้าน “practical intelligence” ที่จะเอื้อต่อความสำเร็จในวิชาชีพในการบริหารและในชีวิต สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. การครองตน (Managing self) หมายถึงความสามารถในการบริหารจัดการตนเองในแต่ละวันให้ได้ผลผลิตสูงสุด อาทิ การจัดลำดับกิจกรรมที่ต้องทำ การกระตุ้นชี้นำตนให้มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์

2. การครองคน (Managing others) ทักษะความรู้ในการบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาและความสัมพันธ์ทางสังคม ความสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ มอบหมายงานให้ทำตรงกับทักษะความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติแต่ละคนให้รางวัลตามผลงานที่ปฏิบัติ

3. การครองงาน (Managing career) จะสร้างผลกระทบที่ดีแก่สังคม องค์การ ประเทศชาติได้อย่างไร จะสร้างชื่อเสียงเกียรติภูมิของตนได้เช่นไร จัดความสำคัญจำเป็นของตนเองให้สอดคล้องกับสิ่งที่องค์การให้ความสำคัญ โหม้หน้าผู้เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญเห็นดีงามด้วย

เมเยอร์และสโลเวย์ (Mayer & Salovey, 1997: 10-11) ได้แบ่งองค์ประกอบเชาวน์อารมณ์ออกเป็น 5 ประการ คือ

1. การรู้อารมณ์คน (Knowing One' Emotion) หมายถึง ตระหนักรู้ตนเอง สามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนตามความเป็นจริง และสามารถควบคุมความรู้สึกได้

2. การควบคุมอารมณ์ (Managing Emotion) หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ เพื่อไม่ให้เกิดความเครียด สามารถคลายเครียด สลัดความวิตกกังวลรุนแรงได้อย่างรวดเร็ว ไม่ฉุนเฉียวง่าย ทำให้อารมณ์ชุ่มฉ่ำหายไปโดยเร็ว

3. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Recognizing Emotion in Other หรือ Empathy) หมายถึง การรับรู้อารมณ์และความต้องการของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

4. การให้กำลังใจตนเองได้ (Motivation Oneself) หมายถึง สามารถจูงใจตนเอง ควบคุมความต้องการจากแรงกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถรอคอยการสนองตอบความต้องการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ดีกว่า มองโลกในแง่ดี สามารถจูงใจและให้กำลังใจตนเองได้

5. การมีมนุษยสัมพันธ์ดี (Handling Relationship) หมายถึง สามารถสร้างความสัมพันธ์กับคนรอบข้างได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี

เมเยอร์และสโลเวย์ (Mayer & Salovey. 1997: 313-316) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า EQ เป็นเรื่องของทักษะในการปรับตนใน 3 ลักษณะ กล่าวคือ

1. **ขั้นรู้ตน** การประเมินภาวะอารมณ์ได้อย่างถูกต้องและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม การที่บุคคลสามารถรับรู้ ระบุ และจำแนกภาวะอารมณ์ที่เกิดกับตนได้ เป็นปัจจัยนำที่เอื้อต่อความสามารถในการปรับตัวที่แสดงออกทางอารมณ์ ตัวอย่างเช่นเด็กสามารถรับรู้ภาวะอารมณ์ที่แสดงออกทางสีหน้าได้อย่างถูกต้องที่ผันตามระดับอายุ ยิ่งโตยิ่งรับรู้อารมณ์ได้ถูกต้องมากขึ้น

2. **ขั้นควบคุมอารมณ์** ขั้นควบคุม กำกับดูแลภาวะอารมณ์ของตนและของผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลและเทศะ ทั้งในแง่ของกายกรรม วาจากรรม และมโนกรรม ในบางอาชีพจำเป็นต้องฝึกขั้นนี้มากเป็นพิเศษ อาทิ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ที่ต้องฉลาดรู้เท่าทันในท่าทีภาวะอารมณ์ของผู้โดยสาร

3. **ขั้นใช้ชวนอารมณ์** คนแต่ละคนจะมีความสามารถใช้ประโยชน์จากภาวะอารมณ์ของตนต่างกันในการแก้ไขปัญหา หรือช่วยในการปรับตัว หากอารมณ์ดีอาจมีส่วนช่วยให้เกิดภาวะคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีเหตุผลในการตอบข้อสอบกฎหมาย ขณะที่อารมณ์เศร้าทำให้การคิดแบบอุปมาอุปไมยช้าลง

โกลแมน (Goleman. 1995: 43-44) ได้เสนอความเห็นไว้ว่าในทัศนะของ Salovey EQ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. **ขั้นตระหนักรู้จักอารมณ์ตน** (Know one's emotion) มีตนแล้วให้รู้ตน หรือบางที่เรียกว่า การตระหนักรู้ตน (Self awareness) เข้าใจยังรู้ความเปลี่ยนแปลงในอารมณ์ ภาวะอารมณ์ความต้องการของตนในแต่ละห้วงเวลาและสถานการณ์ เข้าทำนองผู้ที่รู้จักตัวเองและเอาชนะตนเองได้เป็นผู้ที่ฉลาดที่สุด

2. **ขั้นบริหารจัดการอารมณ์ของตน** (Managing emotions) เป็นความสามารถที่จะควบคุมจัดการกับความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและชาญฉลาด โดยสร้างเสริมจากภาวะที่ตระหนักรู้ในอารมณ์ของตน เมื่อเศร้า โกรธ ผิดหวังหรือเสียใจก็ควบคุมตนได้ ไม่มโหรีร้ายหรือหาคนรองรับอารมณ์ตนเอง สร้างความทุกข์ระทมให้เกิดแก่ตน นำพาภาวะอารมณ์ของตนให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว ผันร้ายให้กลายเป็นดี คิดไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ

3. **ขั้นสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองได้** (Motivating oneself) การกระตุ้นเตือนตนให้คิดริเริ่มอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ ผลักดันตนมุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ จะนำมาซึ่งความสำเร็จ สามารถอดได้ รอได้ ไม่หุนหันใจเร็วด่วนได้ ผู้ที่สามารถทำได้ดังนี้ถือเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในงาน มุ่งสู่เป้าหมายอย่างมีพลังของความตั้งใจมั่น มองอะไรที่ไม่ติดกับเงินหรือตำแหน่ง

4. ชั้นสามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นได้ (Recognizing emotions in others) ความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นพื้นฐานของความ “เก่งคน” รู้เท่าทันในความรู้สึก ความต้องการ ข้อวิตกกังวลของผู้อื่นได้อย่างชาญฉลาด มีไหวพริบ มีความสำคัญต่อบางอาชีพ เช่น งานที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การขาย การสอน และการบริหารจัดการ

5. ความสามารถในการจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Handling relationships) เป็นผลรวมของข้อ 1-4 ทำอย่างไรที่จะมีความสามารถในการสร้างและรักษาเครือข่ายสายสัมพันธ์ส่วนตัวและที่เกี่ยวกับงานไว้ ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากกับความเป็นผู้มีชื่อเสียง ความเป็นผู้นำและความเก่งคน Gardner ถือว่าเป็นลักษณะของ “interpersonal intelligence” ที่ประกอบจากการจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่าย การเจรจาแสวงหาทางออก การสร้างสายสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวและเป็นผู้ที่มีความสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมได้ดี

โกลแมน (Goleman. 1998: 98) ได้เสนอกรอบแนวคิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับเชาวน์อารมณ์ (The emotional competence framework) ไว้ 2 หมวด 5 องค์ประกอบ 25 องค์ประกอบย่อย โดยหมวดแรกเป็นทักษะการบริหารความสัมพันธ์ ส่วน 3 องค์ประกอบที่เหลือเป็นการบริหารตนเอง แนวคิดเกี่ยวกับเชาวน์อารมณ์

ก. สมรรถนะทางสังคม ได้แก่ การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ การตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการและข้อห่วงใยของผู้อื่น ได้แก่

1. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

1.1 การเข้าใจผู้อื่น รู้ถึงความรู้สึก มุมมอง สนใจในข้อวิตกกังวลของเขา

1.2 การมีจิตใจมุ่งบริการ คาดคะเน รับรู้และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดี

1.3 การพัฒนาผู้อื่น ทราบความต้องการ เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถได้ถูกทาง

1.4 การสร้างโอกาสในความหลากหลาย เล็งเห็นความเป็นไปได้จากความแตกต่างโดยไม่แบ่งแยก

1.5 ความตระหนักรู้ถึงทัศนคติความคิดเห็นของกลุ่ม ความสามารถอ่านสถานการณ์ปัจจุบันและความสัมพันธ์ของกลุ่มได้ความคล่องแคล่วในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์จากความร่วมมือของผู้อื่น

2. ทักษะทางสังคม

2.1 การโน้มน้าว แสดงกลวิธีโน้มน้าวต่างๆ อย่างได้ผล

2.2 การสื่อสาร ส่งสารที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ

2.3 ความเป็นผู้นำ โน้มน้าวและผลักดันกลุ่มได้ดี

2.4 การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มและบริหารความเปลี่ยนแปลงได้ดี

2.5 การบริหารความขัดแย้ง เจรจาและแก้ไข หาทางยุติความไม่เข้าใจกัน

2.6 การสร้างสายสัมพันธ์ เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อการปฏิบัติ

2.7 การร่วมมือร่วมใจกัน ทำงานกับผู้อื่นเพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย

2.8 สมรรถนะของทีม สร้างพลังร่วมของกลุ่มในการมุ่งสู่เป้าหมาย

ข. สมรรถนะส่วนบุคคล

บริหารจัดการตนเองได้อย่างไร การตระหนักรู้ความรู้สึกความโน้มเอียงของตน หยั่งรู้ความเป็นไปได้ของตน และความพร้อมต่าง ๆ

3. การตระหนักรู้ตนเอง

3.1 รู้เท่าทันในอารมณ์ตนเอง สาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้นๆ และผลที่จะตามมา

3.2 ประเมินตนเองได้ตามจริง รู้จุดเด่นด้อยของตน

3.3 มั่นใจในตนเอง มั่นใจในความสามารถ คุณค่าของตนความสามารถในการจัดการกับความรูสึกภายในตนได้

4. การควบคุมตนเอง

4.1 การควบคุมตนเอง สามารถจัดการกับภาวะอารมณ์หรือความฉุนเฉียวได้

4.2 ความเป็นที่ไว้วางใจได้ รักษาความเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์และคุณงามความดีได้

4.3 ความเป็นผู้ที่ใช้สติปัญญา แสดงความรับผิดชอบ

4.4 ความสามารถที่จะปรับตัวได้ ยืดหยุ่นในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงได้ การสร้างสิ่งใหม่ เป็นสุขและเปิดใจกว้างกับความคิด แนวทาง หรือข้อมูลใหม่ๆ แนวโน้มของอารมณ์ที่เกื้อหนุนการมุ่งสู่เป้าหมาย

5. การสร้างแรงจูงใจ

5.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พยายามที่จะปรับปรุงหรือให้ได้มาตรฐานที่ดีเลิศ

5.2 ความจงรักภักดี ยึดมั่นกับเป้าหมายของกลุ่ม เป้าหมายขององค์กร

5.3 ความคิดริเริ่ม พร้อมที่จะปฏิบัติตามโอกาสอำนวย

5.4 การมองโลกในแง่ดี แม้อุปสรรค ปัญหา แต่ก็ไม่ย่อมนะย่อมุ่งสู่เป้าหมาย

บาร์ออน (Bar-on.1997: 112-133) ได้อธิบายองค์ประกอบของ EQ โดยแบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความสามารถภายในตน (Intrapersonal Skills)

- ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง (Emotional Self-awareness Ability)

- ความสามารถในการแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง (Assestiveness Ability One's Ability to Express Emotions and Feeling)

- ความสามารถในการตระหนักรู้คุณค่าตลอดจนทั้งการยอมรับและเคารพในศักดิ์ศรีของตนเอง (Self - Regard Ability)

- ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง (Self-Actualization Ability)

- ความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระทางความคิด สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง (Emotion Intelligence)

2. ทักษะของความเก่งคน (Interpersonal Skills)

- สามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy)

- ความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ และมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ (Interpersonal Relationship)

- ความสามารถในการยอมรับและนับถือผู้อื่น รวมถึงความรู้สึกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ (Social Responsibility)

3. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability Components)

- ความสามารถในการแก้ปัญหา (Problem Solving Ability) โดยการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะลงมือแก้ปัญหา

- ความสามารถที่จะตรวจสอบความคิดความรู้สึก ตลอดทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง (Reality Testing Ability)

- มีความยืดหยุ่น สามารถปรับความรู้สึกความคิดและพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม (Flexibility Ability)

4. กลยุทธ์ในการบริหารความเครียด (Stress Management Components)

- ความสามารถในการเผชิญปัญหาที่ยืนหยัดที่จะต่อสู้ในการที่จะจัดการปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดอย่างมีสติ (Stress Tolerance Ability)

- ความสามารถในการควบคุมความรู้สึก อารมณ์หรือสิ่งยั่วยั่วต่าง ๆ ตลอดทั้งความต้องการของตนเอง (Impulse Control Ability)

5. ปัจจัยด้านแรงจูงใจและภาวะอารมณ์ (General Mood Components)

- ความสามารถที่จะรับรู้ ความรู้สึกและความพึงพอใจของตนเองและบุคคลอื่นตลอดทั้งมีความสุขในชีวิต (Happiness)

- มองโลกในแง่ดี (Optimism) มีความมั่นใจในสิ่งที่ทำและมีความรู้สึกต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำได้โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค พยายามต่อสู้เพื่อความสำเร็จในชีวิต

ไวส์ซิงเจอร์ (Weisinger. 109-111) ได้กำหนด EQ ออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เกี่ยวข้องกับ EQ เฉพาะบุคคลมี 3 องค์ประกอบย่อยคือ ส่วนที่เพิ่ม EQ ให้แก่ตนเอง (intrapersonal emotional intelligence) ซึ่งได้แก่การพัฒนาให้มีความตระหนักรู้จักตน การบริหารอารมณ์ของตน และการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตนเอง ส่วนที่สองได้แก่การใช้ EQ ของตนเพื่อเสริมสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น (interpersonal emotional intelligence) ประกอบด้วยการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ดี ความเก่งคน และการช่วยเหลือผู้อื่นให้ช่วยตัวเขาได้ โดยเขาเชื่อว่ามี 4 แนวทางที่จะช่วยเสริมสร้าง EQ ของผู้คนได้คือ

- ให้โอกาสได้รับรู้ ดีความและแสดงภาวะอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง
- ให้ได้ใช้ภาวะอารมณ์นั้นๆ กับตนเองและผู้อื่น และเรียนรู้
- ให้ได้เข้าใจอารมณ์และความรู้ที่ได้รับ
- ให้ความคุมอารมณ์และเอาชนะ สร้างพฤติกรรมในทางบวก

1.3 การวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์

การวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ได้แบ่งออกเป็นกลุ่มตามแนวคิดของนักทฤษฎีแต่ละกลุ่ม โดยเสนอแนวคิดการวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ตามกลุ่มต่างๆ ดังนี้ (อรพินทร์ ชูชม. 2542: 71-76)

การวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ตามแนวการวัดความสามารถของกลุ่มสโลเวย์และคณะ (Salovey; et.al. 1995) ได้สำรวจเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ โดยใช้มาตราวัดอารมณ์ (Trait Meta – Mood Scale : TMMS) โดยมาตรานี้เป็นการวัดความแตกต่างระหว่างบุคคลในความสามารถที่จะสะท้อนอารมณ์และการจัดการกับอารมณ์ มีดัชนีชี้บ่งระดับความเอาใจใส่ที่บุคคลมีต่ออารมณ์ ความรู้สึก ความชัดเจนของประสบการณ์ความรู้สึก และความเชื่อการยุติสภาวะอารมณ์ที่ไม่ดีหรือคงอารมณ์ที่ดี ซึ่งดัชนีชี้บ่งจากมาตรานี้ สโลเวย์และคณะ (Salovey ; et.al. 1995) อธิบายว่าเป็นความสามารถ (Competencies) หลายอย่างที่มีอยู่ภายในโครงสร้างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ และเชื่อว่ามาตราวัดอารมณ์เป็นการนิยามเชิงปฏิบัติการของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ นั่นคือความใส่ใจ ความชัดเจน และการปรับอารมณ์ความรู้สึก เป็นพื้นฐานของมิติการจัดระบบตัวเองทางเชาวน์

ปัญญาทางอารมณ์ มาตรการวัดอารมณ์เป็นมาตราให้ผู้ตอบรายงานตนเอง เป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จาก 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึง 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบคือ

องค์ประกอบแรก คือความเอาใจใส่ต่ออารมณ์ความรู้สึก (Attention to Feeling) ตัวอย่างข้อความ คือ วิธีจัดการกับอารมณ์ของข้าพเจ้าได้ดีที่สุดคือ ให้มีอารมณ์ที่หลากหลายมากที่สุด

องค์ประกอบที่สองคือ ความชัดเจนในการแยกแยะอารมณ์ความรู้สึก (Clarity of Feeling) ตัวอย่างข้อความคือ ข้าพเจ้ามักจะรู้อย่างชัดเจนว่าขณะนั้นตนเองรู้สึกอย่างไร

องค์ประกอบที่สาม คือ การปรับสภาวะอารมณ์ (Mood Repair) ตัวอย่างข้อความคือเมื่อข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจ ข้าพเจ้ามักคิดถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่ให้ความรู้สึกเป็นสุข

องค์ประกอบทั้ง 3 นี้ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มาตรการวัดอารมณ์ (TMMS) มีคุณภาพด้านความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้อง และความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Convergent and Discriminant Validity) ผลจากการศึกษาพบว่า ความเอาใจใส่ต่ออารมณ์ความรู้สึกมีความสัมพันธ์กับการมีสติของตนเอง ความชัดเจนในการแยกแยะอารมณ์ความรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางลบกับความคลุมเครือต่ออารมณ์ การแสดงออกและความเศร้าหดหู่ และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมองโลกในแง่ดี และความเชื่อการจักระบบสภาวะอารมณ์ที่ไม่ดี สำหรับรูปแบบเชาวันปัญญาทางอารมณ์ล่าสุดเมเยอร์ สโลเวย์และคารูโซ (Mayer, Salovey and Caruso in press) ได้เสนอการวัดเชาวันปัญญาทางอารมณ์ที่ปรับตามแนวคิดนี้ที่เน้นเรื่องความสามารถทางสมองเป็นหลัก โดยได้พัฒนามาตรวัดเชาวันปัญญาทางอารมณ์ที่ปรับตามแนวคิดนี้ที่เน้นเรื่องความสามารถทางสมองเป็นหลัก โดยได้พัฒนามาตรวัดเชาวันปัญญาทางอารมณ์หลายองค์ประกอบ (The Multifactor Emotional Intelligence Scale : MEIS) ขึ้น ซึ่งเป็นแบบวัดในรูปแบบที่ใช้กระดาษ – ดินสอ ในการทำแบบทดสอบนี้ และแบบทดสอบมาตรวัดเชาวันปัญญาทางอารมณ์หลายองค์ประกอบ (MEIS) ที่อยู่ในรูป CD-ROM โดยแบบทดสอบทั้ง 2 รูปแบบนี้ เหมือนกันทุกประการในด้านเนื้อหาและโครงสร้าง แต่ต่างกันที่สื่อที่นำเสนอ โดยเมเยอร์และคณะเชื่อว่าแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นมาตามแนวคิดโครงสร้างของเชาวันปัญญาทางอารมณ์ล่าสุดนี้เป็นการวัดเชาวันปัญญาทางอารมณ์ที่แท้จริง ประกอบด้วยงานด้านความสามารถให้ผู้ตอบทำทั้งหมด 12 งาน จากแบบทดสอบ 4 ประเภทดังนี้

1. แบบทดสอบการระบุอารมณ์เป็นการวัดการรับรู้ทางอารมณ์ ประกอบไปด้วยงานที่ให้ผู้ตอบระบุอารมณ์ที่ปรากฏในภาพ ในการออกแบบและในดนตรี และงานที่เสนอสถานการณ์ทางอารมณ์เพื่อให้ผู้ตอบระบุว่าบุคคลในสถานการณ์นั้นมีความรู้สึกอย่างไร

2. แบบทดสอบการใช้อารมณ์ เป็นการวัดการซึมซับอารมณ์ มีอยู่ 2 ส่วน ได้แก่ การวัดผู้ตอบสามารถสร้างความรู้สึกที่แตกต่างกันได้ดีแค่ไหน และการใช้ความรู้สึกเอื้อต่อกระบวนการคิด

3. แบบทดสอบความเข้าใจในอารมณ์ เป็นการวัดความสามารถของบุคคลที่จะทำให้ทราบ ว่าอารมณ์มีที่มาจากอะไร และอะไรเกิดขึ้นถ้าอารมณ์มีความเข้มข้น ตลอดจนความสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ที่แตกต่างกัน

4. แบบทดสอบการจัดระบบอารมณ์ เป็นการวัดความสามารถที่จะจัดการและการควบคุมอารมณ์ของตนเองและบุคคลอื่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ งานของแบบทดสอบนี้คือ ผู้ตอบต้องประเมินประโยชน์ของการกระทำที่เป็นไปได้ในสถานการณ์ทางอารมณ์

โกลแมน (Goleman. 1999) ได้สร้างแบบทดสอบเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์พิมพ์เผยแพร่ลงในนิตยสารฮัทเน่ รีตเตอร์ มาตรการวัดของโกลแมนประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ แต่ละข้อคำถามผู้ตอบต้องระบุคำตอบที่มีต่อสถานการณ์ที่สมมติขึ้น การวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของโกลแมน มีความสัมพันธ์สูงกับความเข้าใจผู้อื่นและการควบคุมทางอารมณ์ นอกจากนี้มาตรการวัดของโกลแมนยังมีเนื้อหาที่คาบเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สามของมาตรการวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์หลายองค์ประกอบของสโลเวย์และคณะ ได้แก่ การจัดการทางอารมณ์ มาตรการวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของโกลแมนไม่ได้ใช้มากนักในงานวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องมือ มีค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างต่ำมาก ($r=.18$) เนื่องจากแบบทดสอบมีจำนวนข้อน้อยมาก แต่โกลแมนมีแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์เข้ามาใช้ในการศึกษา

คูเปอร์และซาวาฟ (Cooper & Sawaf. 1997) ได้สร้างแบบทดสอบการประมาณเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ (Mapping Your Emotional Intelligence : EQ MAP) เพื่อวัดทักษะด้านเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของผู้บริหารมี 5 หมวด วัด 21 ด้าน จำนวน 259 ข้อ โดยให้คิดทบทวนเหตุการณ์ในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาว่าคิดรู้สึกอย่างไร แล้วให้ตอบว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับใด 4 ช่วงค่า แบบทดสอบการประมาณเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ (EQ MAP) นี้มีความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) แต่ยังขาดหลักฐานยืนยันถึงคุณภาพ การแปลผล การประเมิน หรือค่าของคะแนนที่ได้

ไวส์ซิงเจอร์ (Weisinger. 1998: 213-218) ได้เสนอแบบประเมินเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 45 ข้อ วัด 5 ด้าน ของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ โดยมุ่งเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ โดยไวส์ซิงเจอร์เชื่อว่าต้องพัฒนาเชาวน์ทางอารมณ์ภายในตัวเองก่อน จากนั้นนำเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ไปสร้างประโยชน์ในสายสัมพันธ์กับผู้อื่น แบบประเมินนี้ให้ผู้ตอบประเมินว่าตนเองตนเองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในระดับใด โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ความสามารถทางเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ต่ำ มี 3 ระดับ คือ 1-3 และความสามารถทางเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์สูง มี 4 ระดับ คือ 4-7 ผลที่ได้จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้าน

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542 : 85-94) ได้สรุปแนวทางในการวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ไว้ดังนี้

1. การประเมินด้านแรงจูงใจภายในบุคคล (Intrapersonal Motivation) เพื่อประเมินแรงจูงใจที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเกิดความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์นั้น แรงบันดาลใจให้แสดงออกโดยอาจจะมีสิ่งเร้ากระตุ้นความรู้สึกนึกคิด เช่นการให้เขียนความเรียง (Essay Test) การตอบข้อความให้สมบูรณ์ การเขียนบันทึกประจำวัน การให้เล่าเหตุการณ์ที่ฝังใจ หรือที่เคยประสบมา

โดยให้เขียนเล่าถึงสถานการณ์ต่าง ๆ การประเมินเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้วยแนวทางนี้ จำเป็นต้องใช้ผู้ประเมินที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมศาสตร์และด้านเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์เป็นอย่างดี

2. การใช้เทคนิคเหตุการณ์สำคัญ (The Critical Incident Technique) หรือกรณีเหตุการณ์ (Incident Cases) เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมในเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้เล่าบรรยายหรือเขียนเล่าถึงเหตุการณ์ที่บ่งชี้ถึงการคิด รู้สึก และการแสดงออกที่เกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ในระดับต่าง ๆ แล้วเลือกเรียงลำดับพฤติกรรมที่ผู้ตอบเคยปฏิบัติหรือตั้งใจจะปฏิบัติ เพื่อนำคะแนนมาประมวลสรุปอ้างอิงถึงระดับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของผู้ตอบ การสร้างแบบประเมินโดยใช้กรณีเหตุการณ์ที่ถือเป็นตัวแทนที่ดีของเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ เมื่อเล่าสถานการณ์นำแล้ว โจทย์ก็จะตั้งคำถามผู้ตอบว่าในสถานการณ์นั้นผู้ตอบจะอย่างไร โดยมีตัวเลือกในระดับความเป็นไปได้ต่างกัน ข้อดีของวิธีนี้คือ มุ่งให้กรอบที่เป็นแนวทางเดียวกับผู้ตอบทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน สามารถใช้ได้กับหลายเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเพื่อการคัดเลือก การจัดวางบุคคลให้เหมาะสมกับตำแหน่ง เพื่อการสอน การพัฒนาบุคคล ข้อเสียคือ ยังเป็นกาประเมินเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ จากการรายงานผลตัวเองว่าตั้งใจจะทำอะไร อาจมีการบิดเบือน สร้างภาพตนเองขึ้นมา ขาดความสมจริงเชิงสถานการณ์ ประจำวันที่แสดงออกมาในบางกรณี เหตุการณ์ที่สร้างขึ้นอาจมีความลำเอียง เนื่องด้วยมาตรฐานทางวัฒนธรรมเฉพาะวัย สภาพสังคมก็เป็นได้ และเกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยของตัวเลือกแต่ละข้ออาจไม่เป็นที่ยอมรับ

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการกำหนดเหตุการณ์ขึ้นให้มีความสมจริงใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกและภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเองออกมา โดยมีอาจเสแสร้งหรือแกล้งปฏิบัติได้ สถานการณ์จำลองนี้อาจมีการกำหนดระดับความยากหรือบทบาทให้แก่ผู้ปฏิบัติด้วย ข้อดีของสถานการณ์จำลอง คือ เป็นการกระตุ้นหรือดึงพฤติกรรมภาวะอารมณ์ของผู้รับการทดสอบ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความเป็นตนตามธรรมชาติออกมา ส่วนข้อเสียคือ ใช้เวลาในการศึกษา สร้างนาน และค่าใช้จ่ายสูง ต้องอาศัยผู้สร้างที่มีความรอบรู้ทางการวัดการประเมินพฤติกรรมและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของเฉลย และสามารถให้ทดสอบในกลุ่มเล็กทีละ 3-5 คน หรือเป็นรายบุคคลเท่านั้น

4. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น ให้อิสระแก่ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ เป็นฝ่ายเริ่มการสนทนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ทั้งในด้านความสำเร็จและความล้มเหลว ความเสียใจ เป้าหมายของการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในแง่มุมต่าง ๆ ของผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ว่าในสถานการณ์ต่าง ๆ เขาได้แสดงพฤติกรรม อารมณ์และมีความรู้สึกใดบ้าง สาเหตุใดที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียน กการทำงานและในชีวิตของเขา

5. การให้รายงานตนเอง (Self - Report) การวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้วยวิธีนี้เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากสร้างง่าย มีฐานของการเปรียบเทียบ ศึกษาพัฒนาใน

แนวทางที่มีการทำกันอยู่แล้ว และใช้ได้กับผู้เข้ารับการทดสอบเป็นจำนวนมาก ง่ายต่อการดำเนินการ และแปลผล การทดสอบเหล่านี้พึงกระทำด้วยความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในส่วนของผู้ใช้และผู้เข้ารับการทดสอบ

กล่าวโดยสรุป ชาวอเมริกันปัญหาทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนได้ตั้งแต่วัยเด็กและพัฒนาการให้ดีขึ้นได้ในวัยรุ่น โดยเฉพาะนิสิต นักศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่เตรียมพร้อมสำหรับการเข้าทำงานเปรียบเสมือนการเริ่มต้นชีวิตผู้ใหญ่ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องฝึกฝนให้นิสิตรู้จักตนเอง มีความเข้าใจในตนเอง สามารถควบคุมและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มองโลกในแง่ดี มีทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2.1 ความหมายของจริยธรรม

เมื่อกกล่าวถึงคำว่า “จริยธรรม” มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับทัศนะและแนวความคิดของแต่ละบุคคล ดังนี้

เปียเจท์ (Piaget. 1960:1) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นลักษณะของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ การจัดเตรียมทางสังคม ความสัมพันธ์ในรูปของการกระทำร่วมกันและสิทธิ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976: 384) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานพฤติกรรมในสังคมซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนมีจริยธรรมของตนเองโดยอาศัยกฎเกณฑ์จากสังคมเป็นสิ่งตัดสินว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด

เรสต์ (Rest. 1977: 6) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในการมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล

พระราชวรมนู (2523 : 9 -10) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นการนำความรู้ในความจริง หรือกฎธรรมชาติมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า หมายถึง ลักษณะของสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ ด้วยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งใน 2 ประเภทคือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มืออยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก ส่วนประเภทหลังมีน้อย

ราชบัณฑิตยสถาน (2525: 214) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรม กฏศีลธรรม

อัจฉรา จตุจินดา (2536: 8) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นระบบหรือกฎเกณฑ์ที่บุคคลใช้พิจารณาตัดสินว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง ทั้งในการปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม

สุภาภรณ์ โกลีย์ (2538: 7) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดีงาม ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม อันก่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรืองในสังคมและประเทศ

บุญมี แทนแก้ว (2541: 1) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า ธรรมชาติ หรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ จัดว่าเป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่ดีงาม ถูกต้อง อันเป็นสิ่งประสงค์ของสังคม และจริยธรรมจะมีได้จำต้องอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา อันได้แก่ ศีล การมีศีล หรือเป็นผลแห่งการมีคุณธรรมในจิตใจ ก็เป็นเหตุให้ประพฤติจริยธรรมได้ถูกต้อง คุณธรรมและศีลจึงเป็นโครงสร้างของจริยธรรม

สุมาลี คงสว่าง (2542: 12) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่งาม ทั้งกาย วาจา ใจ รวมทั้งความรู้สึกลึกซึ้ง ชอบ ชั่ว ดี ของบุคคลให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม รู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรทำ เพื่อบรรลุถึงคุณภาพชีวิตที่มีค่า อันพึงประสงค์ของตนเองและสังคม

ชลวิทย์ เชื้อหอม (2542: 10) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นความดีพื้นฐานที่สังคมยอมรับในฐานะเป็นกลไกของความสงบสุขทางสังคมที่ทุกคนปรารถนา เป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ควรแก่การประพฤติปฏิบัติ และมีความเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลและปัญญาในการตัดสินใจ หากบุคคลใดมีพฤติกรรมตามที่สังคมยอมรับว่าการกระทำนั้นถูกต้อง เหมาะสม บุคคลนั้นก็ถือว่าเป็นผู้มีจริยธรรมสูง ซึ่งจะส่งผลให้สังคมมีแต่ความสงบสุข และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสังคมให้รุ่งเรือง

จารุวรรณ ทองวิเศษ (2546: 44) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นแนวทางความประพฤติและการปฏิบัติที่ดีของบุคคล ทั้งกาย วาจา ใจ ซึ่งอยู่ในกรอบของศีลธรรม กฎหมาย วัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

พิณทิพย์ วังเกล็ดแก้ว (2547: 11) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า แนวทางการประพฤติ ปฏิบัติตนให้มีวิถีชีวิตที่ดีงาม ตามมาตรฐานของสังคมเพื่อความสงบสุขของสังคม

จากความหมายข้างต้นของจริยธรรมดังกล่าวพอสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การกระทำซึ่งอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในสังคมและต้องเป็นการกระทำที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับกันในสังคมและส่วนรวม

2.2 ความสำคัญของจริยธรรม

จริยธรรมถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญมากไม่ว่าจะพิจารณาในลักษณะใด กล่าวคือถ้าพิจารณาว่าจริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติของจิตใจคน พฤติกรรมของบุคคลก็ย่อมเป็นไปตามแนวคิดเชิงจริยธรรมของเขา ถ้าพิจารณาว่าจริยธรรมหมายถึง กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของสังคม พฤติกรรมของบุคคลก็ย่อมเป็นไปตามจริยธรรมของสังคมอยู่นั่นเอง ดังนั้นเราจึงให้ความสำคัญแก่จริยธรรมเสมอ เมื่อเราต้องการสังคมที่สงบสุข (ชาญชัย อินทรประวัติ. 2535: 10-11) นักการศึกษาให้ความสนใจแก่จริยศึกษามากขึ้นเพราะนักการศึกษาเริ่มตระหนักว่าการพัฒนามนุษย์ให้เกิดความเฉลียวฉลาดในเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Intelligence) แต่เพียงอย่างเดียวอาจทำให้สังคมมนุษย์เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทางวัตถุ แต่ไม่สามารถทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดสันติสุขโดยอาศัยจริยธรรมให้มากขึ้น (สาโรช บัวศรี. 2527: 7) สภาพสังคมมนุษย์มีสภาพแห่งความเดือดร้อนเพราะประสพวิกฤตการณ์ทางจริยธรรม ประชากรจำนวนไม่น้อยมีคุณธรรมต่ำกว่าระดับที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมนุษย์สมัยใหม่มีศรัทธาและความเชื่อต่อศาสนาน้อยลงก็เป็นได้ (ธำรง ชูทิพ. 2528: 51-54) สังคมไทยพัฒนามากขึ้นและมีลักษณะสังคมเมือง ก็จะทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรม ปัญหาความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวจะลดลง ทำให้เกิดความเครียด ก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ดังนั้นการปลูกฝังลักษณะเป็นผู้มีจริยธรรมสูงให้แก่เยาวชนนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ คือ ผู้ใหญ่ที่จะต้องรับผิดชอบอนาคตของชาติต่อไปในวันข้างหน้า ถ้าเด็กในวันนี้ได้รับการอบรม สั่งสอน แนะนำให้มีศีลธรรม จริยธรรมในจิตใจเสียตั้งแต่ยังเด็ก เมื่อเขาเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดี เป็นพลเมืองดีของชาติบ้านเมือง มีศีลธรรม จริยธรรมภายในจิตใจ ซึ่งเป็นลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติเป็นอย่างมาก (เกศศิริ บุญญะอดิชาติ. 2541 : 44) จากความสำคัญของจริยธรรมพอจะสรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในสังคมปัจจุบัน การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กตั้งแต่ยังเล็ก ๆ จะทำให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า และประเทศชาติก็จะได้ผู้ใหญ่ที่มีความพร้อมในทุกๆ ด้านเพื่อพัฒนาประเทศ

2.3 องค์ประกอบของจริยธรรม

องค์ประกอบของจริยธรรมจำแนกได้ตามความคิดของนักจิตวิทยา มีความคล้ายคลึงกันแต่เรียกชื่อแตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

บราวน์ (Brown. 1965: 411-412) ได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 มิติ คือ

- 1) มิตินความรู้ (Knowledge) เป็นส่วนของความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม
- 2) มิตินความรู้สึก (Feeling) เป็นส่วนของความรู้สึกต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมว่าพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ
- 3) มิตินด้านความประพฤติ (Conduct) เป็นส่วนของพฤติกรรมต่อตนเอง ผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นได้ว่า ถูกหรือไม่ ควรหรือไม่ควรเพียงใด

ฮอฟแมน (Hoffman. 1979 : 958-966) ได้แบ่งจริยธรรมเป็นกระบวนการอิสระ 3 กระบวนการ คือ

1) ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) เป็นกระบวนการความเชื่อ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมและเป็นส่วนที่ใช้ในการตัดสินใจถึงความถูกต้องและความเหมาะสมของพฤติกรรมทางจริยธรรม

2) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral feeling) เป็นกระบวนการทัศนคติเชิงจริยธรรมที่แสดงถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ได้ประสบหรือประพฤติ

3) พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) เป็นกระบวนการแห่งการกระทำอันมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการรูปธรรมที่ปรากฏให้ตัดสินได้ว่าถูกต้องหรือเหมาะสมเพียงใด

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์จันท์ (2520 : 8) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของจริยธรรม คือ

1) ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคมว่าสิ่งใดควรกระทำและสิ่งใดที่ไม่ควรกระทำ ซึ่งสมาชิกในสังคมต้องเรียนรู้

2) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ และต้องการ เช่น ความซื่อสัตย์ และไม่เอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น

3) ทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้ของบุคคลว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะหรือพฤติกรรมนั้น

4) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้จะทำให้ทราบถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 3) ได้ให้ความเห็นว่า จริยธรรมของบุคคลประกอบด้วย สิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ

1) ส่วนประกอบทางด้านความรู้ (Moral Reasoning) คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยการคิด

2) ส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Moral Attitude and Belief) คือความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับ และนำ จริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

3) ส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรมแสดงออก (Moral Conduct) คือ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ เชื่อว่าอิทธิพลส่วนหนึ่งของการกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมแบบใดจะขึ้นกับอิทธิพลของส่วนประกอบทั้ง 2 ประการ ดังกล่าว

มาแล้วข้างต้น และบางส่วนอาจขึ้นกับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ลักษณะทางจิตวิทยาบางประการของบุคคลอื่น ๆ หรือความรุนแรงของการบีบคั้นของสถานการณ์ที่รุมเร้าบุคคลนั้นอีกด้วย

จันทน์ ทุมโฆสิต (2534 : 11) ได้สรุปองค์ประกอบของจริยธรรม ไว้ดังนี้

1) องค์ประกอบทางปัญญา (Cognition) หรือ ส่วนประกอบของความรู้ (Moral Reasoning) หรือมิตินความรู้ (Knowledge) หรือความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought)

2) องค์ประกอบทางอารมณ์ (Affection) หรือส่วนประกอบของอารมณ์ ความรู้สึก (Moral Attitude and Belief) หรือ มิตินของความรู้สึก (Feeling) หรือความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling)

3) องค์ประกอบทางพฤติกรรม (Behavior) หรือส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรมและการแสดงออก (Moral Conduct) หรือมิตินด้านความประพฤติ (Conduct) หรือพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

ประกาศรี สืออำไพ (2540: 48) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมเป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต เป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1) ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง สังคมที่ขาดกฎเกณฑ์ทุกคนสามารถทำทุกอย่างได้ตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อนระส่ำ ระสาย ชาติผู้นำ ผู้ตามขาดระบบที่กระชับ ความเข้าใจ เป็นแบบแผนให้ยึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยทำให้เกิดการละเมิดสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละบุคคล ชาติใดไร้ระเบียบวินัยย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น จึงควรประพฤติตามจารีตประเพณีของสังคม

2) สังคม (Society) การรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผนก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมที่ดีงาม มีวัฒนธรรมอันเป็นความมีระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นกลุ่มชนที่ขยายวงกว้าง เรียกว่า สังคม

3) อิสระเสรี (Autonomy) ความมีสำนึกในมโนธรรมที่พัฒนาเป็นลำดับ ก่อให้เกิดความอิสระ สามารถดำรงชีวิตตามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษา และประสบการณ์ในชีวิต มีความสุขอยู่ในระเบียบวินัยและสังคมของตน เป็นค่านิยมสูงสุดที่คนได้รับการขัดเกลาแล้ว สามารถบำเพ็ญตนตามเสรีภาพเฉพาะตนได้อย่างอิสระ สามารถปกครองตนเองและชักนำตนเองได้ อยู่ในทำนองคลองธรรม

จากแนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น พอจะสรุปได้ว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของจริยธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ถ้าคนเรามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแล้วจะทำให้มีการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางจริยธรรม ซึ่งทำให้คนเราอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขได้

2.4 ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976: 49-50) ให้ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมว่าเป็นเหตุผลของบุคคลที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกที่จะประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลนี้แสดงให้เห็นเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการประพฤติพฤติกรรมนั้น

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524: 2) ให้ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมว่าหมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องแสดงมูลเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอื่นๆ ของบุคคล โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และพัฒนาการทางด้านอารมณ์ด้วย

อัญชลี เครือคำขาว (2540: 47) ให้ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมว่าหมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าใช้เหตุผลระดับใด

ดวงดา เครือทิวา (2544: 14) ให้ความหมายไว้ว่า เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำนั้นพฤติกรรมต่างๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นเหตุผลระดับใด ซึ่งเหตุผลที่แสดงออกมาจะแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล

ศศิธร บัวทอง (2549: 30) ให้ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไว้ว่าหมายถึง เหตุผลที่บุคคลสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะทำหรือไม่กระทำ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ เหตุผลดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำนั้นๆ หรือการที่บุคคลให้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงเหตุตั้งใจ หรือจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ นั้น

2.5 ความสำคัญของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ในการดำเนินชีวิตประจำวันคนจะต้องเผชิญปัญหาให้ขบคิดตัดสินใจตลอดเวลา ปัญหาบางอย่างตัดสินใจง่ายไม่ต้องใช้เวลาานมากนัก แต่บางปัญหามีความยุ่งยากซับซ้อน ต้องใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจ บุคคลที่พิจารณาสิ่งต่างๆ ด้วยเหตุผลจะสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคม

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1973: 58-63) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่าการสอนจริยธรรมแก่เด็กจะบรรลุเป้าหมายเพื่อให้เด็กเป็นผู้มีจริยธรรมอย่างแท้จริงนั้น ทำได้เพียงสอนให้มีหลักในการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ถูกต้อง เพราะหลักทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลใช้ในการแก้ปัญหาขัดแย้งทาง

จริยธรรมระหว่างบุคคล เป็นเกณฑ์หรือแนวทางสำหรับความประพฤติ เป็นเหตุผลสำหรับการตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติ ความสามารถในการใช้หลักจริยธรรมเรียกว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งบุคคลอาจมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกันออกไปได้ โคลเบอร์กจึงมีการสนับสนุนให้มีการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะจริยธรรมขั้นสูงดีกว่าจริยธรรมขั้นต่ำโดยให้เหตุผลไว้ดังนี้

1) คนที่ให้เหตุผลขั้นสูงสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนที่ให้เหตุผลขั้นต่ำได้

2) คนที่ให้เหตุผลขั้นสูงสามารถมองเห็นความแตกต่างและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสิ่งต่าง ๆ ได้ เช่น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกฎหมายกับความยุติธรรม และมีความสามารถในการคิด หรือเข้าใจหลักการที่เป็นสากล เช่น หลักของความยุติธรรมได้ดีกว่าคนที่ให้เหตุผลขั้นต่ำ ซึ่งความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลและควรส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะนี้ไว้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันทึก (2520: 11) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ลัสมารุททำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลได้ กล่าวคือ ผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอันแสดงถึงความมีจริยธรรมสูงมากกว่าผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำอย่างเชื่อมั่นได้ และจิตลักษณะอื่นร่วมกับเหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถทำนายพฤติกรรมได้แม่นยำยิ่งขึ้น

พิชาญ ลำอางค์ศรี (2527: 14) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจ หรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่า เป็นเหตุผลขั้นใดตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำมีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ระดับกลางมีลักษณะยึดความต้องการของกลุ่มคน ระดับสูงมีลักษณะยึดความต้องการของตนเองและประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก แต่ละระดับแบ่งออกเป็นระดับละ 2 ชั้น รวมเป็นขั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้งหมด 6 ชั้น

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำสุดเป็นขั้นที่บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากที่สุดและค่อยๆ ลดความเห็นแก่ตัวลง ตามลำดับขั้น เปลี่ยนเป็นเห็นแก่พวกพ้อง ในที่สุดยึดหลักอันเป็นอุดมคติโดยเห็นแก่ส่วนรวมอันหมายถึงมนุษยชาติ ฉะนั้น การที่บุคคลมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงย่อมเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่นและสังคม และเหตุผลเชิงจริยธรรมนับว่าเป็นลักษณะทางจริยธรรมที่สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ จึงควรส่งเสริมและพัฒนาตัวของเยาวชนให้มีโอกาสใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้นต่อไป

2.6 การวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วิธีการวัดลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์มีหลายวิธี แต่วิธีการที่นิยมใช้วัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในปัจจุบันมีอยู่ 3 วิธีการ (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2524: 40-43)

1) วิธีการตอบโดยอิสระ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีการในการวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กและผู้ใหญ่ กล่าวคือ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องราวให้ผู้วัดฟังทีละเรื่อง เรื่องเหล่านี้เป็นเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับกฎเกณฑ์ของหมู่คณะหรือสังคม ตัวอย่างเรื่องความขัดแย้งทางศีลธรรม เช่น การให้ยาทำลายชีวิตแก่ผู้เจ็บป่วยทรมาณที่อยากตาย ผู้ขัดสนทรัพย์ ขโมยเงินผู้อื่นมารักษาโรคมะเร็งให้ภรรยา เป็นต้น ผู้ถูกวัดจะต้องให้เหตุผลในการตัดสินใจให้ตัวเองในเรื่องกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เหตุผลที่ผู้ตอบให้มาเกี่ยวกับเรื่อง 6 ถึง 9 เรื่อง จะถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้ชำนาญการ เพื่อจัดเข้าชั้นจริยธรรมชั้น 1 ถึง 6 ตามทฤษฎีพัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก คำตอบที่นำมาวิเคราะห์นั้นส่วนที่เป็นการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำควมดีนั้นไม่ใช่ส่วนสำคัญที่จะนำมาใช้ตัดสินในเรื่องนี้ แต่คำตอบในส่วนสำคัญในทุกข้อ คือเหตุผลที่ผู้ตอบแต่ละคนให้ในแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจจะเขียนได้ตั้งแต่ 1 บรรทัด ถึงหลายหน้ากระดาษ และการตอบแบบให้เหตุผลนี้ อาจจะใช้ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กระตุ้นให้ตอบเหตุผลหากในแต่ละเรื่อง เมื่อได้คำตอบแล้วจึงมีผู้ชำนาญการมาตรวจให้คะแนนตามลำดับชั้น พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น โดยอาจใช้วิธีการตรวจให้คะแนนได้หลายวิธี แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ระบบให้คะแนนรวม และระบบให้คะแนนละเอียด ระบบให้คะแนนรวมหมายถึง การอ่านเนื้อหาในคำตอบแต่ละเรื่องจนหมดแล้วผู้ตรวจตัดสินว่าเนื้อหานั้นพาดพิงถึงเหตุผลชั้นใดมากที่สุด ก็ให้คะแนนชั้นนั้น เมื่อมีการถาม 6-9 เรื่อง คะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ตอบแต่ละคนอาจเป็นคะแนนฐานนิยมหรือชั้นที่เขาใช้บ่อยที่สุดนั่นเอง หรืออาจเอาคะแนนทุกข้อมาเรียงเป็นโปรไฟล์ก็ได้ ส่วนระบบให้คะแนนละเอียด ผู้ตรวจจะให้คะแนนความคิดแต่ละหน่วยว่าอยู่ในชั้นใด แต่ละข้ออาจประกอบด้วยความคิดหลายหน่วย เมื่อตรวจครบทุกข้อแล้วหาความถี่รวมของแต่ละชั้นแล้วรายงานเป็นเปอร์เซ็นต์ในแต่ละชั้น รวม 6 ชั้น เป็น 100 เปอร์เซ็นต์ สำหรับผู้ตอบแต่ละคน

2) วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก วิธีการนี้ยังใช้การกระตุ้นเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรม แล้วจัดทำคำตอบให้ผู้ตอบได้เลือกชี้ถูกคำตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดของตนมากที่สุดเพียง 1 คำตอบ ในแต่ละเรื่อง ฮานและคณะ (Hann and others) เป็นผู้ริเริ่มใช้โดยมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ในแต่ละเรื่องตัวเลือกนั้นเป็นเหตุผลที่จะกระทำหรือไม่กระทำประจำตามขั้นทฤษฎีของโคลเบอร์ก วิธีวัดแบบปรนัยนี้ สามารถสร้างและใช้ได้อย่างมีมาตรฐานสูง เนื่องจากการจัดให้ขีดตอบ และการให้คะแนนคำตอบนั้นทำได้แบบเดียวกันหมดโดยขจัดความลำเอียงในการให้สัมภาษณ์ และการให้คะแนนในวิธีการถามแบบปลายเปิดได้ทั้งหมด

3) วิธีการประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา เรสท์ (Rest) ได้พยายามปรับปรุงวิธีการตอบแบบจัดทำคำตอบให้เลือก โดยเห็นว่าวิธีการที่มีผู้ใช้เดิมนั้นตัวเลือกมี

ลักษณะของการชักจูงใจให้ยอมรับเหตุผลในชั้นต่างๆ แต่ในการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมยังขึ้นอยู่กับ การวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง และการเห็นความสำคัญของประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นอย่างกว้างขวาง เรสท์จึงได้คิดวิธีการวัดชื่อ Defining Issue Test (DIT) ซึ่งสามารถวัดว่า ประเด็นทางจริยธรรมประเด็นใดที่สำคัญในเรื่องหนึ่งๆ โดยให้คำตอบมาหลายประเด็นที่เข้าอยู่ในชั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างๆ แต่ละเรื่องจะให้ผู้ตอบประเมินค่าประเด็นต่างๆ ทุกประเด็นที่ให้ไว้ แล้วให้นำ 4 ประเด็น ที่เห็นว่าสำคัญที่สุดมาเรียงลำดับความสำคัญอีกทีหนึ่ง วิธีการให้คะแนนแก่ผู้ถูกวัดแต่ละคนนั้น เรสท์ได้แนะนำไว้ 3 ประเภท คือ ใช้ดัชนีประเมินค่า ดัชนีเรียงลำดับ และดัชนีชั้นพัฒนาการ จากการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของดัชนี 3 ประเภทนี้ ทำให้ทราบว่า ดัชนีเรียงลำดับให้ค่าความเชื่อมั่นสูงสุด และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุมากพอๆ กับดัชนีประเมินค่า มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุดกับความสามารถในการเข้าใจเรื่องด้วย ฉะนั้น ในดัชนี 3 ประเภทนี้จึงควรใช้ดัชนีเรียงลำดับมากที่สุด

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวัดแบบมีตัวเลือก โดยมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ และมีข้อที่ตอบถูกเพียงข้อเดียว มาใช้ในการวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านต่างๆ ของนิสิตชั้นปีที่ 1

2.7 ลักษณะของจริยธรรมและการเกิดจริยธรรม

จริยธรรมแบ่งได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

2.7.1 จริยธรรมธรรมชาติ เป็นลักษณะการกระทำดีละเว้นชั่วโดยธรรมชาติของตนเอง การกระทำดีในลักษณะนี้ไม่ถือว่ามีจริยธรรม

2.7.2 จริยธรรมบังคับ เป็นลักษณะการกระทำดีและเว้นชั่ว เพราะถูกบังคับให้ทำอาจเป็นการบังคับด้วยกฎหมาย กฎหมาย ระเบียบประเพณี

2.7.3 จริยธรรมเจตนา เป็นจริยธรรมสูงสุด เป็นการกระทำดีละเว้นชั่ว อันเกิดจากเจตนาที่ตั้งใจจะกระทำหรือไม่กระทำ โดยคิดได้เองว่าควรทำหรือไม่ควรทำด้วยตัวเอง ไม่ใช่ถูกบังคับ เป็นจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนมากที่สุด

สำหรับการเกิดจริยธรรมมาจาก 3 กรณี คือ

- 1) ความกลัว เป็นความกลัวกฎหมาย กลัวถูกลงโทษ เป็นจริยธรรมต่ำสุด
- 2) ความอยาก หรือความต้องการ ถ้าเป็นไปในทางที่ดีก็เป็นการใฝ่ดี เป็นการกระทำดีละเว้นชั่ว เป็นจริยธรรมที่สูงกว่าจริยธรรมที่เกิดจากความกลัว
- 3) ความมีปัญญา เป็นจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดมากที่สุด มี 3 ส่วนประกอบได้แก่
 - 3.1) รู้จริง คือ รู้ในเรื่องนั้นอย่างถูกต้อง
 - 3.2) รู้ถึง คือ รู้เรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง

3.3) รู้ทั่ว คือ รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ

ซึ่งการที่รู้จักจริง รู้ถึง และรู้ทั่วในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แปลว่า เรามีปัญญาในเรื่องนั้น จะทำให้บุคคลนั้นรู้ว่าควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ เป็นจริยธรรมที่พึงประสงค์เป็นจริยธรรมระดับสูงสุดที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 9-11)

จากลักษณะของจริยธรรมและการเกิดจริยธรรมนั้นสรุปได้ว่า การเกิดจริยธรรมของบุคคลนั้นเกิดขึ้นได้หลายลักษณะด้วยกันแต่การเกิดของจริยธรรมที่ดีที่สุด คือการเกิดจากความมีปัญญาของบุคคล โดยกระทรวงศึกษาธิการได้วางแนวทางปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ อบรมย้ำให้นำไปประพฤติปฏิบัติ ตามแนวของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2525: 270) คือ

1) การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

- 1.1) ศึกษาหาความรู้อยู่เนืองนิตย์
- 1.2) ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถและความชำนาญ
- 1.3) ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น
- 1.4) มีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาทั้งปวง
- 1.5) ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
- 1.6) คิดชอบ ทำชอบ และแก้ปัญหาได้
- 1.7) ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริตโดยไม่เลือกงาน
- 1.8) รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อหน้าที่และการกระทำ
- 1.9) ปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อย ไม่คั่งค้าง

2) การประหยัดและอดออม

- 2.1) มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
- 2.2) มีความพอดีในการบริโภค และเว้นการฟุ้งเฟ้อที่เกินความสามารถ
- 2.3) ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- 2.4) คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนจ่าย ใช้เท่าที่จำเป็น
- 2.5) ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป
- 2.6) จัดงานและพิธีต่าง ๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
- 2.7) เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์

- 2.8) รู้จักใช้ ดูแลรักษา และบูรณทรัพย์ ทั้งของตนและของส่วนรวม
- 2.9) วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบ มีสัดส่วน และออมไว้บ้างตามสมควร

3) การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

- 3.1) รักษาความสะอาดของบ้านเมือง ที่อยู่อาศัย และสาธารณสถาน
- 3.2) ช่วยกันรักษาและไม่ทำลายสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อม
- 3.3) รู้จักใช้สิทธิ และหน้าที่ และละเว้นการใช้อิทธิทธิ
- 3.4) รับบริการและให้บริการตามลำดับก่อนหลัง
- 3.5) สนับสนุนและส่งเสริมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย
- 3.6) ไม่แก้ปัญหาโดยวิธีรุนแรง หรือ ไม่ชอบด้วยระเบียบวินัยและกฎหมาย
- 3.7) มีมารยาทในการขับขี่ยานพาหนะปฏิบัติตามกฎจราจร และช่วยดูแลรักษา

ทางสัญจรไปมา

วินัยและกฎหมาย

- 3.8) ทำหน้าที่พลเมืองดี โดยแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อรู้เห็นการกระทำที่ผิดระเบียบ
- 3.9) รับผิดชอบและปฏิบัติตามระเบียบวินัย และกฎหมายในฐานะเจ้าหน้าที่

4) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

- 4.1) ไม่เบียดเบียนประทุษร้ายต่อคนและสัตว์
 - 4.2) มีเมตตากรุณา
 - 4.3) ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่า
- ประโยชน์ส่วนตัว
- 4.4) ไม่พูดปด ไม่ยุยงให้แตกร้าง ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเหลวไหล
 - 4.5) มีความประพฤติดีในความสัมพันธ์ทางครอบครัวและทางเพศ
 - 4.6) เว้นสิ่งเสพติด มีสติสัมปชัญญะ
 - 4.7) มีความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
 - 4.8) มีความอดทน อดกลั้น
 - 4.9) มีความกตัญญูกตเวที
 - 4.10) มีความซื่อสัตย์จจริต ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง
 - 4.11) ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตใจให้ผ่องใส
 - 4.12) เชื้อกฎแห่งกรรม เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

5) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

5.1) สถาบันชาติ

- 5.1.1) ศึกษาให้เข้าใจและประวัติการดำรงอยู่ของชาติ
- 5.1.2) สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหาย ที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของสถาบันชาติ
- 5.1.3) ป้องกันและรักษาผลประโยชน์ของชาติ
- 5.1.4) ส่งเสริมรักษาเกียรติของชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและนิยมไทย
- 5.1.5) สร้างเสริมสามัคคีของคนในชาติ
- 5.1.6) เสียสละประโยชน์ส่วนตนและแม้ชีวิตเพื่อประเทศชาติ
- 5.1.7) ปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดี โดยการรับราชการทหาร ประกอบอาชีพสุจริต และเสียสละภาษีอากรเพื่อพัฒนาประเทศ
- 5.1.8) ยกย่องให้เกียรติ ผู้ที่ทำหน้าที่ป้องกันและเสียสละเพื่อประเทศชาติ
- 5.1.9) ปฏิบัติตามคติพจน์ที่ว่า “การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ”

5.2) สถาบันศาสนา

- 5.2.1) ศึกษาศาสนาให้มีความรู้ ความเข้าใจอันถูกต้อง
- 5.2.2) ปลุกฝังความเชื่อ ความเลื่อมใส ในศาสนาด้วยปัญญา
- 5.2.3) ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน
- 5.2.4) สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของสถาบันศาสนา
- 5.2.5) ช่วยกันส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา
- 5.2.6) ไม่ทำลายปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และศิลปกรรมทางศาสนา
- 5.2.7) เผยแพร่ความรู้และการปฏิบัติตามหลักศาสนา
- 5.2.8) เคารพเทิดทูนศาสนาและไม่กระทำการใดๆ ในทางดูหมิ่นเหยียดหยาม
- 5.2.9) สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ

5.3) สถาบันพระมหากษัตริย์

- 5.3.1) ศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจอันดี เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

5.3.2) รักษาและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

5.3.4) แสดงความจงรักภักดี เทิดทูนพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ

5.3.5) ร่วมกันประกอบความดีเพื่อถวายป็นพระราชกุศล โดยเฉพาะในวันสำคัญที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์

2.8 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

จริยธรรมมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอยู่หลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาจะมีแนวคิดทางทฤษฎีที่แตกต่างกันไป เช่น

2.7.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ (Piaget)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 13-16) ได้สรุปถึง ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ไว้ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ คือ พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั่นเอง เพียเจท์ ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 3 ชั้น คือ

2.7.1.1 ชั้นรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว เป็นระยะตั้งแต่แรกเกิด – 2 ปี เด็กจะรับรู้ทางประสาทสัมผัสอย่างง่าย ๆ ทำให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญาและความนึกคิด เด็กจะมีโครงสร้างทางความคิดจากสิ่งที่พบเห็นและจากสิ่งที่สัมผัส

2.7.1.2. ชั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ ช่วงอายุ 2-7 ปี เด็กเริ่มใช้ภาพแทนวัตถุและเหตุการณ์ สามารถเลียนแบบคนอื่นได้และพัฒนาอย่างรวดเร็ว สามารถใช้ภาษาติดต่อทางสังคมได้อย่างกว้างขวาง และเริ่มพัฒนาความคิดเชิงตรรกศาสตร์ ความคิดส่วนใหญ่ต้องเกิดจากการรับรู้จากประสาทสัมผัส

2.7.1.3. ชั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม ช่วงอายุ 7-11 ปี เด็กจะมีความคิดเชิงตรรกศาสตร์ในสิ่งที่มองเห็นและจับต้องได้ และค้นหาความจริงเกี่ยวกับวัตถุและสิ่งแวดล้อมมาเป็นแบบแผน

2.7.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา Bandura (อ้างถึงใน อัจฉรา จตุจินดา . 2536: 10-11) ได้สรุปทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ไว้ดังนี้ ทฤษฎีของแบนดูราได้กล่าวถึงพฤติกรรม (Behavior) ของบุคคลเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ คือ พฤติกรรม (Behavior) ปัญญา และองค์ประกอบของบุคคล (Cognitive and other personal factor) และอิทธิพลของสภาพแวดล้อม (Environmental Influences) โดยองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ต่างมีอิทธิพลซึ่งเหตุและผลซึ่งกันและกัน จะเห็นได้ว่า พฤติกรรม ปัญญาและองค์ประกอบส่วนบุคคล และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่างก็เป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลซึ่งเหตุและ

ผลซึ่งกันและกัน หมายถึง องค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงได้จะมีผลทำให้ องค์ประกอบอื่นๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

2.7.3 ทฤษฎีพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก (อ้างถึงใน ทศนิยม ลิมมันจริง. 2539: 181) ได้สรุปทฤษฎีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไว้ ดังนี้

โคลเบอร์กและเพียเจต์มีความเชื่อเบื้องต้นที่ตรงกันว่า

2.7.3.1 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือก ที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.7.3.2 การมีเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลในแต่ละขั้นของพัฒนาการขึ้นอยู่กับระดับ ความคิดความเข้าใจในแต่ละขั้นของพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจด้วย

โคลเบอร์กมีแนวความคิดเพิ่มขึ้นอีกว่า การบรรลุวุฒิภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นจะ แสดงออกในทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ใช่การประเมินค่าการ กระทำไปในทำนองว่า “ดี” หรือ “เลว” แต่จะเป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นเป็นลำดับไป เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงสุด คือ ขั้นที่ 6 ซึ่งตรงกับสิ่งที่นักปราชญ์ยอมรับว่าเป็นเหตุผลเชิง จริยธรรมที่บริสุทธิ์นั้นคือ เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงสุดเป็นเหตุผลสากลกว้างขวางไม่ขัดแย้งกัน และมีพื้นฐานจากควมมีหลักการ การไม่เข้าข้างตนเองและเป็นคนมีอุดมคติดังได้กล่าวแล้วว่า โคล เบอร์กได้ทำการศึกษาโดยเน้นที่พัฒนาการของการตัดสินใจ และใช้เหตุผลเช่นเดียวกับ เพียเจต์ (อ้างถึงในดวงเดือน พันธุมนาวิ และเพ็ญแข ประจวบปัจจนิก. 2522: 71) เขาได้ทำการศึกษากับ บุคคลต่างเชื้อชาติต่างวัฒนธรรม ซึ่งมีทั้งจากทวีปยุโรป เอเชีย และอเมริกา ผลของการศึกษาทำให้ สามารถแบ่งระดับพัฒนาการของการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกได้เป็น 3 ระดับ และ แต่ละระดับแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้น คือ

1) ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional) เป็นระดับที่บุคคลยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางใน การตัดสินใจการกระทำ การจะทำการใดมักคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับเป็นใหญ่ โดยมีได้คำนึง ว่าการกระทำนั้นจะส่งผลต่อผู้อื่นอย่างไร ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น

ก. ขั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังคำสั่งและหลบหลีกการถูกลงโทษบุคคลที่มีการตัดสินใจอยู่ใน ขั้นนี้ จะตัดสินใจการกระทำว่าดี – เลว ถูก – ไม่ถูก โดยพิจารณาที่ผลการกระทำว่าจะส่งผลต่อตนเอง อย่างไร หลบหลีกการถูกลงโทษทางกายเพราะกลัวได้รับความเจ็บปวด ยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจ ทางกายเหนือตน ผู้ที่ใช้หลักการตัดสินใจขั้นนี้มักเป็นเด็กอายุ 2-7 ปี

ข. ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล บุคคลที่มีการตัดสินใจอยู่ในขั้นนี้เป็นผู้ที่ถือว่าการ กระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่สนองความต้องการของตนและทำให้ตนเกิดความพอใจ การ สัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การกระทำแบบตีมาตีตอบ ร้ายมาร้าย ตอบ เข้าทำนอง “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ผู้ใช้หลักการตัดสินใจขั้นนี้มักเป็นเด็กอายุ 7-10 ปี

2) ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional) เป็นระบบที่บุคคลเรียนรู้ที่จะกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยของตน กระทำตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของศาสนา รู้จักที่จะเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ในสังคม ระดับนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ชั้น

ก. ชั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ พฤติกรรมที่ดีตามทัศนะของผู้ใช้หลักการตัดสินใจชั้นนี้ก็คือ การทำให้ผู้อื่นพอใจและยอมรับ ลักษณะที่เด่นก็คือการคล้อยตาม และพยายามทำตนให้ผู้อื่นรัก หรือมองเห็นว่าน่ารัก ผู้ใช้หลักชั้นนี้เป็นเด็กอายุประมาณ 10-13 ปี

ข. ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (ตามกฎหมายกฎเกณฑ์ของสังคม) บุคคลจะเริ่มมองเห็นความสำคัญของกฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ เห็นความสำคัญของการทำตามหน้าที่ตน แสดงการยอมรับเคารพในอำนาจและมุ่งรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ทางสังคม ผู้มีหลักการตัดสินใจชั้นนี้มักเป็นเด็กช่วงอายุ 13-16 ปี และผู้ใหญ่โดยทั่วไป

3) ระดับที่เหนือกฎเกณฑ์ (Postconventional) ในระดับนี้ การตัดสินใจพฤติกรรมใดๆ เป็นไปตามความคิดและเหตุผลของตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามที่ตนคิดว่าเหมาะสม ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น เช่นกัน

ก. ชั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา ชั้นนี้ยึดประโยชน์และความถูกต้องเฉพาะเรื่องเฉพาะกาลเฉพาะเทศะ เป็นการกระทำที่เป็นไปตามข้อตกลงและยอมรับกันของผู้ที่มีจิตใจสูง โดยจะต้องนำเอากฎเกณฑ์ของสังคม กฎหมาย ศาสนา และความคิดเห็นของบุคคลรอบด้านมารวมในการพิจารณาความเหมาะสมด้วยใจเป็นกลางแล้วตัดสินใจโดยยึดความถูกต้องที่ตนเองวินิจฉัยอีกทีหนึ่ง โดยยึดหลักความสำคัญของส่วนรวม เข้าใจในสิทธิของตนและของผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ มีความภาคภูมิใจเมื่อทำดีและละอายใจตนเองเมื่อทำชั่ว ผู้มีการตัดสินใจโดยใช้หลักนี้มักเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 16 ปี ขึ้นไป

ข. ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล มีลักษณะแสดงถึงความเป็นสากล นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน มีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ มีหลักธรรมประจำใจของตนเอง มีความเกลียดกลัวความชั่ว เลื่อมใสในความดีงาม ผู้มีหลักการตัดสินใจชั้นนี้ส่วนมากเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง

นอกจากนี้โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1973: 405) ยังได้วิเคราะห์ต่อไปอีกว่า คนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นแบ่งออกเป็น 6 ชั้น โดยวิเคราะห์จากคำตอบของเยาวชนชาวอเมริกันที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 16 ปี เกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่มีการขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมซึ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมมีชั้นต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ และยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเห็นว่าขั้นนี้อยู่ระหว่างอายุ 2-7 ปี

ขั้นที่ 2 การเลือกกระทำในสิ่งที่จะทำความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้นเริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ ขั้นนี้อยู่ระหว่าง 7-10 ปี

ขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อนอยู่ในระหว่างอายุ 10-13 ปี

ขั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในสังคมของตน จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวังขั้นนี้อยู่ระหว่างอายุ 13-16 ปี

ขั้นที่ 5 การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่นสามารถควบคุมบังคับตนเองได้ ขั้นนี้จะอยู่ในอายุ 16 ปี ขึ้นไป

ขั้นที่ 6 การยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)

คณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทย ได้นำแนวคิดการแบ่งขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กซึ่งมี 6 ขั้น มาพัฒนาเป็นระดับพัฒนาการทางจริยธรรมตามลักษณะโครงสร้างของวัฒนธรรมสังคมไทยออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2525: 7)

1. ค่านิยมที่ยึดหลักการได้รับผลประโยชน์บางประการของตนเองเป็นใหญ่
2. ค่านิยมที่ยึดหลักการให้ผู้อื่นในสังคมแคบๆ เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ เช่น ญาติ พี่น้อง และเพื่อนสนิท เป็นต้น
3. ค่านิยมที่ยึดหลักการเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน ประเทศชาติ หรือมนุษยชาติ เป็นต้น
4. ค่านิยมที่ยึดหลักการเพื่อความถูกต้องดีงาม ซึ่งเป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ในจิตใจ เช่น ทำความดีเพื่อความดี เป็นต้น

ตาราง 1 เปรียบเทียบระดับค่านิยมจริยธรรมไทยกับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ระดับค่านิยมจริยธรรมไทย	ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก
1. ค่านิยมที่ยึดหลักการได้รับผลประโยชน์บางประการของตนเองเป็นใหญ่	ขั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังคำสั่งและหลบหลีกการถูกลงโทษ อายุ 2-7 ปี ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล หรือการสนองความต้องการ อายุ 7-10 ปี
2. ค่านิยมที่ยึดหลักการให้ผู้อื่นในสังคมแคบๆ เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์	ขั้นที่ 3 การทำตามสิ่งที่ผู้อื่นเห็นชอบ หรือการคาดหวังทางสังคม อายุ 10-13 ปี
3. ค่านิยมที่ยึดหลักการเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่	ขั้นที่ 4 การทำตามหน้าที่ทางสังคม หรือระบบสังคมและมโนธรรม อายุ 13-16 ปี ขั้นที่ 5 การทำตามคำมั่นสัญญา หรือสัญญาสังคม และสิทธิส่วนบุคคล อายุ 16 ปี ขึ้นไป
4. ค่านิยมที่ยึดหลักการเพื่อความถูกต้องดีงาม ซึ่งเป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ในจิตใจ	ขั้นที่ 6 การยึดถืออุดมคติสากล หรือจริยธรรมสากล (วัยผู้ใหญ่)

2.9 การพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา

บทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เยาวชนนั้น คงไม่จำกัดแต่เฉพาะในสถาบันการศึกษา ในระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาเท่านั้นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมด้วย (สุมณ อมรวิวัฒน์. 2532: 1-11) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นแหล่งวิชาการทางศึกษาศาสตร์ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่เป็นแหล่งวิทยาการและแหล่งบุคลากร อันเอื้อประโยชน์ทางด้านทฤษฎีและแนวปฏิบัติด้านการสอนจริยธรรม การค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมและค่านิยมรวมทั้งการปรับพฤติกรรมมนุษย์ สามารถสร้างความเข้าใจในการพัฒนาความคิดและพฤติกรรมของนักศึกษาได้ (สุมณ อมรวิวัฒน์. 2526: 184) และ (พนัส หันนาคินทร์. 2523: 30) ได้ให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นต่อจริยธรรมหรือค่านิยมที่ต้องการให้เกิดขึ้น ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การปฏิบัติตัวของครู อาจารย์ที่จะต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา

2) ให้ความรู้ว่าจริยธรรมและค่านิยมเหล่านี้หมายความว่าอย่างไร มีวิธีการปฏิบัติอย่างไรมีขอบเขตเพียงใด

3) ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามจริยธรรมและค่านิยมนั้น และมีการติดตามปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทั้งในและนอกสถาบัน

อาทรรุชนเห็นชอบ (2528: 14) ได้ให้คำอธิบายถึงการส่งเสริมจริยธรรมให้นักศึกษาไว้ว่า การสร้างเสริมจริยธรรมมี 2 รูปแบบ คือ

1) วิชาการ คือ พยายามสอดแทรกเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับจริยธรรมเข้าไปในหลักสูตรโดยแทรกไปกับวิชาทั่วไป/วิชาเลือกเสรี/วิชาบังคับ เช่น วิชาสังคมศาสตร์ วิชามนุษยศาสตร์

2) การฝึกปฏิบัติ เป็นการส่งเสริมจริยธรรมไปในตัว โดยการให้นักศึกษาออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านอาสาพัฒนา ด้านกีฬา และด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งได้รับงบประมาณจากรัฐบาลส่วนหนึ่ง ทำให้นักศึกษาสามารถใช้ความรู้ด้าน จริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในค่าย การเข้าหาประชาชนในชนบท ตลอดจนความสามัคคีในหมู่คณะ

ลัดดาวัลย์ เสนาวงษ์ (2532: 20-21) ได้เสนอแนววิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ไว้ดังนี้

1) ผู้ปฏิบัติงานสร้างเสริมคุณธรรม ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง มีทัศนคติที่ดีและมีความศรัทธาต่อคุณธรรมเหล่านั้นก่อน เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

2) การจัดสิ่งแวดล้อมที่แสดงให้เห็นถึงคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคคลในสังคม ดังนั้นปัจจัยในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักศึกษาก็คือ การจัดสิ่งแวดล้อมทุกอย่างในสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เป็น “คน” ให้เอื้อต่อการพัฒนา

3) การให้ความรู้เรื่อง คุณธรรม หมายถึง การให้นักศึกษาได้รู้จัก เข้าใจว่าคุณธรรมและจริยธรรมที่ต้องการนั้น คืออะไร มีลักษณะอย่างไร มีวิธีการอะไรบ้าง จึงจะสามารถปฏิบัติตามคุณธรรมเหล่านั้นได้ เรื่องนี้เป็นหน้าที่ของอาจารย์โดยตรงที่จะต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักศึกษา

4) การทำให้นักศึกษาเกิดความสำนึกในความบกพร่องของตนที่มีอยู่และยอมรับปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรมที่ต้องการ ซึ่งอาจจะทำได้โดยอาศัยกิจกรรมหลายแบบ เช่น การให้วิจารณ์ตนเอง การจัดกิจกรรมสังคมมิติ เป็นต้น

อภิญา มานะโรจน์ (2539: 17) ได้ให้ข้อสรุปวิธีการส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษาไว้ดังนี้

1) ต้องสร้างความศรัทธาให้เกิดแก่คุณธรรมจริยธรรมนั้น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

2) จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม เพราะสภาพแวดล้อมนั้นมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดแก่นักศึกษา โดยนักศึกษาจะค่อยซึมซับคุณธรรมและจริยธรรม จากสภาพแวดล้อมที่มีอยู่โดยไม่รู้ตัว

3) ทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อจะชี้นำนักศึกษาให้เข้าใจถึงคุณธรรมจริยธรรมที่ดีและเหมาะสมเพื่อจะได้นำไปฝึกปฏิบัติ

(กรมวิชาการ. 2541: 61) ได้จำแนกการพัฒนาจริยธรรมในระดับอุดมศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ ระดับอุดมศึกษาสิ่งที่ควรเรียนรู้และกระทำหรือเน้นในระดับนี้คือ

- 1) การใช้ความคิดแบบสร้างสรรค์
- 2) การใช้เหตุผลประกอบการคิดและกระทำ
- 3) การวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีสติและเหตุผล
- 4) การตระหนักในปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล
- 5) การคิดเป็นทำเป็นอย่างมีกระบวนการคิดที่ยั่งยืน

โดยการเรียนรู้และกระทำในระดับอุดมศึกษานี้จะต้องมีภาพในอุดมคติเป็นกรอบเปรียบเทียบมิใช่เกิดจากแนวความคิดที่ไม่เป็นกระบวนการหรือไม่เป็นระบบการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา มีกลวิธี 4 ประการ (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2543: 103)

1) ให้เรียนวิชาการสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวกับบุคคลและสังคมโดยตรง จะช่วยให้เกิดการพัฒนาจิตใจให้นักศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม

2) การเน้นย้ำให้อาจารย์และเพื่อนนักศึกษา ได้ช่วยกระตุ้นความตระหนักต่อสังคมทั้งในและนอกวิชาเรียน และส่งเสริมการกระทำร่วมกันในหมู่นักศึกษาให้มาก

3) การจัดโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาจิตใจโดยตรง เช่น กีฬา และกิจกรรมทางศาสนา การสังคมสงเคราะห์ ชุมชนสงเคราะห์ และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อื่นๆ ด้วย

4) การสอดแทรกการพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรมเข้าไปในเนื้อหาวิชาทุกวิชา เช่น ในเนื้อหาเกี่ยวกับชีวประวัติของนักวิชาการชื่อดัง ประวัติเชิงสังคมของวิชานั้นๆ และในตัวเนื้อหาวิชา

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การพัฒนาและการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่บัณฑิตให้ได้ผลนั้น ควรจะให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาการศึกษาควบคู่กันไป และควรส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่นกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมด้านกีฬา และสิ่งที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งคือ จรรยาบรรณในวิชาชีพทุกอาชีพ นิสิตซึ่งจะจบไปประกอบอาชีพต้องรู้จักถึงจรรยาบรรณในวิชาชีพที่ตนเองประกอบอาชีพ ถ้านิสิตตั้งมั่นอยู่ในจรรยาบรรณแล้วก็จะเป็นคนบุคคลที่มีคุณภาพเพราะตั้งมั่นอยู่ในจริยธรรมและคุณธรรมนั่นเอง

3. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอลล เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีจำนวนตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป โดยจะสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรแต่ละกลุ่ม (คุษฎี โยเหลลา. 2541: 73) ซึ่งในบางครั้ง กรณีที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร 2 กลุ่มใดๆ ที่ไม่จัดเป็นกลุ่มตัวแปรอิสระ หรือกลุ่มตัวแปรตาม แต่จะใช้เป็นตัวแปรทางซ้ายโดยใช้สัญลักษณ์ X แทน และตัวแปรทางขวา โดยใช้สัญลักษณ์ Y แทน (Pedhazur. 1997: 925)

3.1 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์คาโนนิคอลล

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2529: 39) ได้ให้วัตถุประสงค์ในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลล คือ เพื่อการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยตัวแปรตามตั้งแต่สองตัวขึ้นไปเช่นกัน

คุษฎี โยเหลลา (2541: 73) ได้ให้วัตถุประสงค์ในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลล คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีจำนวนตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป โดยจะสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรแต่ละกลุ่ม

ศิริพันธ์ วรรณกิจ (2545: 72) ได้ให้วัตถุประสงค์ในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลล คือ การหาแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองชุดที่ทำให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด โดยที่แต่ละชุดอาจมีตัวแปรหลายตัว และจำนวนของตัวแปรแต่ละชุดจะเท่ากันหรือไม่ก็ได้ โดยดูจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองชุดนั้นมีค่าสูงสุด

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลลมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองกลุ่มที่ทำให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด

3.2 ข้อดีของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลล

บุญชม ศรีสะอาด (2538: 46-47) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับข้อดีของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลล คือ ช่วยให้อธิบายปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ หรือตัวทำนาย (Predictor variables) กับตัวแปรตามหรือตัวเกณฑ์ (Criterion variables) ได้ชัดเจนและแม่นยำขึ้น ทำให้เกิดความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity) และความเที่ยงตรงภายนอก (External validity) เพราะสามารถศึกษาทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้หลายๆ ตัว สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของปรากฏการณ์ ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกันระหว่างตัวแปรต่างๆ หลายตัว

เทคนิคการวิเคราะห์แบบนี้ จะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลล ซึ่งเป็นค่าชี้ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เป็นไปได้สูงสุด ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระกับกลุ่มตัวแปรตาม พร้อมทั้งทราบอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลล

3.3 ประโยชน์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัลต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

บุญชม ศรีสะอาด (2538: 47-48) ได้ให้คำอธิบาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัลว่านอกจากจะใช้ในกรณีที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับกลุ่มตัวแปรตามแล้ว ยังใช้กับกรณีที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองกลุ่มใดๆ ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้จัดว่าเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่าง “กลุ่มตัวแปรทางซ้ายมือ” กับ “กลุ่มตัวแปรทางขวามือ”

สำราญ มีแจ้ง (2544: 176) ได้ให้คำอธิบายถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล ในการวิจัยทางสังคมไว้ 3 ประการ คือ

1. บอกอัตราและแบบแผนความสัมพันธ์สูงสุด ระหว่างตัวแปรสองกลุ่มจากข้อมูลชุดเดียวกันได้
2. ลดข้อมูลหรือตัวแปรลง โดยสามารถสร้างตัวแปรประกอบ หรือตัวแปรคาโนนิคัลขึ้น จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองกลุ่มนั้นได้
3. สามารถนำค่าของตัวแปรคาโนนิคัลมาใช้จัดอันดับหน่วยวิเคราะห์ค่าสูงต่ำ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการกำหนดตำแหน่งของตัวแปรต่างๆ ประกอบกันขึ้นมาเป็นตัวแปรคาโนนิคัล

3.4 รูปแบบพื้นฐานของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล

ข้อมูลที่จะนำมาใช้กับการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล ต้องเป็นข้อมูลที่มีระดับการวัดแบบช่วง (Interval Scale) หรือตัวแปรทวิ (Bivariates) มีค่าเป็น 0 หรือ 1 เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ข้อมูลที่ใช้จริงก็คือ เมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละกลุ่ม (วรรณดีแสงประทีปทอง, 2536: 5) หลังจากทีรวบรวมข้อมูลที่เป็นค่าของตัวแปรต่างๆ ทั้งตัวแปรอิสระ ซึ่งมี p ตัว และตัวแปรตาม ซึ่งมี q ตัว ค่าเหล่านี้เป็นค่าที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด N คน เรียกว่าข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งนำข้อมูลเบื้องต้นมาจัดให้อยู่ในรูปเมตริกซ์ ดังนี้

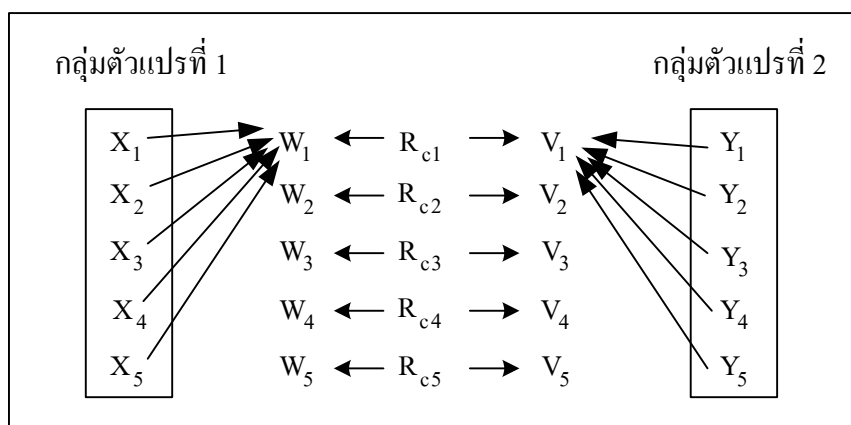
เมตริกซ์กลุ่มตัวอย่าง	ตัวแปรอิสระ (X)	ตัวแปรตาม (Y)
1	X_{11} X_{12} ... X_{1p}	Y_{11} Y_{12} ... Y_{1q}
2	X_{21} X_{22} ... X_{2p}	Y_{21} Y_{22} ... Y_{2q}
\vdots	\vdots	\vdots
N	X_{n1} X_{n2} ... X_{np}	Y_{n1} Y_{n2} ... Y_{nq}

ตัวเลขสองตัวที่ห้อย X และ Y นั้น ตัวแรกแทนสมาชิกคนที่ ตัวหลังแทนจำนวนตัวแปรตัวที่ ของแต่ละกลุ่ม ดังนั้น X_{12} แทนคะแนนของคนที่หนึ่งในตัวแปรอิสระที่สอง จากเมตริกซ์ข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย โดยจับคู่ระหว่างตัวแปรทุกตัวเป็นคู่ๆ ไป แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมดมาจัดเป็นรูปของซูเปอร์เมตริกซ์ โดยแบ่งส่วนเป็น 4 ส่วน ดังนี้ (ศิรินันท์ วรรณตนิจ, 2545: 73-74)

X					Y				
	1	2	...	p		1	2	...	p
1									
2									
X	λ								R_{XY}
p									
1									
2									
Y	λ								R_{YY}
q									

เมตริกซ์สหสัมพันธ์ R สามารถที่จะกำหนดส่วนนอกได้เป็น 4 เมตริกซ์ย่อย คือ R_{XX} , R_{XY} , R_{YX} และ R_{YY} ในเมตริกซ์ย่อย R_{XX} ประกอบด้วยสหสัมพันธ์ของตัวแปรในชุด X ในเมตริกซ์ R_{YY} ประกอบด้วยสหสัมพันธ์ตัวแปรในชุด Y และในเมตริกซ์ R_{YX} กับ R_{XY} จะเป็นสหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ข้ามกันของตัวแปรในชุด X กับชุด Y จากคุณสมบัติเชิงสมมาตรของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ ดังนั้น R_{XY} จึงมีค่าเท่ากับ R_{YX} ที่สามารถสับเปลี่ยนแทนกันได้เมื่อจัดเมตริกซ์ตามภาพแล้วก็จะสามารถวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลต่อไป (ศิริพันธ์ วรรณกิจ. 2545: 75)

ตามปกติจำนวนของค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล จะสามารถพิจารณาได้จากจำนวนตัวแปรในกลุ่มที่มีขนาดเล็กกว่า กล่าวคือ ถ้าการวิเคราะห์คาโนนิคอลประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัวแปร และกลุ่มตัวแปรตามจำนวน 4 ตัวแปร การวิเคราะห์นี้จะสามารถคำนวณค่าสหสัมพันธ์ คาโนนิคอล (R_c) ได้จำนวน 4 ค่า และถ้ากลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตามมีจำนวนตัวแปรเท่ากันคือ กลุ่มละ 5 ตัวแปร ขั้นตอนการคำนวณย่อมจะก่อให้เกิดปัจจัยคาโนนิคอล (W_1 และ V_1) 5 ปัจจัย และค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลจำนวน 5 ค่า เช่นกัน ดังภาพประกอบ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2529 : 40-41)

ภาพประกอบ 1 ความเกี่ยวข้องระหว่างกลุ่มตัวแปร ปัจจัย และค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล

3.5 การคำนวณสหสัมพันธ์คาโนนิกอล

วรรณดี แสงประทีปทอง (2536 : 7) ได้กล่าวถึงการคำนวณค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลไว้ว่า จากสมการเชิงเส้นตรงในรูปทั่วไปของกลุ่มตัวแปร X และกลุ่มตัวแปร Y ดังนี้

$$Z = u_1X_1 + u_2X_2 + \dots + u_pX_p$$

$$W = v_1Y_1 + v_2Y_2 + \dots + v_qY_q$$

ตามนิยามของสหสัมพันธ์ สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรคาโนนิกอล Z และ W ดังนี้

$$R_C = \frac{\sum Z}{\sqrt{(\sum Z^2)(\sum W^2)}}$$

การคำนวณค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล สามารถคำนวณจากข้อมูลในรูปของสหสัมพันธ์ของตัวแปรในแต่ละกลุ่มจากสมการ

$$R_C = \sqrt{\lambda_i}$$

โดยที่ λ หรือ eigenvalue คำนวณได้จากสมการ

$$|R - \lambda I| = 0$$

และ $R = R_{YY} \ R_{YX} \ R_{XX} \ R_{XY}$

เมื่อ R_{YX}, R_{XY} คือ เมตริกซ์ของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มตัวแปร X กับกลุ่มตัวแปร Y

R_{XX}^{-1} คือ อินเวอร์สของเมตริกซ์ R_{XX}

R_{YY}^{-1} คือ อินเวอร์สของเมตริกซ์ R_{YY}

I คือ เมตริกซ์เอกลักษณ์

การคำนวณอาจใช้ข้อมูลในรูปของเมตริกซ์ของค่าสหสัมพันธ์ คือ R_{XX} เป็นเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ R_{YY} เป็นเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และ R_{XY}, R_{YX} เป็นเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และตัวแปร Y

$$R = \begin{bmatrix} R_{XX} & R_{XY} \\ R_{YX} & R_{YY} \end{bmatrix}$$

เมื่อ R แทน ซุปเปอร์เมตริกซ์ระหว่างสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

R_{XX} แทน เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ X_p

R_{YY} แทน เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ Y_q

R_{XY} แทน เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ X_p กับชุดตัวแปรตาม Y_q

R_{YX} แทน ทรานสโพสของ R_{xy}

จากนั้นนำไปหาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล

$$\begin{vmatrix} R_{YY}^{-1} & R_{YX} & R_{XY} & -\lambda I \end{vmatrix} = 0$$

เมื่อ R_{YY}^{-1} แทน อินเวอร์สของเมตริกซ์ R_{YY}

R_{XX}^{-1} แทน อินเวอร์สของเมตริกซ์ R_{XX}

I แทน เมตริกซ์เอกลักษณ์

λ แทน ไอเกนแวลูส์หรือความแปรปรวนของสหสัมพันธ์คาโนนิกอล จาก

สมการดีเทอร์มิแนนท์ จะได้สมการ quadratic คือ

$$a\lambda^2 + b\lambda + c = 0$$

คำนวณหาค่า λ จากสูตร

$$\lambda = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

หาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (R_C) โดยการถอดรากที่สองของ λ จากสูตร

$$R_C = \sqrt{\lambda}$$

3.6 การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (R_C)

การทดสอบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างสหสัมพันธ์คาโนนิกอล โดยจะเป็นการทดสอบ R_{Cj} ทุกค่าพร้อมๆ กันนั้นคือ

$$H_0 = R_{C1} = R_{C2} = \dots R_{Cj} = 0$$

$$H_1 = \text{มี } R_C \text{ อย่างน้อย 1 ตัว ที่มีค่าไม่เท่ากับ 0}$$

การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์คาโนนิกอล ใช้สูตรดังนี้

$$\chi^2 = -[N - 1 - 5(p + q) + 1] \log_e \Lambda ; df = pq$$

เมื่อ χ^2 แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบไคสแควร์

N แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

p แทน จำนวนตัวแปรอิสระ X

q แทน จำนวนตัวแปรอิสระ Y

\log_e แทน natural logarithm

Λ แทน Wilks' lambda โดยคำนวณจากสูตร

$$\Lambda = (1 - R_{C1}^2)(1 - R_{C2}^2) \dots (1 - R_{Cj}^2)$$

เมื่อทดสอบแล้วพบว่าปฏิเสธสมมติฐาน H_0 สรุปได้ว่า อย่างน้อย $R_{C1} = 0$ อันดับต่อมาคำนวณ Λ ใช้สูตรเดิม โดยตัวเทอม $(1 - R_C^2)$ ออกไป จะได้ว่า

$$\Lambda = (1 - R_{C2}^2)(1 - R_{C3}^2) \dots (1 - R_{Cj}^2) \text{ โดยค่า } df = (p-1)(q-1)$$

หากมี R_C มากกว่า 2 ค่า คำนวณ Λ ที่ $df = (p-2)(q-2)$ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติต่อไปจนกระทั่งพบ R_C ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงสิ้นสุดการทดสอบสมมติฐาน

คำนวณหาค่า β_j ของตัวแปร Y (Pedhazur. 1997: 927-933)

$$\beta_j = \frac{1}{\sqrt{V_j^T R_{YY} V_j}} V_j$$

เมื่อ β_j แทน ค่านำหนักความสำคัญคาโนนิกอลของชุดที่ j (Function j)

V_j แทน ไอเกนเวกเตอร์ที่ j

V_j แทน ทรานโพสของ V_j

หาค่า V_j โดยแก้สมการต่อไปนี้

$$\left| R_{YY}^{-1} R_{YX} R_{XX}^{-1} R_{XY} - \lambda I \right| V_j = 0$$

คำนวณหาค่า β_j ของตัวแปร X (Pedhazur. 1997: 927-933) ได้จากสมการดีเทอร์มิแนนท์

$$A = R_{XX} R_{XY} B D^{-1/2}$$

เมื่อ	A	แทน	เมตริกซ์ของน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของตัวแปร X ในแต่ละชุด
	B	แทน	เมตริกซ์ของน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของตัวแปร Y
	$D^{-1/2}$	แทน	Diagonal matrix ที่มีสมาชิกเป็นส่วนกลับของรากที่สองของ λ
	R_{XX}	แทน	เมตริกซ์ของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ X
	R_{XY}	แทน	เมตริกซ์ของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ X กับตัวแปรตาม Y

3.7 การแปลผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล

สำราญ มีแจ้ง (2544: 183) กล่าวถึงการแปลผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล คือ ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลจะแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เป็นไปได้สูง ระหว่างชุดตัวแปร ตัวแปรนั้นมีส่วนช่วยให้ได้ความสัมพันธ์สูงสุด ดังนั้นการพิจารณาว่าตัวแปรในชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปรตามตัวใดบ้างสัมพันธ์กัน พิจารณาจากขนาดและเครื่องหมายอย่างเดียวกัน ตัวแปรเหล่านั้นจะมีความสัมพันธ์ทางบวกซึ่งกันและกัน แต่ถ้ามีเครื่องหมายต่างกันจะมีความสัมพันธ์ทางลบซึ่งกันและกัน

เราสามารถใช้หลักการของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลวิเคราะห์ความแตกต่างของกลุ่มได้เช่นกัน ว่าตัวแปรการทดลองใดสัมพันธ์กับผลการทดลองในเรื่องใด ค่าน้ำหนักหรือความสัมพันธ์ที่สูงของตัวแปรใดที่มีผลต่อการทดลอง ก็แสดงถึงอิทธิพลของการทดลองนั้นต่อผลของการทดลองนั้น (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. 2526: 156)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ทาเปีย (Tapia. 1999: 29) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ซึ่งวัดด้วยแบบสำรวจเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ กับคะแนนเชาวน์ปัญญาจากแบบทดสอบของโอติส เชนนอน และตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ ความสามารถด้านภาษาและด้านจำนวน จากแบบทดสอบวัดความถนัดในการเรียน เกรดเฉลี่ย ภูมิหลัง เพศและระดับการศึกษาของบิดามารดา แบบสำรวจเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและมีความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .81 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนจากการวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับคะแนนจากแบบทดสอบของโอติส เชนนอน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีความสัมพันธ์กับเชาวน์ปัญญาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังและระดับการศึกษาของบิดามารดาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพศหญิงมีคะแนนเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์สูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่าแบบสำรวจเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ เป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นในการวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์

โกลแมน (Goleman. 1998: 25) ได้ศึกษาย้อนหลังเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน โดยศึกษาจากนักศึกษาที่เรียนในช่วงทศวรรษ 1940 จำนวน 95 คน เป็นการศึกษาระยะยาว ติดตามจนถึงวัยกลางคน พบว่า นักศึกษาที่จบการศึกษาและได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระดับที่สูงๆ มักไม่ค่อยประสบความสำเร็จ เมื่อเทียบกับนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำกว่า ทั้งในด้านหน้าที่การงานและความสุขในชีวิตครอบครัว และจากการศึกษาเด็กในรัฐ Massachusetts จำนวน 440 คน ติดตามผลจนถึงวัยกลางคน พบว่า IQ มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับความสำเร็จในงานที่ทำ

เมนฮาร์ท (Menhart. 1998: 34) ได้ศึกษาถึงผลของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ที่มีต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับคะแนนการสัมภาษณ์ทำงาน ในกาวิจัยครั้งนี้เมนฮาร์ทได้ใช้องค์ประกอบของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 4 ประการ คือ ความเห็นอกเห็นใจ การจัดการ และควบคุมอารมณ์ การรอคอยผลผลิต และการสร้างความประทับใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 116 คน โดยจัดสถานการณ์ให้เหมือนกับการสัมภาษณ์เข้าทำงาน ผลการวิจัยพบว่าเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคะแนนการสัมภาษณ์

ฮอลบรูก (Holbrook. 1997: 101) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับทักษะการเขียน โดยตั้งสมมติฐานว่ามีสหสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างทักษะการเขียนกับคะแนนเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา EN 102 การเขียนเบื้องต้น ปีการศึกษา 1996 จำนวน 108 คน พบว่าคะแนนเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ได้มาจากการสังเกตของผู้สอน มีสหสัมพันธ์กับผลจากแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน และเกรดวิชา EN 102 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เบริกส์ (Birk. 1982: 1883-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการรับรู้อัตมโนภาพแห่งตน ของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐที่เมืองเมมphis จำนวน 120 คน โดยใช้แบบทดสอบ 3 ชุด คือ วัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (The Defining issues test) วัดทิศทางการรับรู้ (The Human Relations Incident) วัดอัตมโนภาพแห่งตน (The Tennessee Self Concept Scale) ผลปรากฏว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับอายุ เพศ จำนวนหน่วยกิตที่สอบได้ และค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมกับตัวแปรที่เกี่ยวกับทิศทางการรับรู้อัตมโนภาพแห่งตน มีส่วนช่วยในกาใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976: 404) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับอายุ โดยแบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ชั้น พบว่าเด็กอเมริกันอายุ 7, 11, 13 และ 16 มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นสูงขึ้นตามระดับอายุ คือ เด็กอายุ 7 ปี เกือบทุกคน (90%) ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 1 และ 2 เด็กอายุ 10 ปี ยังคงใช้เหตุผลในชั้นที่ 1 และ 2 อยู่เป็นส่วนใหญ่ (กว่า 50%) แต่ก็มีพวกที่เริ่มใช้เหตุผลในชั้นที่สูงขึ้นคือ ชั้นที่ 3 และ 4 เป็นส่วนใหญ่ (กว่า 50%) และยังมีผู้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 1 และ 2 อยู่บ้าง (ประมาณ 20%) ส่วนวัยรุ่นตอนปลายอายุ 16 ปี แม้จะยังคงใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 3 และ 4 มาก (กว่า 50%) แต่ก็ปรากฏว่ามีผู้ใช้เหตุผลในชั้นที่ 5 และ 6 มากกว่าเด็กกลุ่มอื่น (23%) ซึ่งแสดงว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมกับอายุมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .59$)

4.2 งานวิจัยในประเทศ

จารุวรรณ ทองวิเศษ (2546: 73) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง จำนวน 375 คน พบว่า เชาวน์อารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเชาวน์อารมณ์ทั้ง 4 องค์ประกอบคือด้านการรับรู้ การประเมิน และการแสดงออกซึ่งอารมณ์ ด้านการใช้อารมณ์เกื้อหนุนความคิด การเข้าใจ การวิเคราะห์และการใช้ความรู้จากอารมณ์ที่เกิดขึ้น และด้านการรับรู้และควบคุมอารมณ์เพื่อส่งเสริมความมั่งคั่งทางอารมณ์และสติปัญญา มีความสัมพันธ์พหุคูณกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภิญญา เลี้ยววานิชย์ (2545: 84) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 480 คน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม กับลักษณะความเป็นผู้นำ มีค่าเท่ากับ 0.878 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัมพร หัสศิริ (2545: 95) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีปัญหาการเรียน ของกลุ่มโรงเรียนทักษิณ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนทั้งสิ้น 156 คน โดยใช้แบบทดสอบเชาวน์ปัญญา Colored Progressive Matrices และแบบประเมินเชาวน์อารมณ์ ตามแนวคิดของโกลแมน พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ .405 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ประชัน จันท์สุข (2544: 72) ศึกษาเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พบว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน (การรู้อารมณ์ตน การบริหารอารมณ์ การสร้างแรงจูงใจ การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น และการคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชแต่ละทักษะทั้ง 3 ทักษะ (การสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด การทำกลุ่มบำบัด การสอนสุขศึกษา) และโดยรวมทุกทักษะ

วรวิทย์ พิงวิวัฒน์นิกุล (2540: 80) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย” เพื่อศึกษา 1) ระดับความสามารถทางสติปัญญาและระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) เปรียบเทียบความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และภูมิลำเนา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 จำนวน 66 คน เป็นชาย 56 คน เป็นหญิง 10 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรความสามารถทางสติปัญญาระดับปานกลาง 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้น 4 3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายและหญิงมีความสามารถทางสติปัญญาไม่แตกต่างกัน 4) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอายุต่างกัน มีความสามารถทางสติปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีระดับการศึกษา ภูมิลำเนา เพศ อายุ ระดับการศึกษา มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน 6) ความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์กัน

ศิริเพ็ญ ไพบูลย์ผล (2540: 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา” เพื่อศึกษาถึงการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และศึกษาความแตกต่างในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิลำเนาทางครอบครัวซึ่งวัดจากฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและสถานภาพของบิดามารดา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2539 จำนวน 198 คน เป็นชาย 80 คน และหญิง 118 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 4 อันเป็นชั้นที่ยึดหลักการทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม กล่าวคือ ในเรื่องเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานภาพสมรสของบิดามารดา ไม่มีผลทำให้ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกัน มีเพียง

ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมเท่านั้นที่ทำให้ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์นั้นยังเป็นเรื่องที่น่าสนใจมากสำหรับสังคมในปัจจุบัน เพราะการที่คนเราจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้มีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับตัวแปรอื่น ๆ ไว้ดังนี้ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช ลักษณะความเป็นผู้นำ เชาวน์ปัญญา และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่วนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เพื่อให้คนในสังคมจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข แม้จะเป็นเรื่องที่ไม่ใหม่แต่ก็เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับคนทุกยุคสมัย โดยมีผู้ทำการศึกษากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดู การรับรู้อัตมโนภาพแห่งตน เชาวน์ปัญญา และเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ โดยเฉพาะในการทำการศึกษากับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์นั้น พบว่า คนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีจริยธรรมสูงด้วย และพัฒนาการทางจริยธรรมก็ขึ้นอยู่กับความสามารถด้านความรู้ ความคิด สติปัญญาและพัฒนาการทางอารมณ์ของบุคคลเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ในแต่ละด้านกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านตามหลักค่านิยมพื้นฐานของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร และมากน้อยเพียงใด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 3,154 คน นิสิตคณะสังคมศาสตร์ 497 คน คณะมนุษยศาสตร์ 513 คน คณะพลศึกษา 361 คน คณะศึกษาศาสตร์ 109 คน คณะศิลปกรรมศาสตร์ 327 คน วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน 115 คน คณะวิทยาศาสตร์ 573 คน คณะแพทยศาสตร์ 126 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ 52 คน คณะเภสัชศาสตร์ 80 คน คณะสหเวชศาสตร์ 62 คน คณะพยาบาลศาสตร์ 89 คน คณะวิศวกรรมศาสตร์ 250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 451 คน เป็น นิสิตคณะสังคมศาสตร์ 71 คน คณะมนุษยศาสตร์ 73 คน คณะพลศึกษา 52 คน คณะศึกษาศาสตร์ 16 คน คณะศิลปกรรมศาสตร์ 47 คน วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน 16 คน คณะวิทยาศาสตร์ 82 คน คณะแพทยศาสตร์ 18 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ 7 คน คณะเภสัชศาสตร์ 11 คน คณะสหเวชศาสตร์ 9 คน คณะพยาบาลศาสตร์ 13 คน และ คณะวิศวกรรมศาสตร์ 36 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้คณะวิชาเป็นชั้น (Strata) และมีนิสิตเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอ้างอิงจาก มยุรี ศรีชัย (2538: 105) โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$)

$$n = \frac{N \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}{\frac{N^2 e^2}{Z^2 \alpha/2} + \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}$$

โดยมีขั้นตอนดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1 ขนาดของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า $e = \pm 5\%$ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นขนาดที่พอเพียงที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

2 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) มาจากการประมาณค่าจากโค้งปกติของแบบทดสอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นแบบทดสอบสถานการณ์ 3 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ ซึ่งจากแบบทดสอบนี้นิสิตมีโอกาสตอบได้คะแนนต่ำสุด 1 คะแนนและมีโอกาสตอบได้สูงสุด 3 คะแนน ดังนั้น คะแนนที่นิสิตจะได้อยู่ในช่วง 35-105 ซึ่งจะสามารถคำนวณค่าความแปรปรวนของประชากรได้เท่ากับ 37

3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นมีสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับสัดส่วนของประชากรในชั้นนั้นๆ กับจำนวนประชากรทั้งหมด มีคณะวิชาเป็นชั้น (Strata) และมีนิสิตเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอ้างอิงจาก มยุรี ศรีชัย (2538: 105)

- คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 451 คน และนำมาจัดสรรในแต่ละคณะอย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งแสดงได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มประชากร จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็นคณะ

คณะวิชา	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สังคมศาสตร์	497	71
มนุษยศาสตร์	513	73
พลศึกษา	361	52
ศึกษาศาสตร์	109	16
ศิลปกรรมศาสตร์	327	47
วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน	115	16
วิทยาศาสตร์	573	82
แพทยศาสตร์	126	18
ทันตแพทยศาสตร์	52	7
เภสัชศาสตร์	80	11
สหเวชศาสตร์	62	9
พยาบาลศาสตร์	89	13
วิศวกรรมศาสตร์	250	36
รวมทั้งสิ้น	3,154	451

ที่มา: กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของสุนิษา มูลผล ที่สร้างขึ้นตามแนวความคิดของโกลแมน มาปรับใช้ให้เหมาะสมตามกลุ่มตัวอย่าง โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ จริงที่สุด จริงเป็นส่วนใหญ่ จริงน้อย และไม่จริง ประกอบด้วยเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 100 ข้อ ได้แก่

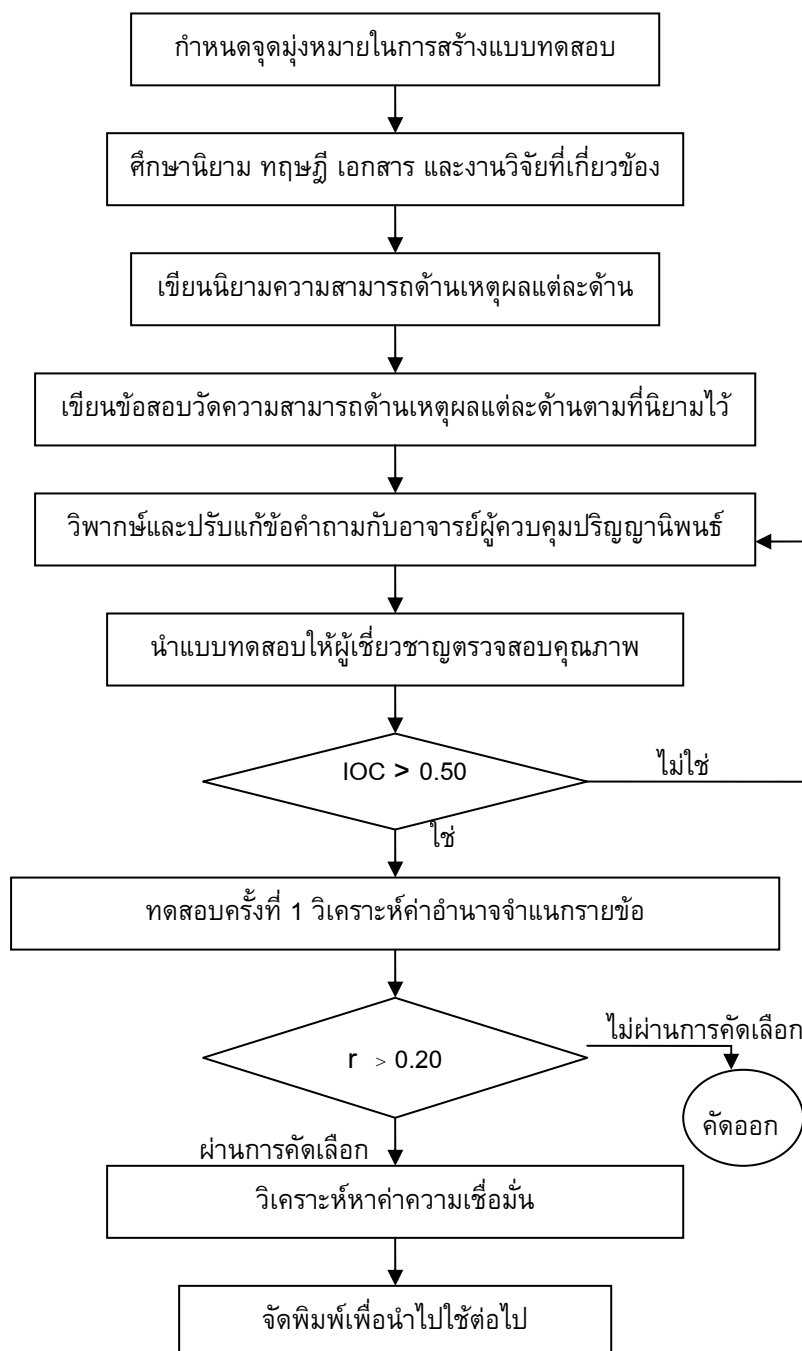
1. การตระหนักรู้ในตนเอง จำนวน 20 ข้อ
2. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง จำนวน 20 ข้อ
3. แรงจูงใจในตนเอง จำนวน 20 ข้อ
4. ความเข้าใจผู้อื่น จำนวน 20 ข้อ
5. การมีทักษะทางสังคม จำนวน 20 ข้อ

2. แบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นแบบทดสอบผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามหลักค่านิยมพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ประกอบด้วยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามหลักค่านิยมพื้นฐาน 5 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 35 ข้อ ดังนี้

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ จำนวน 7 ข้อ
2. การประหยัดและอดออม จำนวน 7 ข้อ
3. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา จำนวน 7 ข้อ
4. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย จำนวน 7 ข้อ
5. การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จำนวน 7 ข้อ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพประกอบ 1 เป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การสร้างแบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

มีลักษณะเป็นแบบทดสอบสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก มีรายละเอียดในการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพื่อสร้างแบบทดสอบในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบบทดสอบมี 5 ด้าน มีคำถามด้านละ 7 ข้อ
2. ศึกษา नियาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษา नियาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ
3. เขียน नियามปฏิบัติการจากการศึกษาในชั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาเขียน नियามตามลักษณะของแต่ละตัวแปรที่จะวัด
4. เขียนข้อความที่ถามในแบบทดสอบแต่ละฉบับให้สอดคล้องกับ नियามปฏิบัติการที่ให้ไว้ เป็นจำนวนด้านละ 10 ข้อ
5. เมื่อสร้างแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องทางด้านเนื้อหาตาม नियามปฏิบัติการและภาษาที่ใช้ โดยการพิจารณาค่า IOC (Index of congruence) ของข้อความแต่ละข้อ โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป แล้วดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้
 - 5.1 ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ มีจำนวน 10 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง IOC 0.200-1.000 คัดเลือกไว้ 8 ข้อ ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง 0.600-1.000
 - 5.2 ด้านการประหยัดและอดออมมีจำนวน 10 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง IOC .800-1.000 คัดเลือกไว้ทั้ง 10 ข้อ ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง 0.800-1.000
 - 5.3 ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา มีจำนวน 10 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง IOC 0.400-1.000 คัดเลือกไว้ 8 ข้อ ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง 0.800-1.000
 - 5.4 ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย มีจำนวน 10 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง IOC 0.400-1.000 คัดเลือกไว้ 9 ข้อ ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง 0.600-1.000
 - 5.5 ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจำนวน 10 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง IOC 0.400-1.000 คัดเลือกไว้ 8 ข้อ ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง 0.600-1.000
6. นำแบบทดสอบที่ได้แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 1 กับนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า

อำนาจจำแนกมากกว่า .200 ไว้.แต่ละ 7 ข้อ แบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีรายละเอียดดังนี้

6.1 ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ มีจำนวน 8 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.181-.756 คัดเลือกไว้ 7 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .485-.756

6.2 ด้านการประหยัดและอดออม มีจำนวน 10 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.210-.770 คัดเลือกไว้ 7 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .317-.770

6.3 ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา มีจำนวน 8 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.213-.694 คัดเลือกไว้ 7 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .237-.694

6.4 ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย มีจำนวน 9 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.176-.631 คัดเลือกไว้ 7 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .405-.631

6.5 ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจำนวน 8 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.248-.825 คัดเลือกไว้ 7 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .305-.825

7. นำแบบสอบวัดที่คัดเลือกข้อคำถามไว้ในครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 2 กับนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยแบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่น .897

7.1 ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .921

7.2 ด้านการประหยัดและอดออม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .878

7.3 ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .763

7.4 ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .769

7.5 ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .853

8. นำแบบสอบวัดที่ได้ในข้อ 7 มาทำการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัยต่อไป

การพัฒนาแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์

มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มีรายละเอียดในการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. เนื่องจากแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของสุนิษา มุลผล ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .843 นำมา ปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่จะวัด โดยปรึกษากับประธานกรรมการและกรรมการ ว่ามีความเหมาะสมกับการวัดตามนิยามและจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา ทางอารมณ์ที่จะใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งแบบทดสอบมี 5 ด้าน มีคำถามด้านละ 20 ข้อ

2. ดังนั้นจึงนำแบบทดสอบที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของประธานกรรมการและ กรรมการไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 1 กับนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) แล้วคัดเลือก ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า .200 ไว้ด้านละ 20 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง มีจำนวน 20 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .220-.689 คัดเลือกไว้ทั้ง 20 ข้อ

2.2 ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีจำนวน 20 ข้อ มีอำนาจ จำแนกตั้งแต่ .233-.475 คัดเลือกไว้ทั้ง 20 ข้อ

2.3 ด้านแรงจูงใจในตนเอง มีจำนวน 20 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .304-.705 คัดเลือกไว้ทั้ง 20 ข้อ

2.4 ด้านความเข้าใจผู้อื่น มีจำนวน 20 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .316-.599 คัดเลือกไว้ทั้ง 20 ข้อ

2.5 ด้านการมีทักษะทางสังคม มีจำนวน 20 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .267-.682 คัดเลือกไว้ทั้ง 20 ข้อ

3. นำแบบสอบวัดที่คัดเลือกข้อคำถามไว้ในครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 2 กับนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน จากนั้นนำผลที่ได้มา วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) โดยแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .938

3.1 ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .813

3.2 ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .824

3.3 ด้านแรงจูงใจในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .921

3.4 ด้านความเข้าใจผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .867

3.5 ด้านการมีทักษะทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .841

4. นำแบบสอบวัดที่ได้ในข้อ 3 มาทำการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบกับ กลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัยต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 2 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน ด้านละ 15 ข้อ จำนวนทั้งสิ้น 75 ข้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ด้าน	ข้อความ	ระดับความรู้สึก			
		จริงที่สุด	จริงเป็นส่วนใหญ่	จริงน้อย	ไม่จริง
การตระหนักรู้ในตนเอง	0. นิสิตกลัวสอบตกเพราะไม่ได้อ่านหนังสือ				
	00. นิสิตบอกความรู้สึกของตนเองได้เมื่อรู้ว่าเพื่อนโกหก				
ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง	0. เมื่อนิสิตโกรธ นิสิตจะเดินหนีไปสงบสติอารมณ์				
	00. ถ้ามีคนพูดไม่ดีกับนิสิต นิสิตจะทำเป็นไม่ได้ยิน				
ด้านแรงจูงใจในตนเอง	0. นิสิตรู้สึกว่าการสอบเอนทรานซ์ เป็นเป้าหมายสำคัญในการเริ่มต้นชีวิต				
	00. ถ้า นิสิตเจอการบ้านที่ยาก ก็จะทำให้เพื่อนช่วยอธิบายให้ฟัง				
ด้านความเข้าใจผู้อื่น	0. นิสิตสามารถรู้ได้ว่าคนอื่นรู้สึกอย่างไรกับนิสิต				
	00. นิสิตสามารถเข้าใจเหตุผลที่เพื่อนนิสิตเลือกกระทำเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง				
ด้านการมีทักษะทางสังคม	0. นิสิตให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มด้วยดี				
	00. มีเพื่อน ๆ ชักชวนนิสิตเข้ากลุ่มด้วยเสมอ				

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนแต่ละข้อได้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนตามตัวเลือกดังต่อไปนี้

1. ข้อความทางบวก มีการให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบข้อจริงที่สุด	ให้คะแนน 4 คะแนน
เมื่อตอบข้อจริงเป็นส่วนใหญ่	ให้คะแนน 3 คะแนน
เมื่อตอบข้อจริงน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
เมื่อตอบข้อไม่จริง	ให้คะแนน 1 คะแนน
2. ข้อความทางลบ มีการให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบข้อจริงที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน
เมื่อตอบข้อจริงเป็นส่วนใหญ่	ให้คะแนน 2 คะแนน
เมื่อตอบข้อจริงน้อย	ให้คะแนน 3 คะแนน
เมื่อตอบข้อไม่จริง	ให้คะแนน 4 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

จากแบบสอบถามทั้งหมด 20 ข้อ จำนวน 80 คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนรวมทั้งฉบับดังนี้

- คะแนน 70.00 – 80.00 หมายถึง มีเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง
- คะแนน 50.00 – 69.99 หมายถึง มีเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง
- คะแนน 30.00 – 49.99 หมายถึง มีเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
- คะแนน 20.00 – 29.99 หมายถึง มีเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ

2. แบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบทดสอบสถานการณ์ชนิดเลือกตอบที่มีตัวเลือกถูก 1 ตัวเลือก โดยวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามหลักค่านิยมพื้นฐาน 5 ด้าน ด้านละ 15 ข้อ จำนวนทั้งสิ้น 75 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

ตัวอย่าง. ถ้านิสิตเป็นคนเรียนหนังสือไม่เก่งและตั้งใจพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น จึงกำหนดเวลาอ่านหนังสือตั้งแต่ 20.00 น. ถึง 23.00 น. ทุกวัน ที่นิสิตทำเช่นนั้น เพราะอะไร

- ก. เพราะอยากให้พ่อแม่ภูมิใจ (ขั้นที่ 2)
- ข. เพราะเป็นหน้าที่ที่ของนิสิตที่ต้องตั้งใจเรียนหนังสือให้ดี (ขั้นที่ 3)
- ค. เพราะต้องการให้ผลการเรียนตนเองดีขึ้น (ขั้นที่ 1)

2. ด้านการประหยัดและอดออม

ตัวอย่าง. ที่พักนิตอยู่ห่างจากมหาวิทยาลัยประมาณ 1 กม. เพื่อความประหยัดนิตจึงเดินมาเรียน นิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร

- ก. ไม่ทำ เพราะขี้เกียจเดิน (ขั้นที่ 1)
- ข. ทำ เพราะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนิตคนอื่น (ขั้นที่ 2)
- ค. ทำ เพราะช่วยประหยัดพลังงาน เพื่อประเทศชาติ (ขั้นที่ 3)

3. ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

ตัวอย่าง. นิตเก็บสมุดรายงานซึ่งจะส่งในวันพรุ่งนี้ของเพื่อนคนที่ไม่ชอบหน้ากันได้ นิตจะทำอย่างไร เพราะอะไร

- ก. วางไว้ที่เดิม เพราะไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวกับเพื่อนคนนั้น (ขั้นที่ 1)
- ข. ส่งคืนเพื่อน เพราะกลัวเจ้าของเดือดร้อน (ขั้นที่ 2)
- ค. ส่งคืนเพื่อน เพราะต้องการเป็นคนดี โดยไม่เอาเรื่องส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนของคนอื่น (ขั้นที่ 3)

4. ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

ตัวอย่าง. นิตขับรถยนต์ไปติดสัญญาณไฟแดงพอดี จึงหยุดรถ นิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร

- ก. ทำ เพราะกลัวถูกตำรวจจับและต้องเสียค่าปรับ (ขั้นที่ 1)
- ข. ทำ เพราะอาจไปชนรถคันอื่น ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ (ขั้นที่ 2)
- ค. ทำ เพราะอุบัติเหตุจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน (ขั้นที่ 3)

5. ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ตัวอย่าง. ปีนี้มีงานฉลองสิริราชย์สมบัติครบ 60 ปีของในหลวง ทุกหน่วยงานได้พร้อมใจกันใส่เสื้อเหลืองในทุกวันวันจันทร์ นิตก็อยากจะทำเช่นนั้น เพราะอะไร

- ก. เพราะอยากเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น (ขั้นที่ 2)
- ข. เพราะถ้าไม่ใส่คนอื่นจะหาว่าแปลกและแตกต่าง (ขั้นที่ 1)
- ค. เพราะการแสดงความรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์เป็นสิ่งที่ควรกระทำ (ขั้นที่ 3)

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

- ให้คะแนน 3 คะแนน เมื่อตอบในข้อทำความดีเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ หรือ ทำดีเพื่ออุทิศการอันเป็นสากล
- ให้คะแนน 2 คะแนน เมื่อตอบในข้อทำความดีเพื่อผู้อื่นในวงแคบ
- ให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อตอบในข้อทำความดีเพื่อผลประโยชน์บางประการของตนเอง

เกณฑ์การแปลความหมาย

จากแบบสอบถามทั้งหมด 7 ข้อ จำนวน 21 คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนรวมทั้งฉบับดังนี้

- คะแนน 17.50-21.00 หมายถึง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง
- คะแนน 10.50-17.49 หมายถึง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนน 7.00 – 10.49 หมายถึง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อนำไปขออนุญาตเก็บข้อมูลนิสิตคณะต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ติดต่อกับคณะวิชาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาที่จะนำแบบสอบถามไปทดสอบ
3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้มากกว่าจำนวนนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากป้องกันปัญหากรณีตอบไม่สมบูรณ์ หรือไม่ตั้งใจตอบ โดยในที่นี้เก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้น 470 ชุด
4. ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกชุด ตามกำหนดเวลาที่นัดหมายไว้ในแต่ละคณะวิชา โดยผู้วิจัยใช้เวลาดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 7 มกราคม ถึงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2551
5. นำแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจความสมบูรณ์ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเพื่อหาคคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543: 248-249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543 : 218)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 k แทน จำนวนข้อสอบ
 σ_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
 σ^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของข้อสอบทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้สูตรของ เพียร์สัน (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538 : 85)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X^2)][N \sum Y^2 - (\sum Y^2)]}}$$

เมื่อ r_{XY} แทน ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับ Y
 $\sum X$ แทน ผลรวมคะแนนของคะแนนชุดที่ X
 $\sum Y$ แทน ผลรวมคะแนนของคะแนนชุดที่ Y

$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนในข้อ X
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนในข้อ Y
N	แทน	จำนวนข้อมูล

2.2 หาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลโดยมีขั้นตอนดังนี้ (Pedhazur. 1997 : 927-939)

2.2.1 กำหนดส่วนย่อยของเมตริกซ์ X กับ Y ให้อยู่ในรูปของซูปเปอร์เมตริกซ์

ดังนี้

$$R = \begin{bmatrix} R_{XX} & R_{XY} \\ R_{YX} & R_{YY} \end{bmatrix}$$

เมื่อ R แทน ซูปเปอร์เมตริกซ์ระหว่างสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และ

ตัวแปรตาม

R_{XX} แทน เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ X_p

R_{YY} แทน เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ Y_q

R_{XY} แทน เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ X_p กับชุดตัวแปร

ตาม Y_q

R_{YX} แทน ทรานสโพสของ R_{XY}

2.2.2 จากสมการดีเทอร์มิแนนท์ จะได้สมการ quadratic คือ

$$\begin{vmatrix} R_{YY} & R_{YX} & R_{XY} & -\lambda I \end{vmatrix} = 0$$

เมื่อ R_{YY}^{-1} แทน อินเวอร์สของเมตริกซ์ R_{YY}

R_{XX}^{-1} แทน อินเวอร์สของเมตริกซ์ R_{XX}

I แทน เมตริกซ์เอกลักษณ์

λ แทน ไอเกนแวลูส์หรือความแปรปรวนของสหสัมพันธ์คาโนนิคอล

2.2.3 จากสมการดีเทอร์มิแนนท์ จะได้สมการ quadratic คือ

$$a \lambda^2 + b \lambda + c = 0$$

2.2.4 คำนวณหาค่า λ จากสูตร

$$\lambda = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

2.2.5 หาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (R_C) โดยการถอดรากที่สองของ λ จากสูตร

$$R_C = \sqrt{\lambda}$$

2.3 การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์คาโนนิกอล ทำได้โดยใช้การแจกแจงแบบไคสแควร์ ตามวิธีของ Bartlett ใช้สูตรดังนี้ (Pedhazur. 1997 : 927-939)

$$\chi^2 = -[N - 1 - 5(p + q) + 1] \log_e \Lambda ; df = pq$$

เมื่อ χ^2 แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบไคสแควร์

N แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

p แทน จำนวนตัวแปรอิสระ X

q แทน จำนวนตัวแปรอิสระ Y

\log_e แทน natural logarithm

Λ แทน Wilks' lambda โดยคำนวณจากสูตร

$$\Lambda = (1 - R_{C1}^2)(1 - R_{C2}^2) \dots (1 - R_{Cj}^2)$$

2.4 คำนวณหาค่า β_j ของตัวแปร Y (Pedhazur. 1997 : 927-939)

$$\beta_j = \frac{1}{\sqrt{V_j^1 R_{YY} V_j}} V_j$$

เมื่อ β_j แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอลของชุดที่ j (Function j)

V_j แทน ไอเกนเวกเตอร์ที่ j

V_j แทน ทรานโพสของ V_j

หาค่า V_j โดยแก้สมการต่อไปนี้

$$\begin{vmatrix} R_{YY}^{-1} R_{YX} & R_{XX}^{-1} R_{XY} - \lambda \end{vmatrix} V_j = 0$$

2.5 คำนวณหาค่า β_j ของตัวแปร X (Pedhazur. 1997 : 927-933) ได้จากสมการ
 ดีเทอร์มิแนนท์

$$A = R_{xx} R_{xy} B D^{-1/2}$$

เมื่อ A แทน เมตริกซ์ของน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของตัวแปร X ในแต่ละชุด

B แทน เมตริกซ์ของน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของตัวแปร Y

$D^{-1/2}$ แทน Diagonal matrix ที่มีสมาชิกเป็นส่วนกลับของรากที่สองของ λ

R_{xx} แทน เมตริกซ์ของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ X

R_{xy} แทน เมตริกซ์ของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ X กับตัวแปรตาม Y

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

X	แทน	เซาวันปีญญาทางอารมณั
X ₁	แทน	การตระหนักรู้ในตนเอง
X ₂	แทน	ความสามารถในการควบคุมอารมณัของตนเอง
X ₃	แทน	แรงจูงใจในตนเอง
X ₄	แทน	ความเข้าใจผู้อื่น
X ₅	แทน	การมีทักษะทางสังคม
Y	แทน	การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
Y ₁	แทน	การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
Y ₂	แทน	การประหยัดและอดออม
Y ₃	แทน	การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
Y ₄	แทน	การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
Y ₅	แทน	การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
n	แทน	จำนวนนิสิต
k	แทน	คะแนนเต็มทั้งฉบับ
M	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S _x	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย
r _{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
F	แทน	ชุด (Function)
F(1)	แทน	ชุดที่ 1
F(2)	แทน	ชุดที่ 2
R _c	แทน	ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical Corelation)
λ	แทน	ค่าไอเกน (Eigenvalue)
χ ²	แทน	ค่าไคสแควร์ (Chi-square)
Λ	แทน	ค่าวิลค์แลมด้า (Wilks' lambda)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา
2. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
3. ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลของชุดตัวแปรอิสระเซาว์นปัญญาทางอารมณ์กับชุดตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของชุดตัวแปรอิสระเซาว์นปัญญาทางอารมณ์กับชุดตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลกับนิสิต จำนวน 451 คน และดำเนินการวิเคราะห์ ได้ผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็น การวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวแปรเซาว์นปัญญาทางอารมณ์ ในด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม และตัวแปรการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในด้าน การฟังตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรม ของศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มี จุดมุ่งหมายเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่มีความเชื่อมั่น 95 % ของ
ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	k	M	S	S_x	ผลการประมาณ ค่าเฉลี่ยของประชากร	ความหมาย
X_1	80	59.93	5.09	0.42	59.12-60.74	ค่อนข้างสูง
X_2	80	43.29	5.53	0.45	42.41-44.17	ค่อนข้างต่ำ
X_3	80	45.66	7.25	0.59	44.50-46.82	ค่อนข้างต่ำ
X_4	80	60.00	5.91	0.48	59.05-60.95	ค่อนข้างสูง
X_5	80	58.76	5.55	0.45	57.87-59.65	ค่อนข้างสูง
Y_1	21	15.87	2.92	0.24	15.40-16.33	ปานกลาง
Y_2	21	16.28	3.14	0.26	15.78-16.78	ปานกลาง
Y_3	21	16.73	2.48	0.20	16.34-17.13	ปานกลาง
Y_4	21	18.12	3.04	0.25	17.63-18.61	สูง
Y_5	21	18.29	2.71	0.22	17.85-18.72	สูง

จากตาราง 2 พบว่า ชาวชนปัญญาทางอารมณ์แยกเป็นรายด้าน มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และแรงจูงใจในตนเอง (43.29, 45.66) อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และ มีการตระหนักรู้ในตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม (59.93, 60.00, 58.76) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแยกเป็นรายด้านพบว่า โดยเฉลี่ยนิสัยมีการฟังตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม และการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา (15.87, 16.28, 16.73) อยู่ในระดับปานกลาง และมีการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (18.12, 18.29) อยู่ในระดับสูง

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตัว	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅
X ₁	1.000	0.353**	0.422**	0.564**	0.554**	0.213**	0.262**	0.271**	0.352**	0.246**
X ₂		1.000	0.572**	0.434**	0.479**	0.214**	0.222**	0.456**	0.310**	0.360**
X ₃			1.000	0.584**	0.515**	0.360**	0.425**	0.504**	0.519**	0.594**
X ₄				1.000	0.596**	0.233**	0.378**	0.396**	0.319**	0.464**
X ₅					1.000	0.213**	0.347**	0.433**	0.299**	0.410**
Y ₁						1.000	0.371**	0.110**	0.353**	0.324**
Y ₂							1.000	0.246**	0.330**	0.241**
Y ₃								1.000	0.276**	0.404**
Y ₄									1.000	0.469**
Y ₅										1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระชาวไร่ปัญญาทางอารมณ์มีค่าอยู่ระหว่าง .353 - .596 ซึ่งสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยที่ตัวแปรความเข้าใจผู้อื่น และตัวแปรการมีทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .596 และตัวแปรการตระหนักรู้ในตนเองกับตัวแปรความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .353

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในด้านต่างๆ มีค่าอยู่ระหว่าง .110 - .469 ซึ่งสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทุกค่า

ส่วนผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างชาวไร่ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง .213 - .594

ตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรชาวไร่ปัญญาทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรแรงจูงใจในตนเองอยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .360

ตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านการประหยัดและอดออม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรชาวไร่ปัญญาทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรแรงจูงใจในตนเองอยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .425

ตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรชาวนับัญญาทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรแรงจูงใจในตนเองอยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .504

ตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรชาวนับัญญาทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรแรงจูงใจในตนเองอยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .519

ตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรชาวนับัญญาทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรแรงจูงใจในตนเองอยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .594

3.ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลของชุดตัวแปรอิสระชาวนับัญญาทางอารมณ์กับชุดตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญ ของค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลครั้งนี้มีตัวแปรตาม 5 ตัว ตัวแปรอิสระ 5 ตัว จึงมีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลได้ห้าค่า และมีฟังก์ชันที่แสดงน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรทั้งหมดห้าฟังก์ชัน ซึ่งเท่ากับจำนวนค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล การพิจารณานัยสำคัญทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลมีความสำคัญ โดยต้องพิจารณาควบคู่ไปกับปริมาณความมากน้อยของค่าไอเกน ถ้าค่าไอเกนน้อยกว่า .10 ถือว่าต่ำเกินไปเพราะอธิบายความแปรปรวนได้เพียงร้อยละ 10 (ดูษฎี โยเหลา. 2541 : 77) ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลของชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปรตาม และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญ

Function (F)	Canonical Correlation (R _c)	Eigen Value (λ)	Wilks' lambda (Λ)	Chi-square (χ ²)	p-value
1	.507	.257	.559	83.483	.000
2	.432	.186	.752	40.901	.001
3	.201	.040	.925	11.205	.262
4	.179	.032	.964	5.284	.259
5	.066	.004	.996	.635	.426

จากตาราง 4 พบว่ากลุ่มตัวแปรอิสระเซาวันปัญญทางอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม กับกลุ่มตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองชุด โดยมีค่าเท่ากับ .507 และ .432 โดยกลุ่มตัวแปรอิสระดังกล่าวสามารถอธิบายกลุ่มตัวแปรตามได้ร้อยละ 25.7 และ 18.6 ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของชุดตัวแปรอิสระเซาวันปัญญทางอารมณ์กับชุดตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ตามทัศนะของเบิร์กแมนน์ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 42 – 47 ; อ้างอิงจาก Bargmann. 1962) ค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างมีความเหมาะสมสำหรับใช้ในการตีความปัจจัยคาโนนิคอล เนื่องจากค่าสหสัมพันธ์ดังกล่าวมีความคงตัวยิ่งกว่าค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิคอล (Canonical Weights) ในเมตริกค่าน้ำหนัก จากเหตุผลดังกล่าวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงพิจารณาน้ำหนักความสำคัญจากค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปรตาม พิจารณาจากขนาดและเครื่องหมายของค่าอย่างเดียวกัน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างที่มีค่า $\geq .30$ เป็นค่าที่มากพอที่จะตีความได้ (ดุษฎี โยเหลา. 2541 : 81) ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ ระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปรตาม

ประเภท ของตัวแปร	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้าง		(ค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้าง) ²	
		F(1)	F(2)	F(1)	F(2)
ชุดตัวแปรอิสระ	X ₁	-.003	-.230		
	X ₂	-.093	-.570 ^a		0.325
	X ₃	-.708 ^a	-.624 ^a	0.501	0.389
	X ₄	.051	-.893 ^a		0.797
	X ₅	.060	-.796 ^a		0.634
ชุดตัวแปรตาม	Y ₁	-.437 ^a	-.342 ^a	0.191	0.117
	Y ₂	-.889 ^a	.243	0.790	
	Y ₃	-.317 ^a	-.610 ^a	0.100	0.372
	Y ₄	-.630 ^a	-.215	0.397	
	Y ₅	-.606 ^a	-.714 ^a	0.367	0.510

^a ค่าที่ส่งผลซึ่งกันและกันกลุ่มแรกในชุดนั้น

จากตาราง 5 พบว่าได้ผลการวิเคราะห์สองฟังก์ชันมีค่าสหสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากฟังก์ชันที่หนึ่ง แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระ 1 ตัว ส่งผลต่อตัวแปรตามทั้ง 5 ตัว ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากคือ การประหยัดและอดออม มีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .889 ส่วนด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ และด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .630, .606, .437, .317 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรตามทั้งห้าตัวได้รับอิทธิพลจากตัวแปรแรงจูงใจในตนเองเพียงตัวแปรเดียว ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .708

ส่วนฟังก์ชันที่สอง แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ส่งผลต่อตัวแปรตามทั้ง 3 ตัว ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากคือ การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .714 ส่วนด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ และด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .610, .342 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรตามทั้งสามตัว ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรความเข้าใจผู้อื่น มากที่สุด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .893 รองลงมาคือตัวแปร การมีทักษะทางสังคม แรงจูงใจในตนเอง และความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .796, .624, .570 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างยกกำลังสองพบว่า ฟังก์ชันที่หนึ่ง ชุดตัวแปรอิสระของเขาวนัปัญญาทางอารมณ์ อธิบายความแปรปรวนของเขาวนัปัญญาทางอารมณ์ด้านแรงจูงใจในตนเองได้ร้อยละ 50 ชุดตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม อธิบายความแปรปรวนของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านการประหยัดและอดออม ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ และด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาได้ร้อยละ 79, 40, 37, 19, 10

ส่วนฟังก์ชันที่สอง พบว่า ชุดตัวแปรอิสระของเขาวนัปัญญาทางอารมณ์ อธิบายความแปรปรวนของเขาวนัปัญญาทางอารมณ์ด้านความเข้าใจผู้อื่น ด้านการมีทักษะทางสังคม ด้านแรงจูงใจในตนเอง และด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ได้ร้อยละ 80, 63, 39 และ 33 ตามลำดับ ชุดตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม อธิบายความแปรปรวนของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา และด้านการมีความรับผิดชอบ การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร ได้ร้อยละ 51, 37 และ 12

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในด้านต่างๆ ตามหลักค่านิยมพื้นฐาน อันประกอบไปด้วย การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พร้อมทั้งศึกษาค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน ที่ส่งผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้าน โดยมุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 451 คน เป็น นิสิตคณะสังคมศาสตร์ 71 คน คณะมนุษยศาสตร์ 73 คน คณะพลศึกษา 52 คน คณะศึกษาศาสตร์ 16 คน คณะศิลปกรรมศาสตร์ 47 คน วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน 16 คน คณะวิทยาศาสตร์ 82 คน คณะแพทยศาสตร์ 18 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ 7 คน คณะเภสัชศาสตร์ 11 คน คณะสหเวชศาสตร์ 9 คน คณะพยาบาลศาสตร์ 13 คน และ คณะวิศวกรรมศาสตร์ 36 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยติดต่อขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ จำนวน 100 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .938 แบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 35 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .897 โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบ และแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับไปให้นิสิตชั้นปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบด้วยตนเอง จำนวน 470 คน โดยเก็บรวบรวมมากกว่าที่ได้วางแผนไว้ เพื่อป้องกันความผิดพลาด และไม่เพียงพอของข้อมูล ซึ่งอาจเกิดจากนิสิตไม่ตั้งใจทำแบบทดสอบ หรือทำไม่ครบทุกข้อ ซึ่งเมื่อคัดเลือกแบบทดสอบฉบับที่สมบูรณ์ปรากฏว่าได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 451 คน ตามที่ได้วางแผนไว้ ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ส่วนการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนคอลล

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวแปรอิสระเซาวนปัญญาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม กับกลุ่มตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้าน คือ การฟังตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองชุด โดยมีค่าเท่ากับ .507, .432 โดยกลุ่มตัวแปรอิสระดังกล่าวสามารถอธิบายกลุ่มตัวแปรตามได้ร้อยละ 25.7, 18.6 ตามลำดับ

2. คำนำหนักความสำคัญคาโนนิกอลของกลุ่มตัวแปรอิสระเซาวนปัญญาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน กับกลุ่มตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้าน พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้าง ดังนี้

ชุดที่ 1 ตัวแปรอิสระ 1 ตัว ส่งผลต่อตัวแปรตามทั้ง 5 ตัว ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมาก คือ การประหยัดและอดออม มีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .889 ส่วนด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านการฟังตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ และด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .630, .606, .437, .317 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรตามทั้งห้าตัว ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรแรงจูงใจในตนเองเพียงตัวแปรเดียว ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .708

ชุดที่ 2 ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ส่งผลต่อตัวแปรตามทั้ง 3 ตัว ตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมากคือ การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .714 ส่วนด้านการฟังตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ และด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .610, .342 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรตามทั้งสามตัว ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรความเข้าใจผู้อื่น มากที่สุด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .893 รองลงมาคือตัวแปร การมีทักษะทางสังคม แรงจูงใจในตนเอง และความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างเท่ากับ .796, .624, .570 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระเซาวนปัญญาทางอารมณ์ ในแต่ละด้าน คือ การตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม กับกลุ่มตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้าน คือ การฟังตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และการมีความรักชาติ ศาสน์

กษัตริย์ มีค่าเท่ากับ .507, .432, .201, 179, และ.066 ตามลำดับ ซึ่งในชุดสองชุดแรก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ตัวแปรอิสระชาวอเมริกันปัญหาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน สัมพันธ์กับตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้าน ตรงกับแนวคิดของโคลเบอร์ก (Kolberg . 1970 : 38) ที่ว่าพัฒนาการจริยธรรมในนักเรียนจะบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง ทำได้โดยการสอนให้นักเรียนมีหลักในการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ถูกต้อง ซึ่งความสามารถทางจริยธรรมนี้เรียกว่าความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่ละบุคคลจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมทางจริยธรรม คือความสามารถด้านความรู้ การคิด การวิเคราะห์ด้านเหตุผล ด้วยเหตุนี้จะเห็นว่าการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพราะว่าคนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะมีพฤติกรรมอันแสดงถึงความมีจริยธรรมสูงด้วย และพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถด้านความรู้ ความคิด สติปัญญา และพัฒนาการทางอารมณ์เป็นสำคัญ และสอดคล้องกับเมเยอร์และสโลเวย์ (Mayer & Salovey. 1997: 313-316) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า EQ เป็นเรื่องของทักษะในการปรับตัวโดยในขั้นที่ 3 คือ ขั้นใช้ชาวอารมณ์ คนแต่ละคนจะมีความสามารถใช้ประโยชน์จากภาวะอารมณ์ของตนต่างกันในการแก้ไขปัญหาหรือช่วยในการปรับตัว หากอารมณ์ใดอาจมีส่วนช่วยให้เกิดภาวะคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีเหตุผล และสอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะของดวงเดือน พันธุมนาวิณ (2543: 2-27) ที่ว่าการที่บุคคลจะเป็นคนดีและคนเก่ง บุคคลนั้นต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิต 3 ประการคือ มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีประสบการณ์ทางสังคมอย่างพอเพียงและมีสุขภาพจิตดี แล้วบุคคลนั้นจึงจะสามารถพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการคือ มีทัศนคติที่ดี มีเหตุผลเชิงจริยธรรม มีการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง มีความเชื่ออำนาจในตนเอง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของซาริมาลย์ โอแสงธรรมนนท์ (2545: 74-75) ที่พบว่าลักษณะส่วนหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์มีความสอดคล้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นต้นว่าผู้มีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจและใส่ใจผู้อื่น ทั้งยังรับผิดชอบและเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวม โดยลักษณะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นทำตามหน้าที่ทางสังคม โดยจะคำนึงถึงผลประโยชน์แก่ส่วนรวมเป็นหลักเพื่อความสงบสุขของสังคม

ส่วนค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลในชุดที่สาม สี และห้า มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลของฟังก์ชันในชุดแรก จะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุดและค่อยๆ ลดลงตามลำดับจนถึงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ชุดสุดท้ายก็จะมีค่าน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2538: 28) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ชาวอเมริกันปัญหาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านในสามชุดสุดท้ายไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

2. นำหน้าความสำคัญของชุดตัวแปรอิสระชาวอเมริกันปัญหาทางอารมณ์ ในแต่ละด้าน คือ การตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม กับกลุ่มตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้าน คือ การ

พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ในชุดที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ชาวนานับัญญาทางอารมณ์ อย่างน้อยหนึ่งลักษณะ ส่งผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ กุลละวณิชวิวัฒน์ (2544: 95) ที่ว่า คนที่มีแรงจูงใจในการไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ จะทำให้มีพฤติกรรมอันแสดงถึงการมีความพยายามในการไปสู่เป้าหมาย และความสำเร็จ โดยพฤติกรรมนั้นจะแสดงออกถึงความมีจริยธรรมสูง ซึ่งสืบเนื่องมาจากเป็นคนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง สอดคล้องกับแนวคิดของชาร์ง ชูทิพ (2528 : 52) ที่ว่าแรงจูงใจคือบ่อเกิดของพฤติกรรมทั้งปวง และทุกคนส่วนใหญ่มีแรงจูงใจ แต่จะมีระดับมากน้อยไม่เหมือนกันอันเกิดจากการเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อมมาแต่เด็ก ๆ ทิศทางการกระทำแทบจะทั้งหมดในชีวิตของเราก็เพียงเพื่อตอบสนองแรงจูงใจ หรือความต้องการเฉพาะตนของเรา ซึ่งก็มีพื้นฐานมาจากสิ่งเดียวกันก็คือมันทำให้เราแต่ละคนมีความสุข การที่คนหวังจะเป็นคนดีได้ต้องมีแรงจูงใจในการเป็นคนดี และมีพื้นฐานมาจากการเลือกกระทำดีตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งต้องเป็นคนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงนั่นเอง

ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านิสิตที่มีแรงจูงใจในตนเองสูง จะทำให้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในทุกด้านสูง ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ด้านการประหยัดและอดออม ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และเช่นเดียวกันถ้านิสิตมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านสูง จะทำให้นิสิตเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในตนเองสูงด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรอิสระชาวนานับัญญาทางอารมณ์ด้านแรงจูงใจในตนเอง มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นิสิตมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในทุกด้านสูง ไม่ว่าจะเป็นในด้าน การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ด้านการประหยัดและอดออม ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียน หรือกิจกรรมต่างๆ ของนิสิต ควรให้ความสำคัญกับการสร้างชาวนานับัญญาทางอารมณ์ด้านแรงจูงใจในตนเอง โดยแม้ในการจัดการเรียนการสอน หรือ กิจกรรมต่างๆ ให้นิสิตได้เรียนรู้ด้วยความสุข ให้นิสิตมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับเพื่อน และฝึกให้นิสิตให้มีความเข้าใจผู้อื่นแล้ว ผู้มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมต้องเน้นให้นิสิตเกิดแรงจูงใจภายในตัวนิสิต เพื่อให้เกิดการมองโลกในแง่ดี การสร้างความหวังและกำลังใจเพื่อให้ได้รับความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยให้ทราบผลของการใช้จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้นิสิตเกิด

ความพยายามในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ด้านการประหยัดและอดออม ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ในการดำรงชีวิตมากขึ้น แล้วจะช่วยให้นิสัยปฏิบัติตนกับคนรอบข้างและสังคมดีขึ้น ซึ่งจะทำให้สังคมน่าอยู่ขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นิสิตหรือผู้เรียนในระดับชั้นอื่นๆ มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านสูงขึ้น โดยกิจกรรมนั้นต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจในตนเอง เพื่อให้เกิดการมองโลกในแง่ดี การสร้างความหวังและให้กำลังใจตนเองเพื่อให้ได้รับความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.2 ควรทำการศึกษาในทำนองเดียวกันกับผู้เรียนในระดับอื่นและนำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้ทราบผลว่าผู้เรียนแต่ละระดับมีเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ต่างกันหรือไม่ แล้วจะส่งผลให้เกิดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไปในแนวทางใด และควรส่งเสริมตั้งแต่ระดับใดจึงจะให้ผลดีที่สุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2541). *กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เกศศิริ บุญญะอดิชาติ. (2541). *รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ นักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทน์ ทุมโสมสิต. (2534). *การศึกษาความเข้าใจทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ค.ม. (การมัธยมศึกษา), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุวรรณ ทองวิเศษ. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนอารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- ชลวิทย์ เชื้อหอม. (2542). *การศึกษาเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนที่ผ่านการอบรม และไม่ผ่านการอบรมในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์กศ.ม. (การศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ดุษฎี โยเหลา. (2541). *เอกสารคำสอนวิชา วป 712 สถิติเพื่อการสื่อสารวิเคราะห์ข้อมูลทาง พฤติกรรมศาสตร์*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน; และเพ็ญแข ประจันปัจฉินึก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2522). *การพัฒนาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2524). *จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2543). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงตา เครือทิวา. (2544). *การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2542, พฤศจิกายน). *ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา*. *พฤติกรรมศาสตร์*. 5(1) : 19-35.
- ทัศนีย์ ลิ้มมันจริง. (2539). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542). *ความฉลาดทางอารมณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ธำรง ชูทิพ. (2528, พฤษภาคม). แนวคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนจริยธรรม. *สารพัฒนาหลักสูตร* (ฉบับที่ 38 : 51-54).
- บรรจง จันทรสา. (2522). *ปรัชญากับการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย 2*. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์น.
- บุญมี แทนแก้ว. (2541). *จริยธรรมกับชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ประชัน จันทรสุข. (2544). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์อารมณ์ กับความสามารถในการปฏิบัติกรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลทางการศึกษา) กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประกาศี สีหอำไพ. (2540). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2529). *การวิเคราะห์ข้อมูลระดับมัลติแวลูเอทในทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์: กรณีเทคนิค MMR และ CCA*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เพชรวรรณ ครุฑนาค. (2542). *ความคาดหวังเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมสำหรับบิดา มารดา ครู และผู้ใหญ่ทั่วไปในทัศนะของครู ผู้ปกครองและนักเรียนในโรงเรียนราชวินิตมัธยม* กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมปิฎก. (2542). *พุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระราชวรมนูณี. (2523). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย*. ในเอกสารการประชุมวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย, หน้า 8-12. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- พระเมธีธรรมมาภรณ์. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม จริยศาสตร์ และจริยศึกษา. ใน ความรู้คู่คุณธรรม*. หน้า 74. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนัส หันนาคินทร์. (2523). *การสอนค่านิยมและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนต.
- พิชาญ ลำอาจศรี. (2527). *การทดลองสอนจริยศึกษาด้วยวิธีซินดิเคท (Syndicate) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิณทิพย์ ว่างเกล็ดแก้ว. (2547). *การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วรรณดี แสงประทีปทอง. (2536, เมษายน-พฤษภาคม). การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล. *ข่าวสารการวิจัยทางการศึกษา*. 16(4) : 3-11

- วรวิทย์ พึ่งวิวัฒน์นิกุล. (2540). ความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีรวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542, มกราคม-มิถุนายน). เขาวน้อารมณต์ดัชนีวัดความสำเร็จในชีวิต. การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. 1(2) : 3-17
- _____. (2542). เขาวน้อารมณต์ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต. กรุงเทพฯ: เอ็กชเปอร์เน็ท.
- ลัดดาวัลย์ เสนาวงษ์. (2532). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: พิธิษฏ์การพิมพ์.
- ศศิธร บัวทอง. (2549). ผลของการใช้กิจกรรมกระบวนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมประกอบสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีต่อความตระหนักในปัญหาค่านิยมฟุ้งเฟ้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม. ปรินฎานิพนธ์. กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพันธ์ วรรณทกิจ. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล. ปรินฎานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริเพ็ญ ไพบูลย์ผล. (2540). การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา. ปรินฎานิพนธ์. ศศ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สาโรช บัวศรี. (2527). จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุภาพร พิธิษฏ์พัฒนนะ. (2543). การสร้างแบบทดสอบวัดเขาวน้อารมณต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพรณัฏ์ โกลีชัย. (2538). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ สังกัดโรงพยาบาลของรัฐ ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ปรินฎานิพนธ์ศศ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้. ถ่ายเอกสาร.
- สุภิญญา เลี้ยววานิชย์. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวน้อารมณต์กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุนิษา มูลผล. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวน้อารมณต์กับการคิดวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2526). การสร้างเสริมศีลธรรมในสถานศึกษา. ในจริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- _____. (2532, ตุลาคม-ธันวาคม) การสร้างเสริมศีลธรรมในสถานศึกษา. *ธรรมะของครู*. ปีที่ (ฉบับที่): 1-11.
- สุมาลี คงสว่าง. (2542). *รูปแบบฝึกอบรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์ศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525). *คู่มือค่านิยม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟฟิคอาร์ต.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2526). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ศึกษาพร จำกัด.
- อรพินทร์ ชูชม. (2542, สิงหาคม). *สถานภาพการวัด E.Q. พฤติกรรมศาสตร์*. 5(1): 67-78.
- อภิญา มานะโรจน์. (2539). *การศึกษากระบวนการปลูกฝังคุณธรรมแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ศ.ม. (การอุดมศึกษา), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา จตุจินดา. (2536). *การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์*. วิทยานิพนธ์ศ.ม. , กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคล โดยการสอนแบบเทคนิคศึกษา กรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร หัสศิริ. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและความสามารถทางอารมณ์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีปัญหาการเรียน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- อาทร ชนเห็นชอบ. (2528). *บทบาทของทบวงมหาวิทยาลัย กับการส่งเสริมจริยธรรมของบัณฑิตและนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- Bar-on, R. (1997). *The Emotional Quotient Inventory (EQ-I) Technical Manual Toronto. Canada :Multi-Health system.*
- Brown, R. (1965). *Social Psychology*. New York: Free Press.

- Cooper, R.K. And A. Sawaf. (1997). *Executive EQ Intelligence in leadership and Organization*. New York: Grosst / Put nam.
- Gardner, Howard. (1993). *Multiple Intelligence: The Theory in Practice*. New York: Basic Book.
- _____ (1983). *Frames of mind: The theory of multiple*. New York: Basic Books.
- Goleman, D. (1999). "What's your emotional intelligence quotient?" Utne Reader.
<http://www.utne.com/cgi eq>.
- _____ (1998, November-December). What make a Leader: *Harward business review*. (76:103).
- _____ (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Books.
- _____ (1995). *Emotional Intelligence: Why it can matter more Than IQ*. New York: Bantam Books.
- Good, C. V. (1945). *Dictionary of Education*. 3d ed. New York: McGraw-Hill.
- Heibrum, B. (1966, January). Pattern of Parental Child-Rearing and Subsequent Vulnerability to Cognitive Disturbance. *Journal of Counseling Psychology* (30 : 51-59.)
- Hoffman, M. L. (1979). *Development of Moral Thought, Feeling and Behavior*. American Psychologist 10.
- Holbrook, W.E. (1997). *A Study of relationships between emotion intelligence and basic writer skills*. Dissertation, Ph.D. (Language, Rhetoric and Composition). New York : Gradeuate school. Ball State University. Photocopies.
- Kohlberg, L. (1962). *Stage and Sequence: The Cognitive Development Approach to Socialization*. In *Handbook of Socialization Theory and Research*, D. A.Goslince. 110-111. New York: McGraw-Hill.
- _____ (1973). *Continuities in childhood and adult moral development*. In Baltes, P. B., and Schaie, K. W. (eds.), *Life-Span Developmental Psychology: Personality and Socialization*, Academic Press, New York.
- _____ (1976). *Moral stages and moralization: The cognitive-developmental approach*. In Lickona, T. (ed.), *Moral Development and Behavior: Theory, Research and Social Issues*, Holt, Rinehart and Winston, New York,
- Mayer, J. D., and Salovey, P. (1997). *What is emotional intelligence? In D. J. Sluyter (Ed.), Emotional development and emotional intelligence: Implications for educators*. New York: Basic Books.

- Menhart, S.F. (1998). *Emotional Intelligence : An Alternative explanation of career success. Development of multicomponential theory of emotionalintelligence and its relationship to interview outcome (af fet)*. Dissertation Thesis, Ph.D. (Industrial Psychology). Florida : Graduate school. University of South Florida. Photocopied
- Pedhazur, Elazar J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research : Explana And Prediction*: Harcourt Brace College.
- Piaget, J. (1960). *The Moral Judgement of the Child*. Illinois: The Free Press.
- Pumroy, D. K. (1966 : May). *Maryland Parent Attitude Survey: A Research Instrument with Social Desirability Controlled*. Journal of Psychology (3 : 73-78).
- Sears, R. R., Maccoby E. F., and Lewin, H. (1957). *Patterns of Child Rearing*. New York: Row, Perterson and Company.
- Tapia, Matha Luisa. (1999). *A study of Relationships of the Emotional Intelligence Inventory (Intelligence Test)*. DAI-A 59-09.
- Wagner, R. K., & Sternberg, R. J. (1985). *Tacit knowledge and intelligence in the everyday world*. In R. J. Sternberg & R. K. Wagner (Eds.), *Practical intelligence: Nature and origins of competence in the everyday world* . Cambridge: Cambridge University Press.
- Weisinger, H. (1998). *Emotional Intelligence at Work*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Inc., Publishers.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

อาจารย์ ดร.วรินทร์ กิติพิชัย

อาจารย์จตุภูมิ เขตจตุรัส

อาจารย์พล กุลสุขรังสรรค์

อาจารย์ ดร.พลชาวิน วัชรทรงรงค์

อาจารย์ปยุตตภา ศรีเกื้อ

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รองผู้อำนวยการโรงเรียนวอนนภาศัพท์ จ.ชลบุรี

อาจารย์พิเศษโปรแกรมวิชาสถิติและการวิจัยฯ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

โรงเรียนกิงเพชร สำนักงานเขตราชเทวี

กรุงเทพ

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ

ตาราง 6 ค่าความสอดคล้องของแบบทดสอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (IOC)

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ	1	1.0	นำไปใช้
	2	0.6	นำไปใช้
	3	0.8	นำไปใช้
	4	0.6	นำไปใช้
	5	0.8	นำไปใช้
	6	0.6	นำไปใช้
	7	0.2	ตัดทิ้ง
	8	1.0	นำไปใช้
	9	0.4	ตัดทิ้ง
	10	0.8	นำไปใช้
ด้านการประหยัดและอดออม	11	1.0	นำไปใช้
	12	1.0	นำไปใช้
	13	1.0	นำไปใช้
	14	1.0	นำไปใช้
	15	0.8	นำไปใช้
	16	0.8	นำไปใช้
	17	1.0	นำไปใช้
	18	1.0	นำไปใช้
	19	1.0	นำไปใช้
	20	1.0	นำไปใช้
ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	21	0.8	นำไปใช้
	22	0.8	นำไปใช้
	23	1.0	นำไปใช้
	24	1.0	นำไปใช้
	25	1.0	นำไปใช้
	26	0.4	ตัดทิ้ง
	27	0.4	ตัดทิ้ง
	28	0.8	นำไปใช้
	29	1.0	นำไปใช้
	30	1.0	นำไปใช้

ตาราง 6 (ต่อ)

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	31	1.0	นำไปใช้
	32	0.6	นำไปใช้
	33	1.0	นำไปใช้
	34	1.0	นำไปใช้
	35	1.0	นำไปใช้
	36	1.0	นำไปใช้
	37	1.0	นำไปใช้
	38	0.4	ตัดทิ้ง
	39	0.8	นำไปใช้
	40	0.6	นำไปใช้
ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	41	1.0	นำไปใช้
	42	1.0	นำไปใช้
	43	0.8	นำไปใช้
	44	0.4	ตัดทิ้ง
	45	0.4	ตัดทิ้ง
	46	0.6	นำไปใช้
	47	0.6	นำไปใช้
	48	0.8	นำไปใช้
	49	1.0	นำไปใช้
	50	1.0	นำไปใช้

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเซวาร์ปัญญาทางอารมณ์ (r)

เซวาร์ปัญญาทางอารมณ์	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง	1	.370	นำไปใช้
	2	.399	นำไปใช้
	3	.400	นำไปใช้
	4	.558	นำไปใช้
	5	.220	นำไปใช้
	6	.302	นำไปใช้
	7	.292	นำไปใช้
	8	.406	นำไปใช้
	9	.310	นำไปใช้
	10	.274	นำไปใช้
	11	.421	นำไปใช้
	12	.579	นำไปใช้
	13	.321	นำไปใช้
	14	.291	นำไปใช้
	15	.240	นำไปใช้
	16	.294	นำไปใช้
	17	.236	นำไปใช้
	18	.241	นำไปใช้
	19	.580	นำไปใช้
	20	.689	นำไปใช้

ตาราง 7 (ต่อ)

เซวาร์ปัญญาทงอาร์มณ	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
ด้านความสามารถในการควบคุมอาร์มณของตนเอง	21	.437	นำไปใช้
	22	.280	นำไปใช้
	23	.399	นำไปใช้
	24	.415	นำไปใช้
	25	.475	นำไปใช้
	26	.233	นำไปใช้
	27	.367	นำไปใช้
	28	.267	นำไปใช้
	29	.238	นำไปใช้
	30	.421	นำไปใช้
	31	.318	นำไปใช้
	32	.418	นำไปใช้
	33	.372	นำไปใช้
	34	.324	นำไปใช้
	35	.388	นำไปใช้
	36	.440	นำไปใช้
	37	.391	นำไปใช้
	38	.389	นำไปใช้
	39	.368	นำไปใช้
	40	.289	นำไปใช้

ตาราง 7 (ต่อ)

เซวาร์ปัญญาทงอาร์มณ	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
ด้านแรงจูงใจในตนเอง	41	.370	นำไปใช้
	42	.555	นำไปใช้
	43	.519	นำไปใช้
	44	.605	นำไปใช้
	45	.550	นำไปใช้
	46	.304	นำไปใช้
	47	.512	นำไปใช้
	48	.348	นำไปใช้
	49	.347	นำไปใช้
	50	.651	นำไปใช้
	51	.585	นำไปใช้
	52	.439	นำไปใช้
	53	.534	นำไปใช้
	54	.515	นำไปใช้
	55	.574	นำไปใช้
	56	.705	นำไปใช้
	57	.522	นำไปใช้
	58	.499	นำไปใช้
	59	.625	นำไปใช้
	60	.501	นำไปใช้

ตาราง 7 (ต่อ)

เซวาร์ปัญญาทงอาร์มณ	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
ด้านความเข้าใจผู้อื่น	61	.339	นำไปใช้
	62	.599	นำไปใช้
	63	.477	นำไปใช้
	64	.364	นำไปใช้
	65	.595	นำไปใช้
	66	.443	นำไปใช้
	67	.586	นำไปใช้
	68	.562	นำไปใช้
	69	.480	นำไปใช้
	70	.566	นำไปใช้
	71	.566	นำไปใช้
	72	.514	นำไปใช้
	73	.341	นำไปใช้
	74	.345	นำไปใช้
	75	.591	นำไปใช้
	76	.434	นำไปใช้
	77	.405	นำไปใช้
	78	.367	นำไปใช้
	79	.316	นำไปใช้
	80	.336	นำไปใช้

ตาราง 7 (ต่อ)

เขาวนั้ปัญญาทางอารมณั้	ขั้	r	ผลการคั้เลือก
ด้ำนการมีทักษะทางสังคม	81	.482	นำไปใช้
	82	.521	นำไปใช้
	83	.383	นำไปใช้
	84	.501	นำไปใช้
	85	.267	นำไปใช้
	86	.388	นำไปใช้
	87	.543	นำไปใช้
	88	.323	นำไปใช้
	89	.442	นำไปใช้
	90	.370	นำไปใช้
	91	.327	นำไปใช้
	92	.420	นำไปใช้
	93	.435	นำไปใช้
	94	.508	นำไปใช้
	95	.414	นำไปใช้
	96	.338	นำไปใช้
	97	.682	นำไปใช้
	98	.626	นำไปใช้
	99	.359	นำไปใช้
	100	.503	นำไปใช้

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (r)

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความ รับผิดชอบ	1	.753	นำไปใช้
	2	.756	นำไปใช้
	3	.181	ตัดทิ้ง
	4	.727	นำไปใช้
	5	.708	นำไปใช้
	6	.524	นำไปใช้
	7	.633	นำไปใช้
	8	.485	นำไปใช้
ด้านการประหยัดและอดออม	9	.503	นำไปใช้
	10	.577	นำไปใช้
	11	.317	นำไปใช้
	12	.584	นำไปใช้
	13	.738	นำไปใช้
	14	.770	นำไปใช้
	15	.237	ตัดทิ้ง
	16	.537	นำไปใช้
	17	.210	ตัดทิ้ง
	18	.213	ตัดทิ้ง
ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	19	.534	นำไปใช้
	20	.213	ตัดทิ้ง
	21	.689	นำไปใช้
	22	.694	นำไปใช้
	23	.237	นำไปใช้
	24	.358	นำไปใช้
	25	.534	นำไปใช้
	26	.360	นำไปใช้

ตาราง 8 (ต่อ)

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	27	.527	นำไปใช้
	28	.231	ตัดทิ้ง
	29	.176	ตัดทิ้ง
	30	.631	นำไปใช้
	31	.415	นำไปใช้
	32	.474	นำไปใช้
	33	.591	นำไปใช้
	34	.405	นำไปใช้
	35	.474	นำไปใช้
ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	36	.248	ตัดทิ้ง
	37	.669	นำไปใช้
	38	.804	นำไปใช้
	39	.305	นำไปใช้
	40	.648	นำไปใช้
	41	.825	นำไปใช้
	42	.479	นำไปใช้
	43	.593	นำไปใช้

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนัปัญหาทางอารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ” ของนิสิตปริญญาโทภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามเขาวนัปัญหาทางอารมณ์
2. แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจกรรมการศึกษาต่อไป ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน เนื่องจากเป็นการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมทั้งหมด

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง ไว้ ณ โอกาสนี้

ปริญญาณี ดีพรหม
นิสิตภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ข้อมูลทั่วไปของท่าน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน หรือกรอกข้อความที่เว้นไว้ให้

1. นิสิตกำลังศึกษาอยู่คณะ.... สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ พลศึกษา
 ศึกษาศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์
 วิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์
 เกษศาสตร์ สหเวชศาสตร์ พยาบาลศาสตร์
 วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน

2. เพศ ชาย หญิง

คำชี้แจง

แบบสอบถามเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ จริงที่สุด จริงเป็นส่วนใหญ่ จริงน้อยและไม่จริง ประกอบด้วยเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 100 ข้อ ได้แก่

1. การรับรู้ในตนเอง จำนวน 20 ข้อ
2. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง จำนวน 20 ข้อ
3. แรงจูงใจในตนเอง จำนวน 20 ข้อ
4. ความเข้าใจผู้อื่น จำนวน 20 ข้อ
5. การมีทักษะทางสังคม จำนวน 20 ข้อ

ขอท่านโปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อให้เข้าใจ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อนะคะ)

ข้อความ	ระดับความรู้สึก			
	จริง ที่สุด	จริง เป็น ส่วน ใหญ่	จริง น้อย	ไม่จริง
1. นิสิตไม่สบายใจเมื่อเพื่อน ๆ เข้าใจนิสิตผิด
2. นิสิตรู้สึกท้อใจเมื่ออยู่กับครอบครัว
3. นิสิตสามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้
4. เมื่อมีอาการผิดปกติ นิสิตรู้ว่าสาเหตุมาจากอะไร
5. นิสิตรู้ว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้ นิสิตเครียด
6. นิสิตไม่รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุให้นิสิตไม่สบายใจ
7. นิสิตรู้ว่าอะไรทำให้นิสิตรู้สึกเศร้า
8. นิสิตไม่รู้ว่าทำไมเวลาดูละครเศร้า ๆ แล้วตนเองมักร้องไห้
9. เมื่อมีคนโกหก นิสิตจะโกรธมาก
10. นิสิตรู้ว่าการที่ตนเองรู้ว่า จะทำให้เกิดผลเสียตามมา
11. นิสิตบอกไม่ได้ว่าทำไมตัวเองจึงรู้สึกไม่มีความสุข
12. นิสิตไม่รู้ว่าทำไม นิสิตจึงขัดแย้งกับเพื่อนเป็นประจำ
13. นิสิตกลัวถูกอาจารย์ทำโทษเมื่อไม่ได้ทำรายงานส่ง
14. นิสิตรู้ว่าตัวเองกำลังทำอะไรอยู่
15. เมื่อลอกข้อสอบเพื่อน นิสิตรู้สึกว่าตัวเองไม่มีค่า
16. นิสิตรู้ว่าตัวเองมักจะมีอารมณ์เช่นไร
17. นิสิตรู้ว่าอารมณ์ใดของตนเองที่ควรปรับปรุง
18. นิสิตเป็นคนร่าเริง
19. นิสิตรู้ว่าตนเองเป็นคนคิดมาก
20. นิสิตรู้สึกว่าตนเองเป็นคนอารมณ์อ่อนไหวง่าย

ข้อความ	ระดับความรู้สึก			
	จริง ที่สุด	จริง เป็น ส่วน ใหญ่	จริง น้อย	ไม่จริง
21. ในขณะที่ทำงานนิสิตรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
22. แม้จะรู้สึกตื่นเต้นนิสิตก็สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้
23. เมื่อนิสิตคิดฟุ้งซ่าน ก็จะหันเหความสนใจไปทำกิจกรรมอื่น
24. แม้จะไม่พอใจกับคำพูดของเพื่อนก็สามารถระงับอารมณ์ได้
25. แม้จะมีเรื่องไม่สบายใจนิสิตก็สามารถพูดคุยกับเพื่อนได้ ตามปกติ
26. เมื่อแม่ค้าทอนเงินให้เกินนิสิตสามารถข่มอารมณ์ความอยาก ได้และคืนเงินให้แม่ค้า
27. ถ้าเพื่อนล้อชื่อพ่อแม่มองนิสิต นิสิตจะพยายามทำเป็นไม่สนใจ และนิ่งเฉย
28. แม้จะอารมณ์ไม่ดี นิสิตก็ไม่เคยพาลอารมณ์เสียใส่คนรอบข้าง
29. ถ้ามีคนพูดจาถากถางนิสิต นิสิตจะทำเป็นไม่ได้ยิน
30. เมื่อรู้สึกหงุดหงิด นิสิตจะคอยเตือนให้ตัวเองใจเย็น
31. ถ้าเกิดความขัดแย้งกับเพื่อน นิสิตจะรอให้ใจเย็นลงแล้วจึงจะ คุยกันใหม่
32. แม้เพื่อน ๆ จะไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของนิสิต นิสิตก็สามารถ รับฟังเหตุผลของเพื่อน ๆ ได้
33. แม้จะมีเรื่องกังวลใจ นิสิตก็ยังสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ ตามปกติ
34. ถ้าไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของเพื่อน นิสิตจะอธิบายให้ เพื่อนฟังว่าตนคิดอย่างไร
35. นิสิตใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
36. นิสิตยอมรับความผิดพลาดของตนเองได้
37. นิสิตสามารถทำใจยอมรับความผิดหวังได้
38. นิสิตใช้เหตุผลในการแก้ไขข้อขัดแย้งอื่น
39. แม้เพื่อน ๆ จะชักชวนให้ลองสิ่งเสพติดนิสิตก็ปฏิเสธเพื่อนได้
40. นิสิตมีวิธีผ่อนคลายความตึงเครียดของตัวเอง

ข้อความ	ระดับความรู้สึก			
	จริง ที่สุด	จริง เป็น ส่วน ใหญ่	จริง น้อย	ไม่จริง
41. นิสิตเตือนตัวเองเสมอว่า ถ้าอยากเรียนเก่งต้องอ่านหนังสือ
42. เมื่อทำอะไร นิสิตจะพยายามทำให้ดีที่สุด
43. นิสิตเชื่อว่าความตั้งใจจริงจะช่วยให้คนเราประสบความสำเร็จ
44. นิสิตเชื่อว่าหากตนเองพยายามมากกว่านี้ผลการเรียนจะต้องดีขึ้น
45. ถ้าฟังอาจารย์อธิบายไม่เข้าใจ นิสิตจะให้เพื่อนที่เข้าใจช่วยอธิบายให้ฟัง
46. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น นิสิตจะพยายามคิดหาทางแก้ไขหลายๆวิธี
47. ถ้าอาจารย์ตำหนิผลงานของนิสิต นิสิตจะพยายามปรับแก้ให้ดีขึ้น
48. ถ้าทำการบ้านไม่ได้ นิสิตจะถามเพื่อนที่รู้
49. นิสิตรู้สึกว่าคุณเองคงไม่สามารถทำอะไรที่ค้ำคอได้ดีไปกว่านี้
50. นิสิตคิดว่าความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
51. นิสิตคิดว่าทุกปัญหาต้องมีทางแก้ไข
52. เมื่อนิสิตเป็นทุกข์ นิสิตจะนึกว่ายังมีคนที่ทุกข์กว่าเรามาก
53. นิสิตคิดว่าวันพรุ่งนี้จะต้องดีกว่าวันนี้
54. นิสิตคิดว่าไม่มีอะไรที่จะได้มาง่ายๆ
55. นิสิตคิดว่าปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จะช่วยให้ตนเองแข็งแกร่งขึ้น
56. นิสิตคิดว่าตราบดีที่เรายังมีลมหายใจเราก็ควรที่จะสู้ต่อไป
57. นิสิตคิดว่าความผิดพลาดที่ผ่านมาจะเป็นบทเรียนที่ดีในอนาคต
58. นิสิตเชื่อว่าไม่มีใครที่จะเป็นผู้แพ้ตลอดไป
59. นิสิตคิดว่าคนทุกคนล้วนมีความสามารถในตนเอง
60. เมื่อผิดหวังหรือเสียใจ นิสิตจะให้กำลังใจตัวเอง

ข้อความ	ระดับความรู้สึก			
	จริง ที่สุด	จริง เป็น ส่วน ใหญ่	จริง น้อย	ไม่จริง
61. แม่เพื่อนไม่ได้พูดถึงความต้องการของเขา นิสิตก็รับรู้ได้
62. ระหว่างการสนทนา นิสิตรับรู้ได้ว่าเพื่อนกำลังไม่สบายใจ
63. ระหว่างที่คุยกับเพื่อน นิสิตรับรู้ได้ว่าเขากำลังมีความรู้สึก อย่างไร
64. แม่ครูจะดูตัวว่ากล่าวอย่างไร นิสิตก็เข้าใจว่าที่ครูทำไปเพราะ ความหวังดี
65. เมื่อเห็นสีหน้าของเพื่อน นิสิตรับรู้ได้ ว่าเขากำลังมีความรู้สึก อย่างไร
66. แม้จะคุยกันทางโทรศัพท์ นิสิตก็รู้ว่า นิสิตก็รู้ว่า คุณสนทนา รู้สึกอย่างไร
67. แม่เพื่อนจะบอกว่าไม่ได้เป็นอะไร แต่ นิสิตก็รู้ว่าเขากำลังไม่ สบายใจ
68. นิสิตรู้ว่าเพื่อนเตือน นิสิตด้วยความหวังดี
69. นิสิตรับรู้ว่าทำไมพ่อแม่จึงต้องเคี่ยวเข็ญให้นิสิตตั้งใจเรียน
70. นิสิตรู้ว่าที่พ่อแม่บ่นว่าเพราะอยากให้ นิสิตได้ดี
71. นิสิตรู้ว่าเพื่อนกำลังรู้สึกอย่างไรจากเสียงพูดของเขา
72. จากน้ำเสียงที่พูดคุย นิสิตรู้ว่าเพื่อนกำลังต้องการคำปรึกษา
73. แม่เพื่อนจะไม่ได้บอกว่ายาน่าเรื่องที่เขาล่าไปแล้วให้ใครฟัง นิสิตก็รับรู้ได้ว่าเขาต้องการเช่นนั้น
74. เมื่อเพื่อนเล่าเรื่องที่เขาไม่สบายใจ นิสิตรู้สึกว่าเป็นเรื่องไร สาระ
75. นิสิตรู้สึกเห็นใจเพื่อนเมื่อเขาเล่าความทุกข์ของเขาให้นิสิตฟัง
76. ถ้าจะพูดอะไร นิสิตจะนึกถึงความรู้สึกของคนฟัง
77. นิสิตคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่คนเรามีความเห็นต่างกัน
78. นิสิตคิดว่าการฟังความเห็นจากหลายฝ่ายเป็นการเสียเวลา
79. นิสิตไม่ค่อยจะสนใจว่าใครจะคิดอย่างไร
80. นิสิตให้ความสำคัญกับคำพูดของคุณสนทนา

ข้อความ	ระดับความรู้สึก			
	จริง ที่สุด	จริง เป็น ส่วน ใหญ่	จริง น้อย	ไม่จริง
81. นิสิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี
82. นิสิตสามารถทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ได้
83. นิสิตไม่ชอบทำงานกลุ่ม
84. เมื่อต้องอยู่กลุ่มเดียวกันกับคนที่ไม่ชอบนิสิตจะขอเปลี่ยนกลุ่ม
85. นิสิตคิดว่าการทำรายงานเป็นกลุ่มเป็นเรื่องยุ่งยาก
86. นิสิตเข้ากับเพื่อนในกลุ่มได้เป็นอย่างดี
87. เพื่อนๆ ยินดีให้นิสิตอยู่ร่วมกลุ่มด้วย
88. นิสิตไม่กล้าทักทายผู้อื่นก่อน
89. นิสิตชอบที่จะมีเพื่อนมากๆ
90. นิสิตพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ ได้
91. เมื่อต้องอยู่คนละกลุ่มกับเพื่อนสนิท นิสิตรู้สึกไม่มั่นใจ
92. นิสิตคิดว่าการทำงานเป็นกลุ่มเป็นการระดมสมองเพื่อช่วยกันทำงาน
93. นิสิตคิดว่าการทำงานเป็นกลุ่มเป็นการดึงความสามารถที่มีอยู่ในแต่ละคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์
94. เมื่อนิสิตพูดอะไรเพื่อนๆ มักจะให้ความร่วมมือกับนิสิต
95. นิสิตพยายามหลีกเลี่ยงคำพูดที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม
96. นิสิตสามารถพูดให้เพื่อนในกลุ่มมีกำลังใจทำงาน
97. เมื่อเพื่อนในกลุ่มขัดแย้งกันนิสิตมักจะเป็นคนประสานความเข้าใจ
98. ในการทำงานกลุ่มนิสิตให้ความร่วมมือด้วยดี
99. เมื่อเกิดภาวะตึงเครียดในกลุ่มนิสิตสามารถพูดให้สถานการณ์ดีขึ้นได้
100. นิสิตเต็มใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้สำเร็จ

คำชี้แจง

แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นแบบสอบถามสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ประกอบด้วยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามหลักค่านิยมพื้นฐาน 5 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 35 ข้อ ดังนี้

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ จำนวน 7 ข้อ
2. การประหยัดและอดออม จำนวน 7 ข้อ
3. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา จำนวน 7 ข้อ
4. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย จำนวน 7 ข้อ
5. การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จำนวน 7 ข้อ

ขอท่านโปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อให้เข้าใจ และทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวเลือกที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อนะคะ)

ข้อ	ข้อความ
1	<p>หน่วยงานต่างๆ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาทำงานหารายได้เพื่อเก็บเป็นทุนในการเรียนหนังสือในช่วงปิดภาคเรียน นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ทำ เพราะช่วยแบ่งเบาภาระทางบ้าน</p> <p>ข. ไม่ทำ เพราะช่วงปิดภาคเรียนควรพักผ่อนให้เต็มที่</p> <p>ค. ทำ เพราะต้องการเก็บไว้เป็นค่าใช้จ่ายในยามจำเป็น</p>
2	<p>ถ้า นิสิตเป็นคนเรียนหนังสือไม่เก่งและตั้งใจพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น จึงกำหนดเวลาอ่านหนังสือตั้งแต่ 20.00 น. ถึง 23.00 น. ทุกวัน ที่ นิสิตทำเช่นนั้น เพราะอะไร</p> <p>ก. เพราะอยากให้พ่อแม่ภูมิใจ</p> <p>ข. เพราะเป็นหน้าที่ของนิสิตที่ต้องตั้งใจเรียนหนังสือให้ดี</p> <p>ค. เพราะต้องการให้ผลการเรียนตนเองดีขึ้น</p>
3	<p>ถ้า พี่ของนิสิตเป็นครู และกำลังเรียนต่อระดับปริญญาโท แต่ยังออกปฏิบัติงานชุมชนในฐานะกรรมการหมู่บ้าน นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ทำ เพราะอยากช่วยเหลือลูกบ้าน</p> <p>ข. ไม่ทำ เพราะกลัวไม่มีเวลาให้ครอบครัว</p> <p>ค. ไม่ทำ เพราะไม่อยากเพิ่มภาระแก่ตนเอง และมีเวลาไปเรียนหนังสือ</p>
4	<p>ถ้า นิสิตได้รับทุนการศึกษาจากจังหวัดของตนเอง และต้องได้เกรดเฉลี่ยเทอมแรกมากกว่า 3.5 จึงกำหนดเวลาในการอ่านหนังสือทุกวัน วันละ 3 ชั่วโมง ที่ นิสิตทำเช่นนั้นเพราะอะไร</p> <p>ก. เพื่อให้ตนเองได้เกรดดีๆ</p> <p>ข. เพื่อให้พ่อแม่ภูมิใจ</p> <p>ค. เพราะคิดว่าควรทำหน้าที่ในการนักเรียนทุนให้ดีที่สุด</p>
5	<p>เพื่อนนิสิตเป็นสมาชิกชมรมอาสาพัฒนาชนบทและต้องไปออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทกับเพื่อนๆ แต่กลัวอากาศร้อน จะทำให้ผิวเสียจึงไม่ไปร่วมงาน นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ทำ เพราะกลัวผิวเสีย</p> <p>ข. ไม่ทำ เพราะไม่อยากเอาเปรียบเพื่อน</p> <p>ค. ไม่ทำ เพราะอยากช่วยเหลือชาวบ้าน</p>

ข้อ	ข้อความ
6	<p>ถ้านิสิตเป็นนักกีฬาเปตองของจังหวัดตอนเรียนมัธยมปลาย และสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่นิสิตกลัวเรียนไม่ทันเพื่อน นิสิตจะทำอย่างไร เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่สมัครเป็นนักกีฬา เพราะกลัวได้คะแนนไม่ดี</p> <p>ข. ไม่สมัครเป็นนักกีฬา เพราะถ้าได้คะแนนไม่ดี กลัวพ่อแม่เสียใจ</p> <p>ค. สมัครเป็นนักกีฬา เพราะจะได้ช่วยงานมหาวิทยาลัย</p>
7	<p>หอสมุดกลางมีการรณรงค์ให้ช่วยกันประหยัดไฟ แต่เพื่อนนิสิตอยากประหยัดค่าไฟที่หอพัก จึงมาแอบชาร์ตแบตเตอรี่โทรศัพท์ที่หอสมุด นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ทำ เพราะประหยัดค่าใช้จ่ายของตนเอง</p> <p>ข. ทำ เพราะต้องการช่วยพ่อแม่ประหยัด</p> <p>ค. ไม่ทำ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ</p>
8	<p>ถ้าเพื่อนนิสิตได้รับเงินค่าใช้จ่ายรายเดือนจากทางบ้าน แต่ไปพบกระเป๋าสะพายที่สวยงามมาก แต่ราคาแพง จึงตัดสินใจซื้อ โดยเปลี่ยนไปลดค่าอาหารเหลือวันละ 2 มื้อ และขอเงินที่บ้านเพิ่มอีก 1,000 บาท ทั้งๆ ที่มีกระเป๋าอยู่แล้ว 3 ใบ นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ทำ เพราะอยากได้</p> <p>ข. ไม่ทำ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น</p> <p>ค. ไม่ทำ เพราะอยากช่วยพ่อแม่ประหยัด</p>
9	<p>นิสิตมีเครื่องเล่น MP3 อยู่แล้ว แต่เห็นเพื่อนๆ มีเครื่องเล่น MP4 จึงอยากได้บ้าง นิสิตจะทำอย่างไร เพราะอะไร</p> <p>ก. ซื้อ เพราะอยากได้และกลัวอายเพื่อน</p> <p>ข. ไม่ซื้อ เพราะเกรงใจพ่อแม่</p> <p>ค. ไม่ซื้อ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น</p>
10	<p>ที่พักของเพื่อนนิสิตอยู่ห่างจากมหาวิทยาลัยประมาณ 1 กม. เพื่อความประหยัดเพื่อนจึงเดินมาเรียน นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะขี้เกียจเดิน</p> <p>ข. ทำ เพราะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนิสิตคนอื่น</p> <p>ค. ทำ เพราะช่วยประหยัดพลังงาน</p>

ข้อ	ข้อความ
11	<p>เมื่อเพื่อนนิสิตจบการศึกษาใหม่ๆ มีเงินเดือนไม่มากนัก และต้องรับผิดชอบครอบครัวด้วย จึงทำอาหารรับประทานเองทุกวัน นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะเหนื่อยและเสียเวลา</p> <p>ข. ทำ เพราะต้องการช่วยเหลือครอบครัว</p> <p>ค. ทำ เพราะการดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียงจะทำให้เราไม่เป็นหนี้สิน</p>
12	<p>เพื่อนนิสิตได้รับเงินค่าจ้างรายเดือนจากทางบ้านเพียงพอทุกเดือนโดยไม่ลำบาก แต่ก็ยังทำงานพิเศษหารายได้เสริมอย่างสม่ำเสมอ นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ทำ เพราะจะได้มีเงินเก็บ</p> <p>ข. ทำ เพราะเอาไว้ช่วยเหลือครอบครัว</p> <p>ค. ทำ เพราะเอาไว้ซื้อของที่อยากได้</p>
13	<p>หลังเลิกเรียนทุกวิชา เพื่อนนิสิตจะปิดไฟก่อนออกจากห้องเรียนทุกครั้ง นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะไม่ใช่หน้าที่</p> <p>ข. ทำ เพราะช่วยประหยัดค่าไฟมหาวิทยาลัย</p> <p>ค. ทำ เพราะของทุกอย่างในมหาวิทยาลัยเป็นสมบัติของทุกคน จะต้องช่วยกันรักษา</p>
14	<p>เพื่อนนิสิตได้นำกางเกงเก่ามาดัดแปลงเป็นกระเป๋าสะพายไว้ใช้ โดยไม่ต้องซื้อใบใหม่ นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะซื้อใหม่สะดวกกว่า</p> <p>ข. ทำ เพราะอยากช่วยพ่อแม่ประหยัด</p> <p>ค. ทำ เพราะต้องการประหยัดและนำของเก่าที่ไม่ใช้แล้วให้เกิดประโยชน์ได้</p>
15	<p>เพื่อนนิสิตเห็นคนนั่งขอทานอยู่ข้างถนนท่าทางหิว จึงเดินเอาอาหารไปให้ นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ทำ เพราะสงสารขอทาน</p> <p>ข. ทำ เพราะอยากช่วยเหลือคนอื่นตามโอกาส</p> <p>ค. ไม่ทำ เพราะคิดว่าไม่ใช่วิธีการช่วยเหลือขอทานที่ถูกต้อง</p>

ข้อ	ข้อความ
16	<p>อาจารย์ให้ทำรายงานกลุ่ม 1 ชั้น กลุ่มละ 5 คน ถ้านิสิตไม่สามารถมาช่วยทำรายงานได้ เพราะพาแม่ไปหาหมอ หัวหน้ากลุ่มจะต้องอธิบายความจำเป็นของนิสิตให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ถ้านิสิตเป็นหัวหน้ากลุ่ม นิสิตจะทำเช่นนั้น เพราะอะไร</p> <p>ก. ทำ เพราะกลัวเพื่อนโกรธคนที่ไม่มา</p> <p>ข. ทำ เพราะเป็นหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่ม</p> <p>ค. ทำ เพราะกลัวคนที่ไม่มาโกรธ</p>
17	<p>ถ้านิสิตเก็บสมุดรายงานซึ่งจะส่งในวันพรุ่งนี้ของเพื่อนคนที่ไม่ชอบหน้ากันได้ นิสิตจะทำอย่างไร เพราะอะไร</p> <p>ก. วางไว้ที่เดิม เพราะไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวกับเพื่อนคนนั้น</p> <p>ข. ส่งคืนเพื่อน เพราะกลัวเจ้าของเดือดร้อน</p> <p>ค. ส่งคืนเพื่อน เพราะต้องการเป็นคนดี โดยไม่เอาเรื่องส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนของคนอื่น</p>
18	<p>เพื่อนนิสิตเก็บโทรศัพท์มือถือได้ที่โรงอาหาร จึงให้เจ้าหน้าที่ประกาศหาเจ้าของ และคืนให้เมื่อเจ้าของเครื่องมารับ นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะอยากได้ และไม่มีใครรู้</p> <p>ข. ทำ เพราะกลัวเจ้าของเดือดร้อน</p> <p>ค. ทำ เพราะต้องการเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ต่อสังคม</p>
19	<p>ถ้ารุ่นพี่สั่งให้นิสิตดื่มเบียร์ขณะไปรับน้องกับคณะ นิสิตจะทำอย่างไร เพราะอะไร</p> <p>ก. ดื่ม เพราะกลัวรุ่นพี่โกรธ</p> <p>ข. ดื่ม เพราะกลัวเพื่อนๆ จะพลอยโดนลงโทษไปด้วย</p> <p>ค. ปฏิเสธ เพราะการดื่มของมีนเมา ผิดศีลข้อ 5</p>
20	<p>ถ้านิสิตแอบชอบแฟนของเพื่อน แต่ก็เก็บความรู้สึกไว้ในใจ โดยไม่คิดแย่งมาเป็นแฟนของตน นิสิตจะทำเช่นนั้น เพราะอะไร</p> <p>ก. เพราะกลัวเพื่อนโกรธ</p> <p>ข. เพราะไม่อยากจะให้เกิดความรู้สึกไม่ดีในกลุ่มเพื่อน</p> <p>ค. เพราะคิดว่าการแย่งคนรักของคนอื่นมาเป็นของตน จะทำให้คนอื่นเดือดร้อน</p>

ข้อ	ข้อความ
21	<p>ระหว่างทำการสอบ นิสิตมีจังหวะในการแอบดูบันทึกย่อที่ลืมหยิบออกก่อนเข้าสอบ แต่นิสิตไม่ยอมดูแม้จะทำข้อนี้ไม่ได้ นิสิตทำเช่นนั้น เพราะอะไร</p> <p>ก. เพราะเป็นการกระทำที่สุจริต</p> <p>ข. เพราะถ้าสอบได้จะถือว่าเป็นการเอาเปรียบคนอื่น</p> <p>ค. เพราะโอกาสสอบผ่านจะได้มีมากขึ้น</p>
22	<p>นิสิตขับรถยนต์ไปติดสัญญาณไฟแดงพอดี จึงหยุดรถ นิสิตทำเช่นนั้น เพราะอะไร</p> <p>ก. เพราะกลัวถูกตำรวจจับและต้องเสียค่าปรับ</p> <p>ข. เพราะอาจไปชนรถคันอื่น ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ</p> <p>ค. เพราะถ้าเกิดอุบัติเหตุจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน</p>
23	<p>นิสิตตั้งใจจะไปดูคอนเสิร์ตแห่งหนึ่ง แต่มีคนเข้าแถวซื้อตั๋วยาวมาก นิสิตจะทำอย่างไร เพราะอะไร</p> <p>ก. แชนคิวผู้อื่น เพราะกลัวตั๋วหมด</p> <p>ข. ไม่แชนคิวผู้อื่น เพราะกลัวคนอื่นจะทำตามแล้วจะเกิดความวุ่นวาย</p> <p>ค. ไม่แชนคิวผู้อื่น เพราะคนที่มาทีหลังก็ต้องได้ซื้อตั๋วหลังคนที่มาก่อน</p>
24	<p>เมื่อนิสิตจะข้ามถนนตรงที่มีสะพานลอย นิสิตจะข้ามถนนอย่างไร เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ใช้สะพานลอย เพราะเดินใกล้ และสะดวก</p> <p>ข. ใช้สะพานลอย เพราะต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น</p> <p>ค. ใช้สะพานลอย เพราะป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของทุกคน</p>
25	<p>รัฐบาลกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 23 ธ.ค. นี้ เพื่อนิสิตเป็นชาวต่างจังหวัด มาเรียนที่กรุงเทพฯ แต่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งนอกเขต นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะเสียเวลา</p> <p>ข. ทำ เพราะต้องการให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น</p> <p>ค. ทำ เพราะอยากให้เกิดประชาธิปไตยในประเทศ</p>

ข้อ	ข้อความ
26	<p>หลักในการใช้บริการในห้องสมุด คือต้องส่งเสียงดัง นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะต้องการปรึกษากับเพื่อนๆ</p> <p>ข. ทำ เพราะไม่ต้องการรบกวนสมาธิเพื่อนๆ</p> <p>ค. ทำ เพราะถือเป็นมารยาทที่ควรปฏิบัติในการใช้ห้องสมุดร่วมกัน</p>
27	<p>เพื่อนๆ ชวนนิสิตเล่นพินบอล แม้นิสิตจะอยากเล่นสนุกๆ แต่ก็เลือกที่จะไม่เล่น เพราะอะไร</p> <p>ก. เพราะกลัวอยากเล่นอีก</p> <p>ข. เพราะกลัวถูกจับได้จะเป็นการทำลายชื่อเสียงสถาบันการศึกษา</p> <p>ค. เพราะการพนันเป็นสิ่งไม่ดีและผิดกฎหมาย</p>
28	<p>เพื่อนนิสิตเดินเล่นในสวนสาธารณะ เห็นขยะจึงเก็บไปทิ้งในถังขยะ นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะไม่ใช่หน้าที่</p> <p>ข. ทำ เพราะไม่อยากจะให้คนอื่นที่มาเที่ยวเจอสภาพเดียวกับตน</p> <p>ค. ทำ เพราะสวนสาธารณะเป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษา</p>
29	<p>ในระหว่างที่นิสิตเดินออกจากสถานีรถไฟฯ ได้ยินเสียงเพลงชาติดังขึ้น จึงหยุดยืนตรง นิสิตทำเช่นนั้น เพราะอะไร</p> <p>ก. เพราะกลัวถูกคนอื่นมองไม่ดี</p> <p>ข. เพราะเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่นในสังคม</p> <p>ค. เพราะถือเป็นการแสดงความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง</p>
30	<p>ข่าวการสังหารประชาชนในภาคใต้ ทำให้เพื่อนของนิสิตไปสมัครเป็นพลทหารเพื่อรักษาประเทศ แม้จะสามารถเลือกไปลงจังหวัดอื่นได้ นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะกลัวจะเกิดอันตรายต่อตนเอง</p> <p>ข. ทำ เพราะสงสารชาวบ้านหรือผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นเหยื่อ</p> <p>ค. ทำ เพราะถือเป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และประเทศชาติ</p>

ข้อ	ข้อความ
31	<p>เพื่อนนิสิตเห็นเจ้าของร้านผับบาร์ นำเศียรพระพุทธรูปไปประดับตกแต่งหน้าร้านและเห็นว่าไม่เหมาะสม จึงนำเรื่องไปแจ้งกรมศาสนา เพื่อตักเตือนเจ้าของร้าน นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ไม่ทำ เพราะกลัวได้รับอันตราย</p> <p>ข. ทำ เพราะไม่อยากให้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่สังคม</p> <p>ค. ทำ เพราะถือเป็นการดูหมิ่นศาสนา</p>
32	<p>เพื่อนนิสิตจะสวดมนต์และแผ่เมตตาก่อนนอนเป็นประจำ เพื่อให้เกิดความสงบในจิตใจ นิสิตจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>ก. ทำ เพื่อให้จิตใจสงบ</p> <p>ข. ทำ เพื่อแผ่เมตตาให้เจ้ากรรมนายเวรและคนรอบข้าง</p> <p>ค. ไม่ทำ เพราะซีเกียจ</p>
33	<p>ปีนี้ในงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีของในหลวง ทุกหน่วยงานได้พร้อมใจกันใส่เสื้อเหลืองในทุกวันวันจันทร์ นิสิตก็อยากจะทำเช่นนั้น เพราะอะไร</p> <p>ก. เพราะอยากเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น</p> <p>ข. เพราะถ้าไม่ใส่คนอื่นจะหาว่าแปลกและแตกต่าง</p> <p>ค. เพราะการแสดงความรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งที่ควรกระทำ</p>
34	<p>เมื่อในหลวงเสด็จพระราชดำเนินผ่าน ในระหว่างที่นิสิตนั่งอยู่ข้างถนน นิสิตจึงยื่นถวายความเคารพ นิสิตจะทำเช่นนั้น เพราะอะไร</p> <p>ก. เพราะการแสดงความรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งที่ควรกระทำ</p> <p>ข. เพราะอยากเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น</p> <p>ค. เพราะกลัวคนอื่นว่า</p>

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวปริญญาณี ดีพรหม
วันเดือนปีเกิด	27 กันยายน 2523
สถานที่เกิด	อำเภอธาตุพนม นครพนม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	187 ม.1 ตำบลนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม 48110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยนักวิเคราะห์หลักทรัพย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัทหลักทรัพย์พัฒนาสิน จำกัด (มหาชน) เขตสาทร จังหวัดกรุงเทพ 10200
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษา โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2545	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) เทคโนโลยีการจัดการ จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2550	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การวิจัยและสถิติทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ